

**The Project Gutenberg eBook of Dunamelléki eredeti népmesék (1. kötet), by
László Merényi**

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Dunamelléki eredeti népmesék (1. kötet)

Author: László Merényi

Release date: January 31, 2012 [EBook #38728]
Most recently updated: January 8, 2021

Language: Hungarian

Credits: Produced by Albert László (This book was produced from scanned images of public domain material from the Google Books project.)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK DUNAMELLÉKI EREDETI NÉPMESÉK (1. KÖTET) ***

DUNAMELLÉKI EREDETI NÉPMESÉK.

**DUNAMELLÉKI
EREDETI
NÉPMESÉK.**

**ÖSSZEJÜJTÖTTE
MERÉNYI LÁSZLÓ.**

I. KÖTET.

PEST.

KIADJA HECKENAST GUSZTÁV.

MDCCCLXIII.

Pest, 1863. Nyomtatott Landerer és Heckenastnál.

A HÁROM ARANYGYÜRŰ.

Volt egyszer a világon egy király s ennek egy gyöngyadta fiacskája.

Hogy im a király özvegy ember volt, az irástudók és a tatosok azt tanácsolták neki, hogy házasodjék meg, legalább lesz, a ki fűt, főz, varr és mos rájuk. A király ráadta a fejét a házasságra s elvette a burkus király hátrahagyott özvegyét, kinek szintén csak egyetlen egy fiacskája volt: így a király gyermekcséje mostoha kézre került, pedig a mostoha, csak mostoha s bizony nem édesszüle az.

De a fiatal menyecske még mostohánál is mostohább volt; mert míg a maga porontyára egy

-1-

-2-

-3-

héten háromszor is adott tisztát, addig a király fiacskájára három hétben sem egyszer: így a kis fiu örökkön örökké piszkos, szennyes volt.

Mi dolog ez, mi dolog ez, tanakodott magában a király, hogy az ő fia mindig oly szurtos, mint valami oláhczigány purdézé, végre nem álhatta szó nélkül s kérdőre vonta a feleségét, de ez elsimitotta a dolgot, hogy ő csakannyiszor ad erre is tisztát mint a magáéra, s ha az elpiszkolja, arról nem tehet. Annyira, annyira, hogy az apa szívéét egészen elidegenítette a saját gyermekétől és a másé felé hajlította; ugyannyira, hogy a király egészen kivetette kegyelméből a fiát s jobb szerette a felesége gyermekét, mint a magáét.

Ejh, gondolta magában a király, minek tartok én az aranszörű nyáj mellett drága pénzen juhászt, ha ez a gyermek olyan piszkos, – a mostoha pedig kontrázott az urának: így a királyfiból csakugyan juhásztor lett.

De ez még csak most került az ebek harminczadjára; mert a mostohája főtt-ételt nem küldött ki a kis juhász számára, hanem csak két hetes száraz, penészes kenyérral tartotta, de még ezt is eczettel öntözte meg.

De a királyfi megunt már rágni az eczetes száraz kenyeret, azért egy szép napon összebeszél Szél Pállal, uti-laput kötött a talpára s elebláolt; a nyakába akasztotta a világot, le is út fel is út, s elbujdosott.

A mint ment mendegélt hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, egyszer egy nagy vadon erdőben estveledett el, hol se eget se földet nem látott.

Oh Istenem, gondolta magában, vajjon hol hajtom le a fejemet az éjszakai nyugodalomra, hisz itt a fenevadak is megehetnek s étlen-szomjan kell elvesznem?!

– Dehogy kell, királyfi, dehogy kell, szólt egy hang valahonnan a levegőégből, csak mászsz fel erre a fára, majd lesz itt minden, még madártojás is csigavérrel vagy pedig mandruczkó is, csak jöszte fel!

A királyfi csak ekkor tekintett fel arra a nagy fára, melynek a tövében állt, hát látja, hogy a fa tetején egy kis ház van, abban pedig ugyancsak ég ám a gyertyavilág.

A királyfinak sem kell egyéb, felmászott a nagy fára s innen aztán be a kis házba, hol egy nagy földig érő szakálu barátot talált, ki egy nagy könyvből olvasott. A nagyszakálu barát intett a királyfinak, hogy üljön le a karosszékbe s olvasson. A királyfi sem hagyta ezt kétszer mondatni magának, hanem beült a nagy karosszékbe, felnyitott egy nagy könyvet s az olvasáshoz látott; de bár oly éhes volt, hogy majd beszakadt a két horpasza, mégis e nagy könyv olvasása közben éhséget, szomjat, fáradságot, egy szó mint száz mindent elfelejtett.

Reggelre felköltötte a királyfit a nagy szakálu barát s azt mondja neki.

– Hallod-e te királyfi, hogyha jót akarsz, menj el ehhez meg ehhez a királyhoz szolgálatot keresni, majd megfogad az téged liba-pásztornak s egyéb dolgod nem lesz, mint idejekorán kihajtod a 100 ludat a pázsitra, este pedig hazatered. De azok a ludak nem olyanok mint más ludak, mert mihelyest a pázsitra érnek, felszállnak a levegőégből s valahányan vannak annyi-felé repülnek, pedig ha csak egy is hiányoznék a kerekszámából, a király ítéletet láttatna a fejedre s megajándékoznának egy fővel, az pedig senki másé mint a tiéd lenne. De te ne tarts semmitől, csak a szavamra hallgass. Ne itt van ez a kis síp, csak te ezt fujd meg s a te ludaid, ha mindjárt a pokolban, vagy ennek is a fenekén volnának, mégis előkerülnek. Itt van még ez a három aranygyűrű is, tedd el jó helyre, akár a kebeledbe, akár a zsebedbe s majd mikor estvefelé hazahajtod a ludakat, a három közül a legkisebbiket kösd az ostorod végére. A királykisasszony ép ekkor hajlik ki az ablakából s majd szemébe tűnik az aranygyűrű; majd szép szóval, édes beszédekkel el akarja csalni tőled; de te neked minden beszédére csak ez legyen szód és mondásod: akkor odadom az aranygyűrűt, ha a királykisasszony megmutatja nekem a két cziczi dombját. Másnap estve lúdhajtáskor szintén ezenképpen cselekedjél: a középső aranygyűrűt kösd az ostorod végére s majd ezt is, mikor meglátja a királykisasszony, szép szóval, mézes beszéddel el akarja csalni tőled; de te neked mindarra csak ez legyen szód és mondásod: akkor odadom az aranygyűrűt, ha a királykisasszony fehér mellét megmutatja. Mikor az Isten rád virrasztja a harmadik napot is, kelj föl idejekorán, hajtsd ki a ludakat, de estve, mikor hazafelé tereled a nyáját, kösd az ostorod végére a legutolsó, legszebbik gyémántos aranygyűrűt. A királykisasszony már ekkor várakozik az érkeztedre s mikor meglátja a harmadik gyémántos aranygyűrűt, imhogy a roszt ki nem törí érte: majd kéri aztán tőled szép szóval, mézes beszéddel, de mindazokra csak ezt feleld: akkor odadom a gyémántos aranygyűrűt; ha a királykisasszony megmutatja nekem fátyolos homlokát.

No jól van, ez abba maradt. Itt a királyfi elmegyén ahhoz a bizonyos királyhoz, kihez a nagy szakálu barát küldte. Köszön neki.

– Adjon Isten jó napot fölségednek!

– Fogadj Isten szolgálégény, hát mi járatban vagy?

– Szolgálatot keresek.

– Ép jókor jöttél; lúdpásztorra van szükségem: azért ha kedved tartja, megfogadlak. Három nappól áll egy esztendő s egyéb dolgod nem lesz, mint száz ludat bizok az őrzésedre, reggel kihajtod a mezőre, estve pedig hazatered; de azt jól megjegyezd magadnak, hogyha csak egy

hija is lesz a kerekszámnak, nyársra huzatlak, ha pedig kitöltöd nálam a három napot, a mit kívánsz, azt adok.

No jól van, a királyfi beszegődött lúdpásztornak. Reggel idejekorán fölkel, kieresztette az ólból a száz ludat, s kihajtotta a mezőre; de alighogy ennek a szélére értek, már a ludak gágolva felszálltak a levegőégbé s valahány volt annyifelé szállt. A királyfi csakugy nézett utánuk, hogy majd kinézte a szemét, de azért egyet se láthatott meg, hogy hova repült; de azért az egész dolognak oda se nézett, mert hisz hát a kis síp mire való lett volna, ha nem arra, hogy a ludakat összehívja. Azért keresett valami árnyékos helyet, lefeküdt s aludt kedvére egész alkonyodásig: ekkor fölébredvén, fölkel, előkereste a kis sípot, belefujt s ime! mind a száz lúd mint a parancsolat előtte termett.

-9-

A királyfi aztán hazafelé terelte a lúdnyáját, de utközben benyult a kebelébe, kikereste a három aranygyűrű legkisebbikét s azt az ostora végére kötötte. Mikor ép a rezidencia ablaka alatt hajtana el a nyáját, a királykisasszony ép ekkor tekintett ki az ablakán s szemébe tűnik az aranygyűrű ragyogása. A királykisasszony nem szólt semmit, hanem föltette magában, hogy lemegyen estve, majd mikor senki sem látja, a ludak pásztorához s elkéri tőle az aranygyűrűt.

A király a lúd-ól előtt várakozott a lúdpásztor érkezéére; de nem sokáig kellett várnia, mert az ime ihun jön s hajtja a ludakat. A király a kis-ajtóra állt, maga eresztette be a ludakat egyenként, olvasván: egy, kettő, három, míg csak a századikhoz nem ért. Megvolt mind a száz, egy hija sincsen a kerekszámnak.

-10-

A király aztán nem szólt semmit, csak a fejét csóválta s nagy mérgesen bement a királyi rezidenciába.

Mikor már mindnyájan lefeküdtek, elcsendesültek, a királykisasszony egy nagy kendőt vetett a fejére s lement az ólba a lúdpásztorhoz.

- Jó estvét Miklós! mert közbe légyen mondva, így hitták a lúdpásztort.

- Isten hozta a királykisasszonyt! Hát mi jóért keresett meg?

- Én biz nem egyébért, csak azért, hogy az imént láttam egy karika gyűrűt az ostorod végére kötve, mutasd meg azt nekem.

Miklós kivette a kebeléből a három aranygyűrű legkisebbikét s mutatja a királykisasszonynak, ki azt a kezébe vevén, forgatja jobbra balra, illetgeti az ujjára s mondogatja magában: be szép, be gyönyörű, eszem a lelkét! s aztán Miklóshoz fordul s kéri tőle.

- Add nekem, Miklós.

- Nem adom.

- Add nekem, a mit kívánsz, azt adok.

- Már az más. S ha megmutatja nekem a királykisasszony a két cziczi dombját, nem bánom, teljék szive kívánsága, odadom.

-11-

A királykisasszony kivette a két cziczi dombját s megmutatta a lúdpásztornak, hát ez álmétkodva látja, hogy annak az egyik halmocskáján is egy csillag ragyog, meg a másikon is.

A királykisasszonyé lett az aranygyűrű.

No jól van, ez abba maradt. Itt Miklós másnap is kihajtotta a száz ludat a mezőre, de azok alig értek annak a szélére, szárnyra keltek s valahány volt, annyifelé repült; de bánta is ezt a királyfiból lett lúdpásztor, hisz nála volt a kis síp, mely mire való lett volna, hogyha nem arra, hogy a ludakat összehívja vele? Azért oda se nézett a bajnak, hanem egy szép árnyékos helyet keresett, hová lefeküdt s aludt kedvére egész alkonyodásig: ekkor fölébredt, fölkel s elővette a kis sípot, majd belefujt s ime, mind a száz lúd mint a parancsolat előtte termett.

A királyfi aztán hazafelé terelte a nyáját, utközben benyult a kebelébe, kikereste a középső nagyságu aranygyűrűt s azt az ostora végére kötötte. Mikor ép a rezidencia ablaka alatt hajtotta a nyáját, a királykisasszony ép ekkor tekintett ki az ablakából s szemébe tűnik az aranygyűrű ragyogása. A királykisasszony soha világlelétében még olyan szép gyűrűt nem látott s nem tudott hova lenni a csodálkozás miatt: ezért elhatározta magában, hogyha addig él is, mégis majd mikor mindnyájan lenyugosznak, lemegyen a lúdpásztorhoz s elkéri tőle az aranygyűrűt.

-12-

De hogy az egyik szavamat a másikba ne öltsem, a király maga ott az ól előtt várakozott a ludak megérkezéére, de nem sokáig kellett várnia, mert ime ihun jön Miklós s hajtja maga előtt a nyáját. A király a kis-ajtóra állt, egyenként eresztette be a ludakat, olvasván: egy, kettő, három, míg csak a századikhoz nem ért. Megvolt mind a száz, egy hija sincsen a kerekszámnak.

A király, egy árva szó nem sok, de még annyit sem szólt, hanem csak a fejét csóválta, nagy mérgesen bement a királyi rezidenciába.

Itt lelkem teremtette, mikor már mindnyájan lepihentek a királyi rezidenciában, a királykisasszony egy nagy kendőt borított a fejére s lement az ólba a lúdpásztorhoz. Köszön neki.

- Jó estvét Miklós!

- Isten hozta a királykisasszonyt! fogadja Miklós, hát mi jóért keresett meg?

-13-

- Mi türés tagadás Miklós, én biz nem egyébért, csak azért, hogy jó imént egy karika-gyűrűt láttam nálad az ostorod végére kötve, mutasd meg azt nekem.

Miklós kivette a kebeléből a gyűrűt s mutatja a királykisasszonynak, ki alig győzött eltelni annak a nézésével; forgatja jobbra balra, illesztgeti az ujjára s végre megszólalt illetéknépen:

- Hallod-e Miklós, egyet mondok, kettő lesz belőle: egy lúdpásztort nem illet meg ez az aranygyűrű, azért egy szó mint száz, add nekem, a mit kívánsz, azt adok.

- Hogyha a fölséges királykisasszony megmutatja nekem fehér mellét: nem bánom, teljék szive kívánsága, legyen a magáé az aranygyűrű.

A királykisasszony nem szólt semmit, hanem megmutatta fehér mellét a mi Miklósunknak, hát látja ez, hogy annak a mellén ott fénylik a hold.

A királykisasszonyé lett a másik aranygyűrű is.

No jól van, ez abba maradt. Miklós aztán harmad nap is kihajtotta a száz ludat a mezőre, de azok alighogy annak a szélére értek, valahány volt, annyifelé repült; de bánta is azt a mi Miklósunk, hisz nála volt a kis síp, mely mire való lett volna, hogyha nem arra, hogy a ludakat összeterelje vele? Azért fülebotját se hajtotta a bajnak, hanem helyet keresett, egy szép árnyékos helyet, lefeküdt s aludt kedvére egész alkonyodásig. De ekkor fölkel, a kis sípot előkereste s belefujt. Ime a száz lúd mint a parancsolat honnan honnan nem, nagy gágogások között előrepült, Miklós pedig aztán szép lassacskán hazafelé terelte a nyáját. Utközben azonban előkereste a legeslegutolsó gyémántos aranygyűrűt s azt az ostora végére kötötte. A királykisasszony már várta a lúdpásztor érkezését, hát meglátja az ostora végén a gyémántos aranygyűrűt, melynek a ragyogása egészen elfogta a szeme fényét. A királykisasszony nem szólt semmit, de elhatározta magában, hogy mihelyest mindnyájan lenyugosznak, lemegy az ólba s elkéri ezt a gyűrűt is a lúdpásztortól.

-14-

A király ott várakozott az ól előtt a ludak érkezésére s mikor hazajöttek, maga eresztette be egyenként a kis-ajton, olvasván: egy, kettő, három, négy, öt, hat, hét s így tovább, míg csak a századikhoz nem ért. Megvan mind, egy hja sincsen a kerekszámnak.

-15-

- No kedves szógám, szólt a király, kitöltötted a három napot, kiszolgáltál egy esztendő, most már csak az van hátra, hogy mit kívánsz?

- Nem kívánok én egyebet, fölséges uram, mint amott a szemétdombon hever egy rozsz csikó, csak azt add nekem.

- Oh te bolond, mi hasznát vennéd te annak a rozsz csikónak, mikor fel se tud állni a maga lábára, ha csak a farkánál fogva föl nem segítik, mikor se jártányi ereje, se formája, se kövérsége, mert csak a csontja, bőre, s aranyért se csipethetnél le két lat húst késhegygyel a tomporáról, a tarisznyádat pedig a csipejére akaszthatod, he?!

- Már fölséges uram, az nekem mindegy, akár van jártányi ereje, akár nincs, akár van rajta hús akár nincs, akár a csipejére akaszthatom a tarisznyámat, akár nem, elég az hozzá, száz szónak is egy a vége, nekem nem kell semmi egyéb, csak az a rozsz csikó.

- No te bolond, válaszolt neki a király, ha már ló kell, jer az én királyi márványistálómba, vannak ott különbnél különb aranyszőrű paripák, melyek még a csillagot is lerúgnák az égről: válaszs azok közül, a melyik tetszik.

-16-

- Nem kell nekem olyan aranyszőrű paripa, mely a csillagot is lerúgná az égről, mert nekem csak a rohadt oldalú rozsz csikó kell.

- Azt nem adom. Kivánj inkább annyi pénzt, a mennyit három vasas szekér elvisz, csak a rozsz csikót ne!

- Nem kell nekem az a tengernyi kincs, mert nekem csak a rozsz csikó kell.

Mit volt mit tenni a királynak, egyik szavát a másikba csak nem ölthette, vagy akarta vagy nem, kénytelen kellelten odadta a rohadt oldalú rozsz csikót Miklósnek.

Itt lelkem teremtette, mikor már mindnyájan lepihentek, ehun jön ám a királykisasszony s egyenest az ólnak tartott. Mikor odaért, benyitja az ól ajtaját s beteszi azt maga után. Köszön.

- Jó estvét Miklós!

- Isten hozta a királykisasszonyt! fogadja Miklós, hát mi jóért keresett meg?

- Mi türés tagadás Miklós, én biz nem egyébért, csak azért, hogy jó imént mikor az ablakom alatt elhajtottad a ludakat, egy gyémántos aranygyűrűt láttam nálad az ostorod végére kötve, mutasd meg azt nekem.

-17-

Miklós kivette kebeléből a gyémántos aranygyűrűt s mutatja a királykisasszonynak, ki alig győzött eltelni annak a nézésével; forgatja jobbra-balra, illesztgeti az ujjára, végre megszólalt illetéknépen:

- Hallod-e Miklós, egyet mondok kettő lesz belőle: nem illet meg egy lúdpásztort az ilyen gyűrű, azért egy szó mint száz, add nekem, a mit kívánsz, azt adok érte.

- Hogyha a fölséges királykisasszony megteszi azt, a mit mondok, hogyha megmutatja nekem

fátyolos homlokát: nem bánom, teljék szive kívánsága, legyen a magáé az aranygyűrű.

Itt a királykisasszony nem szólt semmit, hanem leoldozta a fejéről a fátyolt s megmutatta Miklósnak a homlokát, hát ez csak ekkor látja, hogy a királykisasszonynak a homlokán ott ragyog ám a tündöklő nap.

A királykisasszonyé lett a harmadik gyémántos aranygyűrű is.

No jól van, ez abba maradt. – Miklós aztán másnapra kelve, odamegyen a rosz csikóhoz, kötőféket húzott a fejébe, szólítgatja, de biz az nem birt fölkelni, majd aztán megfogta a farkát s annál fogva segítette lábra állni. Vezeti aztán nagy ügygyel-bajjal, voncsolja, húzza maga után; de a rosz csikó taktusra lépett minden félórán egyet s míg csak a királyi rezidenczia udvarából kihúzta, háromszor is elesett; de Miklós mindezzel mitse gondolt, mert a rosz csikót mindannyiszor, a hányszor csak elesett, farkánál fogva fölemelte s tovább húzta, annyira annyira, hogy nagy nehezen három nap alatt kiértek a város végére. Mondom, mikor a város végére értek, megrázkódik a rosz csikó s olyan seregélyszőrű négy lábú tátosparipa lett belőle, mint a világ s ekkor megszólalt.

– No kedves gazdám, ha te eddig engem húztál, majd viszlek én ezután, csak ülj fel a hátamra, s mondd meg nekem, hogy menjek veled: úgy-e, mint a gondolat, úgy-e mint a villámlás, vagy ahogy a legsebesebb röptü madár szállhat?

– Csak úgy édes lovam, hogy se én bennem, se te benned hiba ne essék.

A tátosparipa aztán felszállt a levegőégbe s vitte Miklóst mind addig, míg annak a fának tetejére nem értek, hol a nagy szakálu barát lakott. Mondom, hogy ideértek, Miklós megkötötte a lovát a saroglyához, maga pedig benyitott a nagy szakálu baráthoz. Köszön neki.

– Adjon isten jó napot, édes apámuram!

– Fogadj isten édes fiam! hát megjöttél, hát kiszolgáltad a három napot? nagyon jólvan, nagyon helyesen van, de mielőtt a leülő helyed megmelegednék, itt meg itt van egy forrás, keresd föl azt, mosakodjál meg benne s aztán törülközzél is meg ebbe az aranykendőbe. Mikor ezt elvégezted, ne itt van ez a kis dió, nyisd fel a tetejét, majd találsz benne egy öltözet biboros-bársonyos ruhát. Öltsd fel azt magadra s eredj vissza ahhoz a királyhoz, kinél három napot egy esztendő kiszolgáltál, mert ép most küldi el szanaszét a nagy pecsétes levelet, mert ép most dobolják ki az egész országban, hogy mindenféle herczegek, grófok, bárók, urak, urfiak, válogatott cigánylegények, hosszú süveges tótok gyűljenek össze s majd az, a ki kitanálja, hogy mi van a királykisasszony két halmocskáján, mi van fehér mellén s végtére mi van fátyolos homlokán, mondok: a ki erre a három kérdésre megfelel, azé lesz a királykisasszony, a fele királysággal, nagy meseország felével együtt. Ha nem mondom is, ugyis tudod kedves fiam, hogy te leszesz a nyertes; de még itt nincs a dolognak vége, mert aztán következik a vastagabbja, de ha a szavamra hallgatsz, ezen is szerencsésen átesel. Hát csak azt akarom mondani kedves fiam, hogy majd mikor lefektetnek a hálókamrába a menyasszony mellé, csak arra az egyre ügyelj, hogy álom ne jöjjön a szemedre, mert mihelyest elaludnál, a menyasszonyodat azért, a miért a három aranygyűrűért elárulta a titkait, két emléjét, fehér mellét, fátyolos homlokát megmutatván, elragadják az oldalad mellől s halálnakhalálával vesztik el a tündérek. De ha három éjszaka elfolyása alatt megőrzöd, a negyediken aztán alhatol annyit, a mennyi csak a bőrödbe fér.

A királyfi megköszönvén a nagy szakálu remete tanácsát, elbucsuzott tőle keserves könyhullatások között, majd felülvén jó tátoslovára, a forrás-vizhez vágatott. Ebben aztán megmosta képét, nyakát, fülét, fejét s megtörülközött az aranytörlőbe s ime, az arcza naptündöklésüvé, a haja pedig aranyhajjává változott.

Mikor ezzel is készen volt, elővette a kis diót, felnyitotta a fedelét, kihullt belőle az a drágalátos, szemnemlátta biboros-bársonyos köntös, melyet magára öltvén, ha eddig szép gyermek volt, de most hétszerte szebb.

Mikor ezzel is készen volt, felült jó tátoslovára s bevágatott a királyi rezidencziába, fogadják nagy szívesen s mindjárt az első székbe ültették. Már ekkor az egész országból össze voltak gyűlve a házasulandó herczegek, grófok, bárók, urak, urfiak, válogatott cigánylegények, hosszú süveges tótok, csak Miklós volt a legutolsó. De mikor ő megérkezett, tovább nem is vártak, hanem bevezették a királykisasszonyt a szobába fátyolosan, s felállították az arany állványra, hogy annak a nézésében mindenki gyönyörködhesse, és a király megszólalt illetéknépen:

– Herczegek, grófok, bárók, urak, urfiak, válogatott cigánylegények, hosszú süveges tótok, mind közönségesen! Hogyha nem mondom is, ugyis tudjátok, hogy mért gyűjtöttelek benneteket össze: azért, a ki három kérdésemre becsülettel megfelel: legkedvesebb s igazán egyetlenegy leányom a felekirálysággal együtt leend annak a bizonyosnak a jutalma. Ezért tehát az első kérdésem im ez: mi van az én leányom két emlécskájén?

Összefordul a sok uri nép, találgatják, ki ezt, ki azt mond, de senki se találta el a dolog bibéjét.

– Még egyszer kérdem, kiáltott a király ki találja azt ki, mi van az én leányom két mellé bimbóján?

Ujra összefordul a sok uri nép, találgatják, ki ezt, ki azt mond, de senki se jött a dolog bibéjére.

– Még egyszer kérdem, szólt a király harmadszor is, mi van az én leányom két melle bimbóján?

Semmi válasz. Ekkor föláll az aranyhaju királyfi s azt mondja:

- Fölséges király! a királykisasszony két melle bimbóján bizony nincs semmi más, mint két ragyogó csillag.

- Kitaláltad királyfi, egy kérdésre már megfeleltél, de hát azt nem mondanád meg, hogy mi van az én leányom fehér mellén?

- Biz azon fölséges király nincs semmi más, mint a fényes hold.

- Erre is megfeleltél emberséggel, de hát azt nem találnád ki, hogy mi van az én leányom fátyolos homlokán?

- Biz azon, fölséges király nincs egyéb, mint a tündöklő nap.

- No királyfi, szolt a király, minthogy becsülettel megfeleltél mind három kérdésemre, itt van, nem bánom, legyen a tiéd egyetlen kedves leányom, a fele királlysággal együtt.

A királyfi nyerte el a szép királykisasszonyt és a fele királlyságot. Aztán összeadták őket s lakzit laktak. No jólvan, itt eljön az az idő is, mikor a menyasszonyt és a vőlegényt lefektették a hálókamrában a selyemágyra. A királyfinak menten eszébe jutott, hogy mit tanácsolt neki a nagy szakálu remete; „Majd mikor lefektetnek a hálókamrába, csak arra az egyre ügyelj, hogy álom ne jöjjön a szemedre, mert mihelyest elaludnál, a menyasszonyodat azért, a miért a három aranygyűrűért elárulta a titkait, két emlőjét, fehér mellét, fátyolos homlokát megmutatván, elragadják az oldalad mellől s halálnak halálával vesztik el a tündérek; de ha három éjszaka lefolyása alatt megőrzöd, a negyediken aztán alhatol annyit, a mennyi a bőrödbe fér.” Mondom, hogy ez eszébe jutott a királyfinak, elhatározta magában, hogy a szemét egész álló éjszaka nem hunyja be, hanem mindig ébren lesz. Egy darabig a királyfi megis állta a sarat, de egyszer gyenge fuvalat ütötte meg az orcáját s ime, egyszerre csak elkezd nehezedni a két szemhéja, mindig jobban mindig jobban, annyira annyira hogy szépen elaludt; - de nemis csoda, mert a tündérek álomszelet bocsátottak rá s mikor reggel fölébredt, csak hülthelye a szép menyecskének; volt szép asszony, nincs szép asszony. Volt, nincs.

Ezen a királyfi szörnyen elbúsulta magát; s mint valami fekete felhő megszállta a búbánat; se étele, se itala, se nappala, se éjjele, csak szüntelen a szép asszony forgott az elméjében; örökkön örökké csak azt a ragyogó két csillagot, csak azt a fényes holdat és azt a tündöklő napot látta, melyek a királykisasszony csecsén, fehér mellén s fátyolos homlokán diszlettek.

Ezért elhatározta magában, hogyha addig él is, hogyha addig megyen is, mig a két szemével lát s mig a lába térdig el nem kopik, de mégis fölkeresi akár élve akár halva a feleségét. Ezért nyakába akasztotta a világot, kísérlője volt a búbánat és elindult ország-világszerte a felesége fölkeresésére.

A mint mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy folyó partjához ért s hogyim megszomjazott, leszállt a lováról, hogy majd iszik a vízből, hát látja, hogy az ehun hoz ám egy üvegkoporsót. A királyfinak megdobbant a szive.

Uramteremtőm mi lehet az, mi lehet az, tanakodik magában, de már akármicsoda, kifogom a vízből. Mondom, hogy elhatározta magát a királyfi, derékkötésig belement a vízbe s szerencsésen kifogta az üvegkoporsót. Majd kiviszi azt a víz partjára, fölnyitja a tetejét, hát uramfia, isten csodájára ki volt a koporsóba?! Senki más, mint a szép királykisasszony, kinek a szívébe egy nagy kés volt beleütve.

A királyfi sem rest, izibe kirántja a nagy kést a szívéből s a piros vér hármassugarban felszökött a levegőégbe. Hej, a királyfi sem rest, izibe betömte a szúrás száját, nehogy a királykisasszony drága piros vére elfolyjék. Aztán addig öntözgette, addig csókolgatta, hogy az ifjú királyné életre jött, lélekzetet vett, majd felnyitván szemét, felült az üvegkoporsóban.

Aztán a királyfi izibe font egy gunyhót zöld galyakból, aratott bele fris füvet s a feleségét arra lefektette.

No jól van, mikor az ifju királyné felgyógyult, azt mondja az urának:

- Édes szivem, szép szerelmem! Itt meg itt van egy város s annak a kellős közepén van egy bót. Eredj el te abba a városba s keresd fel azt a bótot. Jobbról az ajtószegben üveg alatt árulják a királynak való posztót. Végy te abból egy egész öltözet ruhára valót s egyúttal varrasd is meg egyszerre; de arra az egyre vigyázz, hogy a posztónak két árát fizess. Eleinte nem akarnak neked abból mérni, de csak ezt a kis czédulát, melyet ezennel át is adok, mutasd meg a bótosnak, majd mér akkor, akár az egész véget is odadná. Majd meginvitál téged az a bótos ebédre, te pedig fogadd azt el s egyél-igyál, lakj jól, de ekkor meg csak arra az egyre vigyázz, hogy valahogy az isten szerelmeért el ne találj aludni; mert ha elalszol, mind neked, mind nekem végem van.

Mikor az ebédnek vége lesz, te is invitáld meg ide a bótost szintén ebédre. Majd eljön az. Ételre italra semmi gondod ne legyen, mert majd lesz az is egész dögével. S ha megtudod azt állni, hogy ezen az ebéden sem alszol el, akkor örökre boldogok leszünk, különben még azt a fényes napot is feketének látod s beborul a mi napalunk.

A királyfi erősen kötötte az ebet a karóhoz s égre földre ígérte, hogy azonképen cselekszik.

No jól van, itt a királyfi bemegyen abba a bizonyos városba s ott fölkeresi azt a bizonyos kalmárt. Fogadják nagy czeremoniával, hajlongnak előtte jobbra is, balra is; s kérdik tőle hárman is egyszerre, mivel szolgálhatok, mivel szolgálhatok?

- Ott van ni, jobbról abban a sarokban üveg alatt posztó, abból akarok venni, szólt a királyfi.

- Abból kérem alásan nem lehet, mentegetődött a botos, mert abból csak királyoknak szabad adni.

- Ehj, dehogya nem lehet, dehogya nem, csak olvassa el ezt a kis czédulát! S ezzel a királyfi odadja azt a botosnak.

Mi volt arra a czédulára írva, mi nem, azt egész bizonyossággal nem merem állítani, elég az hozzá, hogy alighogya a kezébe vette azt a botos, bezzeg nem mondta azt, hogy abból nem adhatok, mert azt csak királyoknak szabad viselni, hanem ezt kérdezte:

- Mennyi tetszik?

- Csak egy öltözetre való.

- Itt van kérem alásan.

- Mi az ára? kérde a királyfi.

- Minden rőf 100 forint.

- Itt van, tegye el, két annyit fizetek érte.

A botosnak csak ez kellett, csak ennek örült, azért a királyfit megmarasztotta ebéden. Hamis magyar volt ez a botos, mert az ebédnél tizenkét tányér levest, tizenkét vetett galuskát, tizenkét porció peccenyét, szóval mindenből tizenkét tizenkét ember részét ette meg s még ekkor se lakott jól s aztán a hegyébe egy akó bort öntött be egy hajtókára. A királyfi csak nézte csak nézte, hogy mit csinál ez az ember; azaz biz ő kegyelme csakugy hunyorgatott rá, mert mintha álomporos bort ivott volna, elkezdett a szemhéja nehezedeni s már már bóbiskolt; de honnan honnan nem, egyszer csak felricskálták az orrát s ekkor tért magához, hogy nem szabad szundítani. Fölugrott ültéből s aztán le s fel járkálni kezdett a szobában, de a teste mintha ezer mázsa lett volna olyan nehéz volt, hogy alig birta s mintha ólom lett volna, húzta le felé; de mégis erőt vett magán s megállott a botos előtt.

- No botos-uram, ha kelmed engem így megvendégelt, így jóltartott, tán az én szives meghívásomat sem veti meg s egy tányér levesre szivesen látom ide meg ide, ebbe meg ebbe a rezidenciába.

A botos hogy hogy nem, ráadta a fejét s mikor már a királyfi uj ruhája is készen volt, melyet az magára öltött, mindketten felültek a maguk paripájára s elvágtattak. Mindenütt a merre csak mentek a népség megsüvegelte őket, a gazdag kalmár pedig pénzt szórt közéjük. A királyfi sem akart kisebb ember lenni mint amaz, ő is benyúlt a zsebébe, hogyha találna benne egy-két krajczárt, hát uramfia a zsebe telisded tele volt aranypénzzel s mentül jobban szórt azokat a népségek közé, sohse fogyott, hanem annál jobban szaporodott. A kalmár csak ezüstpénzt hajigált, a királyfi pedig aranypénzt. Mikor pedig a várta előtt elmentek volna, az őrtálló katona fegyverrel tisztelgett előttük.

Igy aztán nagy tisztesség között kiértek a városból s elértek arra a helyre, hol a királyfi gunyhója állott; de uramfia, itt most nem gunyhót találtak, hanem tizenkét kontignációs királyi rezidenciát, melyben csakugy szólt a muzsika, hogy jobban se kellett.

A királyfi aztán bevezette a vendégét a rezidenciába. Ajtó magától tárult előttük s magától csukódott be utánuk. Keresztülmenvén 12 szoba során, az ebédlőbe értek. Sehol egy lelket sem láttak, pedig az asztal két személyre megvolt terítve. Itt felpattan az ajtó s az asztalon terem a leves. Tizenkétszer tele merte a kalmár a levest, s az a tálból nemhogya fogyott volna, de egyre szaporodott. A leves után az asztalon termett a hús s így sorba, vége-hossza nem volt a papos ebédnek. S a kalmár úgy jollakott, hogy a füle kétfelé állt s csakugy fújt mint a bika, de hát még mikor az egy akó bort beköpte, akkor ép úgy televolt mint a felfújt dudu.

Mikor az ebédnek vége lett, egy karika gyűrű leesik az asztalra, s egyet fordul, kettőt perdül, leánynya válik s elkezd a szoba közepén táncolni. Utána leesik a másik karika gyűrű is az asztal kellős közepére. Ez is egyet fordul, kettőt perdül, leánynya válik s elkezd a szoba közepén táncolni. Egy kevés idő múlva leesik a harmadik karika gyűrű is s ez is egyet fordul, kettőt perdül, leánynya válik s elkezd a szoba kellős közepén táncolni. Szép leány volt az első kettő is, de a harmadiknak egyik se lehetett mégcsak fia se, olyan kimondhatlan gyönyörves volt. De a mint sűrögtek-forogtak a leányok, a szelet a királyfira hajtották, mitől az úgy elaludt, hogy harmad napig se ébredt föl.

De tán jobb lett volna neki soha föl nem ébredni, mert egy szó mint száz, bezzeg nem a tizenkét kontignációs királyi rezidenciában találta magát, hanem abban a kis gunyhóban, a melyet maga font. De még így is hagyján lett volna a dolog, csak a szép királyné ott feküdt volna az oldala mellett, hanem az asszonynak se hire se neve s csak már egy kis nyomot hagyott volna maga után, a merre ment és a merre kereshette volna; de sehol semmi. Ismét volt szép asszony, nincs szép asszony; volt, nincs. Elment, eltűnt örökre, messze messze szép tündérországba; mert tovább neki aztán nem volt ott maradása, mert férje-ura másodszer sem tartotta meg ígért szavát.

Szép tündérország aranyhidjára aztán a királyné kifaragtatott egy emberi alakot, mely senki mást nem ábrázolt, mint őt magát; két keble bimbaján ott volt a két ragyogó csillag, fehér mellén a fényes hold s fátyolos homlokán a tündöklő nap, melléje pedig egy katonát állított, hogy azt a bizonyos embert, a ki e mellett a kőbálvány mellett letérdepel s imádkozni kezd, tüstént kísérje

be az ő színe elé.

No jól van ez abba maradt. Itt az árván maradt királyfi országról országra bujdosott; se testének se lelkének nem volt nyugodalma sehol sem, egyszer ugyanazon erdőbe ért, a melyben lakozott fa tetején a nagy szakálú remete.

A királyfi aztán fölkereste azt a bizonyos fát, a melynek tetején terült el a nagy szakálú remete kis háza. Fölmászik a fára nagy nehezen, benyitja a remetére az ajtót s köszön neki.

- Isten jó nap, öreg apám!

- Fogadj isten, édes fiam, hát újra megjöttél!? Ugy-e megmondtam, hogy három éjszaka lefolyása alatt ne aludjál el, he!? Elaludtál, nem fogadtál szót, most már szenvedned kell; de a tátosparipádra se gondoltál, mert azt se tudod, hogy a világ melyik zegében vagy zugában van. De ha a szavamra hallgatsz, még egyszer feltalálhatod kedves hites párodat, mert az a tündérek seregében szolgál. Ne itt van ez a rosz kötőfék, meg ez a sut-bot, majd hasznát veszed még mind a kettőnek. Hogyha kiérsz erre meg erre a keresztútra, vedd elő a kötőféket, rázd meg azt háromszor, majd előkerül a tátosparipád. Aztán ül fel rá s keress föl szép tündérországot. Mikor szép tündérországnak ép határára érsz, két sárkánykigyó állja utadat s nem akarnak keresztül eresztetni a rézhídon; de te ekkor ne cselekedjél egyebet mint ennek a sut-botnak parancsold, csak ezt szólítsd, hogy csináljon utat s fizesse le a vámot. Majd megfizet az, ne félj, majd beeresztenek aztán. Mikor egyszer bejuthattál szép tündérországba, vedd el a botodat, ereszd el a lovadat, hogy hagyj menjen legelni a selyemrétre. Aztán a rézhidtól kezdve, egész az aranyhidig, hogy a tündérek megszánjanak, térden állva kell menned. A hidon van egy emberi alak kőből kifaragva s hogyha nem mondom is, hogy kit ábrázol, majd megmondja azt neked a te szived. Ez előtt a kőbálvány előtt el ne menj a nélkül, hogy egy „Miatyánk“-ot el ne mondj. S a többi aztán magától jön.

A királyfi harmadszor is elbúcsúzott a nagy szakálú remetétől, megköszönvén a hozzája való szives jó akaratát, nagy ügygyel-bajjal lemászott a fáról s fölkereste azt a bizonyos kereszt-utat, melyet a nagy szakálú remete mondott. Mikor odaért, megállt a kereszt közepén, elővette a rosz kötőféket s megrázta háromszor. Ime! ehun jött ám a széltől fogantatott tátosparipa hangos nyerítéssel, melytől a világ mint valami harang háromszor kondult meg.

- Hipp hopp! itt vagyok kedves gazdám, csak ülj fel a hátamra, mert ha nem mondd is, ugyis tudom, hogy hova igyekszel.

A királyfi aztán felült a tátosparipa hátára, mely felszállt a levegőégbé s mint a legsebesebb zúgó fergeteg megindultak szép tündérország fölkeresésére.

Mentek mendegéltek aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveg hegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innen innen, egyszer valahára mégis elértek szép tündérország határára. Egy rézhid vezetett az országba, de a melyen két lánczos sárkánykigyó állt őrt és semmi teremtetett állatot be nem eresztett: így biz a királyfiban sem tettek különbséget.

Hej, a mi Miklósunk sem rest, előveszi a sut-botot s parancsolja neki, szót szólván: „Üsd-verd édes botocskám“ s az hol az egyikre, hol a másikra akkorákat huzott, hogy csakugy csittegett-csattogott, pifegett-püfögött, a hátukon. A két fenevad sem tudta a dolgot mire vélni, szaladásnak eredtek s bebújtak a híd alá. Mig innen újra kijöttek, addig a mi Miklósunk akár kétszer is átmehetett volna a rézhídon bántatlanul. Mikor aztán a királyfi benn volt, elvetette a sut-botot, s az mintha puskából lőtték volna ki, megindult hazafelé s megsem állt addig, mig a nagy szakálú remete ajtó sarkába, a maga helyére nem állott; - a tátosparipának pedig kivette a fejéből a kötőféket, megütötte vele háromszor s az, mintha parancsolták volna neki, megsem állt addig, mig a selyemrét kellős közepére nem ért.

A királyfi aztán ismét ugy maradt mint az ujjam s ekkor a két térdére esett s térdenállva megindult az aranyhíd-felé, egész hét álló esztendeig csuszott-mászott. Hét esztendő mulva nagy nehezen a hidhoz ért, hát csak ekkor látja, hogy ott kőből van kifaragva az ő kedves felesége, s még nagyobb igazság okáért a két csillag, hold és nap is ki voltak faragva rajta. Akár mondta, akár nem a nagy szakálú remete, hogy essen térdre előtte, térdre esett ez ugyis s imádkozott.

Meglátja ezt az a katona, a ki ott sírbakot állt. Ennek sem kell egyéb, nyakon csípi azt a koldus-forma embert, a ki ott térdepelt s egyenesen az ifjú királyasszony elé vitte.

Mind a királyfi, mind a királyasszony azonnal felösmerték egymást s most már igazán azt mondták egymásnak: „Én a tiéd, te az enyém, ásó-kapa se választ el egymástól.“ A tündérek is ennyi igazság és hűség láttára megszánták a királyfit s ki fogta neki aztán legjobban pártját, mint azok? egyik azt a koldus-forma köntöst húzta le, másik fürdőt készített a számára, a harmadik megfőrosztotta és így sorba mig csak a királyfi tetőtől talpig újba nem volt öltözve. S minthogy szép tündérországnak csak az lehet a király, a ki legszebb, már pedig a mi Miklósunknál senki fia sem volt külön legény, őt királyuknak megválasztották, királynénak pedig a feleségét, kinél szépségre jósággra nézve senki sem volt különb; mert a két csillag ismét ragyogni kezdett a két emlőjén, a hold fényleni kezdett fehér mellén és a nap, mint valami arany korona kisütött a homlokán. Kik még most is királykodnak, hogyha meg nem haltak.

AZ ÖRÖKBEFOGADOTT TESTVÉREK.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer a világon egy nagy meseország, ennek a kellős közepén egy nagy erdőség, a nagy erdőség kellős közepén egy nagy virágos rét, a nagy virágos rét kellős közepén egy nagy bársonysziget, a nagy bársonysziget kellős közepén egy nagy ezüstholyó, a nagy ezüstholyó kellős közepén állott egy ó-kút, melyből merítettem az operenciából hozott mesémet; s mindannak, ki arra figyelmesen nem hallgat, avagy kéretlenül belekottyán, annyiszor üssön az istennyila hordajára, a mennyi fővény van a Dunában és a Tiszában.

Volt egyszer hát a világon egy szegény ember s ennek annyi gyermeke, mint erdőn a fa, mint égen a csillag; úgyhogy szegény ember már komát se talált a maga falujában.

No ha nem talál, gondolta magában, nagy a világ, majd csak akad valahol valaki.

-39-

Ezért a szegény ember vetett a szatyorba vagy két sült krumplit s elindult országvilágszerte komát keresni. De nem kellett neki messze mennie, mert egy olyan gazdag kalmárral hozta össze az isten, kinek annyi gyermeke sem volt, mint kákán a csomó.

- Hová hová szegény ember? kérdi a gazdag kalmár.

- Elmegyek komát keresni.

- Sose fáradj, ha elfogadsz, leszek én.

- El biz én, nemcsak egy, de két kézzel is, mert a szülőtte falumban, bár nem bántam volna, ha cigány, vagy pogány lett volna is, nem akadt senki sem.

Igy lett a szegény ember komája a gazdag kalmár, ki aztán a két legkisebbik gyermeket, kik egy hassal jöttek a világra, s az egyik fiu a másik pedig leányka volt, örökbe fogadta s mint tulajdon magzatjait fel is nevelte.

Mikor, mikor nem, azt már egész bizonyossággal nem merem állítani, elég az hozzá, hogy egy bizonyos napon, minekutána sem a kalmár, sem a felesége nem volt odahaza, a két testvér, kik már 16-16 tavaszt értek meg, kártyázni kezdtek.

Csak játszanak csak játszanak, annyira hogy a fiú mind elnyerte a huga pénzét. Ez félre vonta a száját és sírva fakadt.

-40-

- No csak ne sírj, szólt neki a fiú, inkább visszaadom a pénzedet s még az enyémből is adok.

S úgy tőn, miként mondá; visszaadta a huga pénzét. Aztán megint a játszáshoz fogtak; de most, hogy hogy nem, fordult a koczka, mert a szerencse szárnyon jár, a kire száll, az jóljár, a kis leány lett a nyertes s a bátyjától még az utolsó fityinget is elnyerte; de a leány, nem úgy mint a fiú, nem adta vissza a pénzt, hanem megtartotta magának.

- Add vissza a pénzemet, kéri a fiú.

- Nem adom, szólt a leány.

- Add vissza, ugy-e én visszaadtam?

- Mit bánom én, elég bolond voltál!

- Add vissza, hisz testvéred vagyok.

- Nem adom.

- Ha nem adod, ugy erőnek erejével is elveszem!

- Most már azért sem adom!

Igy szórul szóra, többre többre, a két testvér összeveszett, hajba kaptak s a leány szidni, átkozni kezdé a bátyját s megtagadta, hogy nemis testvére.

-41-

- No testvér, ha te engem megátkoztál és megtagadtál, én is megátkozlak téged: mindaddig sose szülhess magzatot, migén két ujjamnak a melledre tevésével az alól föl nem oldozlak.

Erre a szóra egy hét fejű sárkány elragadta a leányt és annak se hirét se nevét nem hallották többé. De azon órától fogva a fiúnak sem volt otthon maradása, mert egy az, hogy felnevelő szüleitől is félt, más az, hogy a testvérét is szerette volna fölkeresni: ezért utilaput kötött a talpára, összebeszélte Szél Pállal s elindult országvilágszerte bujdokolni.

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, egyszer egy királyi rezidenciához ért. Bemegyén a királyhoz s köszön neki, a mint dukál:

- Adjon Isten, jó napot fölségednek!

- Fogadj isten, szolgálégény! Hát mi járatban vagy?

- Szolgálatot keresek, hogyha megfogadna fölséged.

- Ép jókor jöttél fiam, kocsisra van szükségem: azért ha kedved tartja, megfogadlak s egyéb dolgod nem lesz, mint három rossz lovat őrsesz. Reggel ide meg ide, ebbe meg ebbe a szigetbe átviszed a vizen, de úgy, hogy se hidon ne menj, se vízben ne úsztass s mégse legyen a lovaknak

-42-

még csak a kis-körme se vizes, este pedig azon az uton és módon hazahozod.

No jól van, a szegény ember fiából kocsis lett. Reggel idejekorán kivezeti a három roszt lovat, ráül az anyakanczára s viszi a víznek.

Mikor ép a víz partjára ért s mikor ép azon kezdett gondolkozni: hogy vigye ő át e három lovat úgy a vízen, hogy se hidon ne menjen, se ne usztasson s mégse legyen a lovaknak mégcsak a kis körmük se vizes: megered a három ló s úgy átmentek a vízen, hogy még a kiskörmük se lett vizes; de nemis csoda, mert mind a három ló, olyan igaz, mint hogy élek ott voltam a hol beszéltek, úgy láttam mint most, tátos volt.

Miklós aztán - mert közben légyen mondva, így hitták a szegény ember fiát - kihuzta a kötőféket a lovak fejéből, békót vetett a lábukra s eleresztette a selyemréten legelészni, maga pedig lefeküdt az aranyalmafa tövébe, hogy majd szundít egyet.

De mielőtt elaludt volna, valami énekszó ütötte meg a fülét, körülnéz, hogy ugyan mi lehet az, hát látja, hogy tizenhárom hattyú repül feléje s azok énekelnek olyan szépen. Majd mikor közelibe értek, leszálltak a selyemrétre, ép mellette, megrázkódtak s leánynya változtak.

-43-

Szép volt mind a tizenkét leány, mert egyszem volt köztük kivető, de a tizenharmadik volt a legeslegszebb, ki kivált a többi közül, odament Miklós mellé s leült a selyemfüre.

- Itt vagy, szívem szép szerelme, szép Miklós, szólt a tündérkirályné, már rég lesem érkeztedet, már rég vágyik szívem utánad: azért én fogadást teszek neked, hogyha te egy esztendő elforgása alatt, már míg e királynál szolgálsz, senkinek, de senkinek, még magának a királynak sem, el nem árulsz, hogy itt voltam s hogy idejárom hozzád: itt van gyenge fehér kezem, férj és feleség leszünk s ez a selyemréte, rajta az aranyalmafa is a tiéd s enyimek lesznek. De ha te engem valakinek elárulsz, legyen az maga a király is, nem látsz engem többet e selyemréten, de még másutt sem.

A mi Miklósunk égre-földre ígérte, hogy úgy hallgat mint hal a vízben és senkinek egy árva szót sem szól. S ki volt most boldogabb mint a mi Miklósunk, mert kinek volt szebb szeretője mint neki, mert ezt a nagy szerencsét még álmában sem merete hinni, hogy rá egy tündérkirályné vesse az ő tekintetét. Minden istenadtanap, mikor a lovakat kivitte a selyemrétre s szabadon legeltette, megjelent előtte hattyu képében a tündérkirályné, kísérve tizenkét szóbaleányától, majd megrázkódván, emberi alakot vett fel magára s aztán ott szerelmeteskedtek, élvén a szerelem édes csókjaival.

-44-

De itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, egyszer a király a cselédei számára nagy bált adott s úgy tíz óra felé maga is lejött a vigadó népség közé, hát egészen megütődött azon, hogy Miklóst sehol se látja a szobában, majd kérdi:

- Hát az én kedves kocsisom Miklós hol van?

- Ott ül az ajtószögben, szólt egy a többi közül.

Odamegyen a király, hát látja, hogy Miklós ott szomorkodik egyesegegyedül mint valami árva.

- Hát Miklós, kérdé a király, mi dolog az, hogy te se nem eszel, se nem iszol és se nem táncolsz, mikor szól a muzsika?

- Hahó fölség, szólt Miklós, azért nem tánczolok én, mert nincs illő tánczosném.

-45-

- No ne szomorkodjál, majd mindjárt küldök én! S ezzel a király fölmegegyen s mondja a leányának:

- No leányom, eredj le a bálba, táncolj a tátoslovak kocsisával, mert igen szomorú.

A királykisasszonynak se kellett ezt kétszer mondani, mert egy az, hogy a talpa is nagyon viszkedett, más az, hogy Miklóssal tánczolhatott, mert hiába, szép ficzkó volt ez a mi Miklósunk, s a királykisasszony szíve sem volt ám kőből.

Izibe felöltözködik, lemegy a bálba s híja Miklóst táncolni, mondván:

- No Miklós, itt vagyok, jöszte velem, táncoljunk együtt!

- Bizony nem tánczolok én, vetette oda Miklós csakugy félvállról, mert százszor külön szeretőm van nekem, mint a királykisasszony!

A királykisasszonyt mintha pofon ütötték volna, félrevonta a száját és sírva ríva ment föl királyatyjához panaszra.

- No leányom, kérdé a király, mit sírsz, mit rísz olyan keservesen?

- Hogyne sírnék, hogyne rínék, felelt a királykisasszony, mikor Miklós azt mondta, hogy bizony nem tánczol ő velem, mert ő neki százszor külön szeretője van, mint én!

-46-

- Igazán ezt mondta?!

- Nincs különben!

- No ne sirj, édes leányom, majd megkeserüli ezt a mondatát, hiszem azt az egyet!

S ezzel a király nagy mérgesen lement a bálba.

- Állj elő, Miklós!

- Jelentem alásan, itt vagyok.

- Igaz-e, hogy azt mondtad a leányomnak, hogy bizony nem tánczolsz te velem, mert neked százszor különb szeretőd van, mint az én édes leányom, he?!

- Mi tőrés tagadás fölség, biz én azt találtam neki mondani; mert jójjön felséged holnap ilyes meg ilyes időtájban a szigetre, saját szemével meggyőződhetik, hogy nincs különben a dolog; mert az én szeretőm tündérkirályné.

A király erre nem szólt semmit, hanem másnap, hogy vajjon mi van a dologban, átment a szigetre, hát látja, hogy egy tündérkirályné, fehér mint a galamb, piros mint a kinyílt rózsa, szép mint a hasadó hajnal, csakugyan ott szerelmeteskedik Miklóssal, tizenkét szobaleánya pedig ugyancsak labdázgat a selyemrét fűvén az aranyalmával.

-47-

A tündérkirályné csak ekkor vette észre, hogy el van árulva.

- No Miklós, szolt a legényhez, isten hozzád! Vagy látsz engem valaha, vagy soha, azt csak a jó isten tudja, de nekem innen, minthogy elárultál, örökre távoznom kell s többet ne várj a selyemrétre az aranyalmafa alá, mert nem nő ki eztán hattyúszárnyam, csakhogy hazarepülhetek!... Te pedig tudd meg, fordult a királyhoz, hogy ennek a fiúnak még a haja szála se mozduljon meg; mert nem te neked plántáltam én ide ezt a selyemrétet s nem neked ültettem rája az aranyalmát termő fát, hanem ennek a kedveért!

S ezzel a tündérkirályné és a 12 szobaleány megrázkódván, hattyuvá változtak s elrepültek.

Volt szép tündérkirályné, nincs szép tündérkirályné. Volt, nincs! Miklósnak csak ekkor esett le az álla, csak ekkor vakarta a fejét ott is, a hol nem viszkedett s szörnyen elbúsulta magát.

Azért nyakába akasztotta a világot azzal a szándékkal, hogy mindaddig megyen, míg a szép tündérkirálynét fel nem találja.

-48-

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen még az óperenciás tengeren is túl, egyszer egy malomhoz, a tündérek malmához ért, melyet a nyájasság folyója hajtott.

Beköszön ide, szót szólván:

- Isten jó nap, molnármester!

- Fogadj isten, Miklós! Már hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Szép tündérországot keresem, nem hallotta-e hírét bátyám uram?

- Nem hallottam-e? hát hogyné hallottam volna, mikor én őrlök lisztet a számukra! De te Miklós, míg a világ lesz, ilyes állapotban oda soha el nem juthatsz, mert messzebb van az ide mint ég a földtől, pedig ez már csak jól elvan, ugy-e? De azért ne búsulj, majd segítünk a dolgon, mert jár ide a malmomba egy griff madár, mely a lisztet viszi el. S két zsákot visz egyszerre: azért majd az egyikbe, hogyha kedved tartja téged pakollak be, a másikba pedig ugyan oly nehézségű lisztet rakok; mert a két zsák lisztnek egy forma nehézségűnek kell lenni, különben el se vihetné.

-49-

Ugyis lett. - Miklóst szépen belepakolták az egyik zsákba, majd a másikba ugyanannyi nehézségű lisztet raktak. Itt jön a nagy griff madár, belevágja az egyik zsákba az egyik körmét, másikba a másikat, felkapja a levegőégbé; de nem repülhetett eléggé gyorsan, mert most sokkal nehezebb terhet vitt, mint máskor. Pedig egy nagy fekete felhő közeledett feléje, pedig még messze van szép tündérország! A griff madár mindig gyorsabban gyorsabban repült, de a fekete felhő mégis utolérte s hogymint hullt az eső, mintha kannából öntötték volna, az egyik zsák, a melyikben a liszt volt, sokkal nehezebb lett mint a másik, ezért a griff madár egyik oldalát mindig leebb, leebb húzta, úgy hogy még repülni is alig tudott.

Most mit tegyen a griff madár, a két zsákot ugyse vihette el magával szép tündérországba, ezért a könnyebbiket, már a melyikben volt a mi Miklósunk, letette egy nagy vadon erdőségben, a másikkal pedig tovább szállt.

Igy maradt hoppon a mi Miklósunk, ki aztán elővette csillagos bicskáját, a zsákot felhasította, kibujt belőle s elindult a nagy vadon erdőségbe.

A mint mén mendegél, egyszer, egy alvó gyermekre talált. Megrugja ennek a lábát, hogy ébredjen föl. A gyermek egyszerre talpon volt s hogy meglátta Miklóst, csak elkezdte:

-50-

- Csakhogy már egyszer megérkeztél, édes gazdám, mert már régen váraoztam reád. Ha nem mondd is, ugyis tudom, hogy hova igyekezel, de majd leszek én a kalauzod, majd elvezetlek én téged oda, hová a szived vágyakozik, csak utánam jójj.

Miklós követte a gyermeket, ki őt egy nagy kovácsműhelybe vezette be.

- Itthon-e a gazda, kérdé a gyermek?

- Itt vagyok, szólt a mester.

- No hát készítsen nekünk huszonnégy pár vasbakancsot és vaskezyüt, tizenkét párt a gazdám számára, tizenkét párt pedig az én részemre.

De míg a kovács a 24 pár vasbakancsot és vaskezyüt elkészítette, addig, a mi Miklósunk és a

fegyverhordozó szolgája - mert a gyermeket azzá tette - bementek a kovács szobájába, hol az asszony mindjárt sürgölődött-forgolódott a vendégek körül s enni-inni valót rakott ki eléjük.

Itt a kis fegyverhordozó térül-fordul, kimegyen a szobából, a kovácsné pedig - ki közbe légyen mondva - boszorkány volt s kinek a mi szép Miklósunk igen megtetszett, ezért saját ragyavert képű leányát szerette volna rá tukmálni - utána a gyermeknek s kérdőre vonta illetéknéppen:

- Ugyan kis szógám, nem mondanád meg nekem, hogy hová igyekeztek?

- Már mért ne mondanám meg, hisz se károm se hasznom benne! hát mámi, látja-e ezt a nagy hegyet, mely itt előttünk az eget támasztja? No ha látja, hát oda igyekezünk mi, mert annak a hegynek a tetejére jár minden istenadta nap tejbe fürödni a tündérkirályné, ki az én gazdám szeretője.

A vén asszony aztán rávette a gyermeket, hogy majd mikor annak a nagy hegynek a tetejére érnek, még pedig oda, hol a szép tündérkirályné tejben szokott fürödni, s majd mikor már annak érkeztere várnak: kis fúvóval, melyet át is adott a gyermeknek, bocsásson az urára egy kis szelet s majd mikor eltávozik a szép tündérkirályné, egy kis üvegcsében lévő szerrel kenje meg annak a halántékát; mert ha mindezeket megcselekszi, a tündérkirályné ha eddig szerette Miklóst, de aztán hétszerte jobban szereti. És három nap egymásután azonképpen cselekedjék. De erről egy teremtet léleknek se szóljon semmit, mert majd a gyermeknek így lesz dolga, úgy lesz dolga.

A gyermek, hogy hogy nem, ráállott a vén banya beszédére s mind a kis fúvót, mind a kis üveget zsebre tette.

No jól van, ez abba maradt. A kovács aztán csakhamar elkészítette a huszonnégy pár vasbakancsot és szintannyi vaskezyűt, miket Miklós és a fegyverhordozója magukhoz vevén, elindultak annak az irdatlan nagy hegynek a mászására; de mikorára a tetejére értek, mind a huszonnégy pár vasbakancs és vaskezyű elkopott. De mindezekkel a mi Miklósunk nem sokat törődött, csak hogy már egyszer oda fenn volt. E hegynek a tetején terült el a szép tündérkirályné mulatókertje, a hová szokott ő járni minden istenadta nap tejben fürödni.

Keresztülmentek aztán három erdőn: az első volt réz, a második ezüst, a harmadik pedig aranyerdő, és ekkor a selyemrétre értek. Ennek a kellős közepén állott egy aranyalmafa, az aranyalmafa alatt aranykád, ebben pedig ma-fejt friss édes tej, a melyben szokott fürödni a szép tündérkirályné.

Hej régtől fogva ide igyekezett már Miklós, s hogy ideért, lefeküdt az aranyalmafa alá s várta a tündérkirályné megérkezését.

A mint ott legjavában forgatná az elméjében, hogy be soká jön, be soká jön a kedvese: a kis fiú a nála levő fúvóból egy kis szelet eresztett rá, melytől az úgy elaludt, hogy tán az ítéletnapig se ébredt volna fel.

Ime pedig ehun repül a tizenhárom hattyú s hogy az aranyalmafa alá értek, megrázkódtak s leányává változtak. A tündérkirályné csak ekkor vette észre, hogy itt az ő Miklósa. Odamegyen hozzá, szólítgatja, de nem hallja, költögeti, de nem ébred, csókolgatja, de nem érzi s majd végig hosszígg siratgatja, mondván:

- Ébredj, szivem szép szerelme! ébredj, szivem szive szép Miklós! kelj föl mély álmodból, aranyos bimbóm! mert még csak kétszer jöhetek el, többet el nem jövök.

De Miklós nem ébredt föl, hanem aludt mint a tej, a tündérkirálynénak pedig haza kellett már menni, ezért a szeretőjét még egyszer megcsókolván, megrázkódott, hattyúnak vált s elrepült tizenharmad magával.

A kis fegyverhordozó aztán megkente Miklós halántékát azzal a szerrel, a mi az üvegcsében volt s az menten fölébredt, mondván:

- Ejnye, kis szógám, be jól aludtam s be szépet álmodtam! Azt álmodtam ugyanis, hogy itt volt, eljött a tündérkirályné hattyuképében, majd megrázkódván, leányává változott, ideült, aztán mellém; költögetett, de nem ébredtem, csókolgatott, de nem éreztem, majd végig hosszígg siratgatott, mondván: „Ébredj, szivem szép szerelme, ébredj, szivem szive szép Miklós, kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm; mert még csak kétszer jöhetek el, többet el nem jövök.“ Ugy-e Jancsi - mert így hitták a kis fegyverhordozót - ugy-e, hogy csak szép álom volt ez?

- De nem volt az álom, édes gazdám, mert csakugyan itt volt a tündérkirályné, ki bár szép szavával, szólítgatott, édes csókkal ébresztgetett, hangos sirás-rivással költögetett, de te mégse ébredtél föl.

- Ne beszélj, Jancsi; igaz volna-ez?

- Nincs különben.

Miklós csak ekkor hűlt el, de nem tudta a dolgot magának megmagyarázni, hogy mért nem ébredt föl s azért elhatározta magában, hogy másnap a világért se fekszik le, nehogy újra álom szállja meg.

Itt elkövetkezik a másik nap is, Miklós, a mint mondá, nem dőlt le az aranyalmafa alá, hanem ott járkálgatott alatta le s fel.

Csak járkálgat, csak járkálgat, egyszer a mi Miklósunk arcát valami gyenge fuvalat üti meg,

mire csak elkezd a szemhéja nehezedni, két térde összecuklott s majd szép csendesen leterülven a selyemfüre, elaludt.

Megint az az átkozott fegyverhordozó bocsátott rá egy kis szelet a fuvóból s újra ettől aludt el.

Ime pedig ehun repül a tizenhárom hattyú az aranyalmafa alá, majd megrázkódnak s emberi alakot vesznek magukra. A tündérkirályné aztán kivált a többi közül, odamegyen Miklóshoz, szólítgatja, de nem hallja, költögeti, de nem ébred, csókolgatja, de nem érzi s majd végig hosszíratgatja, mondván:

- Ébredj, szívem szép szerelme! ébredj, szívem szíve, szép Miklós! kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm! mert csak még egyszer jöhetek el, többet nem jövök el!

De Miklós nem ébredt föl, hanem aludt mint a tej. A tündérkirályné aztán hogyim látta, hogy Miklósba sehogysem verhet lelket, azt még egyszer megcsókolván, megrázkodott, hattyúnak vált s elrepült tizenharmad magával. -56-

A kis fegyverhordozó aztán odament Miklóshoz, megkente a halántékát azzal a szerrel, a mit a vén banya adott neki s ime a gazdája menten fölébredt, mondván:

- Ejnye kis szógám, be jól aludtam és be szépet álmodtam. Azt álmodtam ugyanis, hogy tizenhárom hattyú leszállt hozzám, majd megrázkódván, emberi alakot vettek magukra, - köztük volt az én szeretóm is, ki ideült mellém, költögetett, de nem ébredtem, szólítgatott, de nem hallottam, csókolgatott, de nem éreztem, majd aztán végig hosszíratgatott, mondván: „Ébredj, szívem szép szerelme, ébredj, szívem szíve, szép Miklós, kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm; mert még csak egyszer jöhetek el, többet el nem jövök!“ Ugy-e Jancsi, hogy csak szép álom volt ez?

- De édes gazdám, nem volt az álom - bár az lett volna! - mert csakugyan itt volt a tündérkirályné tizenharmad magával, ki bár szép szavával, édes csókkal, mézes beszéddel és hangos sirás-rivással költögetett, de te mégse ébredtél föl.

Miklós csak ekkor hült el, csak ekkor szomorodott el, hogy hát itt volt a szeretője és ő mégse ébredt föl. No de, vigasztalta magát, eljön még egyszer s inkább túvel szurkálja magát de mégsem alszik el. -57-

De csinálhatott az ő szegény feje akármit, mert mikor eljött az a bizonyos óra, mikor a tündérkirályné érkezéteire vártak, gyenge fuvalat ütötte meg a mi Miklósunk arcát s erre csak elkezd a szemhéja, mintha két malomkó lett volna, egyre nehezedni, két térde összecuklott s szép csendesen leterülven a selyemfüre, elaludt.

Ujra az az átkozott fegyver-hordozó bocsátotta reá azt a gyenge fuvallatot a kis fuvóval, mitől az úgy elaludt, hogy akár itéletnapig se ébredt volna fel.

Ime pedig ujra ehun repül a tizenhárom hattyú az aranyalmafa alá, majd megrázkódnak s emberi alakot vesznek magukra. A többi közül aztán kivált a tündérkirályné, odamegyen Miklóshoz, szólítgatja, de nem hallja, költögeti, de nem ébred, csókolgatja, de nem érzi s majd végig hosszíratgatja, mondván:

- Ébredj, szívem szép szerelme! ébredj, szívem szíve, szép Miklós! kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm! mert most utoljára vagyok itt s többet nem jöhetek el. -58-

De Miklós nem ébredt föl, hanem aludt mint a tej. A tündérkirályné aztán hogy im látta, hogy a Miklósba, ha mindjárt bicskával hasogatnák is, mégse lehet lelket verni, a fegyverhozó felé fordult s azt találja annak mondani:

- Mondd meg az uradnak, hogy köszöntetem szépen s ha a kisebb szegről a nagyobb szegre akasztotta volna a fegyverét: nem kellene többé neki idegen földön árván bujdosni!

S ezzel a tündérkirályné még egyszer s most igazán utoljára megcsókolta Miklóst, majd megrázkodott, hattyúnak vált s elrepült tizenharmad magával.

Alig távozott el a tündérkirályné, a kis fegyverhordozó azonnal felébresztette a gazdáját, megkenvén halántékát azzal a bizonyos szerrel, mit a kovácsnétól kapott.

- Ejnye kis szógám, szólt Miklós, be jól aludtam s be szépet álmodtam! Azt álmodtam ugyanis, hogy tizenhárom hattyú közeledett felém, s mellettem szálltak le, majd megrázkódván, emberi alakot vettek magukra. Köztük volt az én szeretóm is, ki ideült mellém, szólítgatott, de nem hallottam, költögetett, de nem ébredtem, csókolgatott, de nem éreztem, s végre aztán végig hosszíratgatott, mondván: „Ébredj, szívem szép szerelme, ébredj, szívem szíve szép Miklós, kelj föl mély álmodból aranyos bimbóm; mert most utoljára vagyok itt s többet nem jövök el!“ Ugy-e kis szógám, hogy szép álom volt ez? -59-

- De nem volt az álom, szólt a kis fegyverhordozó, bár az lett volna! - mert csakugyan itt volt, a tündérkirályné tizenharmad magával, ki bár szép szóval, édes csókkal, mézes beszéddel és hangos sirás-rivással költögetett, de te mégse ébredtél föl, s végre hozzám fordult s azt mondta nekem, hogy mondjam meg neked: köszöntet szépen s ha a kisebb szegről a nagyobb szegre akasztottad volna a fegyvered, nem kellene többé neked idegen földön árván bujdosni utána.

Miklósnak csak ekkor esett le a hályog a szeméről, csak ekkor látta át, hogy mért nem ébredt föl, hogy a kis szógája csinált neki valamit: azért jó kardját elvevén tőle, rárivalkodott nagymérgesen, mondván:

- Hát te beste fia, mit csináltál velem, hogy föl nem ébredtem, he?!

- Kegyelem, grácia fejemnek, szólt a kis fegyverhordozó, én semminek sem vagyok oka, mert engem a tündérek kovácsnéja ámitott el! s az adta ezeket a szereket, hogy ezzel a kis fuvóval bocsássak rád gyenge fuvallatot és ebből a kis üvegből, majd ha eltávozik a tündérkirályné, kenjem meg a halántékokat.

De Miklós annyira el volt keseredve, hogy tán saját édes testvérének sem kegyelmezett volna meg: azért kihuzván jó kardját, véget vetett a kis fegyverhordozó életének.

Aztán lemászván a nagy hegyről, újra nyakába akasztotta a világot s ismét bujdosásnak adta a fejét.

Ment mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy nagy völgybe ért, hol egy királyi rezidenciára akadt, melynek az ablakából egy szép királyné nézett ki, ki senki más nem volt, mint a sárkány által elragadott édes testvére, Ilonka.

Mind Miklós, mind az Ilonka azonnal felösmerték egymást. Miklósnak sem kell több, izibe felszaladt a tizenkét fehér márvány garádicson, megfogta az aranykilincset s benyitotta a puszpángfa ajtót, de a testvére nem szaladt eléje, mert nem lehetett, mert hét esztendeje már annak, hogy magzatát az átok következtében nem szülhette el.

Miklós aztán fölfektette a hugát az ágyra, két ujját a mellére tette s ime az fájdalom nélkül azonnal egy hét esztendő, aranyhajú, aranyfogú gyermeket szült, ki mihelyest a világra jött, jární és beszélni tudott; de nem is csoda, mer a fiú tátos volt.

- No anyám, szólt a kis tátosfiú, ne félj, ne sirj többé, mert majd megszabadítlak én téged attól a hét fejű csúnya féregtől; mert jól tudom, hogy miben áll az ereje, azért add csak ide a pincze kulcsait. Van a pincze hetedik gádorjában egy kőhordó, a kőhordóban vashordó, a vashordóban rézhordó, a rézhordóban ezüsthordó, az ezüsthordóban aranyhordó, aranyhordóban kristályhordó, kristályhordóban gyémánthordó, ebben pedig életbor s ha én ezt kieresztem, az a csúnya féreg rögtön elveszti roppant nagy erejét.

Ugyis lett. - A sárkánykirályné a sok kulcs közül, előkereste a pincze kulcsait, melyeket az aranyhajú tátosfiú a kezébe vevén, mindhárman lementek a pinczébe, hol a hetedik gádorban csakugyan ott állt a kőhordó.

A kis tátosfiú aztán honnan honnan nem, elővett egy nagy kalapácsot, melylyel egy nagyot ütött a kőhordóra, mondván:

- Kőabroncs szakadjon, kőhordó pusztuljon!

És a kőhordó csakugyan diribról darabra tört, majd ismét felkapta a nagy kalapácsot, s a vashordóra is ráütött, mondván:

- Vasabroncs szakadjon, vashordó pusztuljon!

És a vashordó is diribról darabra tört, majd harmadszor is felkapta a nagy kalapácsot s a rézhordóra is ráütött, mondván:

- Rézabroncs szakadjon, rézhordó pusztuljon!

És a rézhordó is diribról darabra tört, majd negyedszer is felkapta a nagy kalapácsot s az ezüsthordóra is ráütött, mondván:

- Ezüstabroncs szakadjon, ezüsthordó pusztuljon!

És az ezüsthordó is diribról darabra tört, majd ötödször is felkapta a nagy kalapácsot s az aranyhordóra is ráütött, mondván:

- Aranyabroncs szakadjon, aranyhordó pusztuljon!

És az aranyhordó is diribról darabra tört, majd hatodszor is felkapta a nagy kalapácsot s a kristályhordóra is ráütött, mondván:

- Kristályabroncs szakadjon, kristályhordó pusztuljon!

És a kristályhordó is diribról darabra tört, végre hetedszer is felemelte a nagy kalapácsot s a gyémánthordóra is ráütött, mondván:

- Gyémántabroncs szakadjon, gyémánthordó pusztuljon.

És a gyémánthordó is diribról darabra tört s kizúdult belőle az életbor, melyből a kis tátosfiú izibe merítvén egy kupával, megfordított benne s ettől a testét sehol sem fogta a fegyver.

Majd kezébe vette a kupát, jót huzott belőle, aztán a bátyjának nyujtotta, hogy az is igyék belőle, majd az anyját is megkinálta, hogy az is szörpentsen egy pár cseppet s a mi kevés még megmaradt, azt maga itta ki.

S ettől az italtól mind a kis tátosfiú, mind a mi Miklósunk, mind ennek a húga hétszeres erőt nyertek.

Mikor dolgukat emigy elvégezték a pincze hetedik gádorában, feljöttek a szabad ég alá, hát

ihun vanczorog haza a hétfejű sárkány nagy betegen, hogy alig van jártányi ereje is, mert csakugy húzta-vonta maga után a lábát, mintha nemis az övé lett volna, mintha úgy kérte volna kölcsön.

- No kutya, szólj hozzá a tátosfiú, ugy-e te se kinzod már többé édes anyám drága világát s nem gyötörsz eztán egy lelkes állatot sem?!

- Csak az életemnek kegyelmezz, csak azt hagyd meg, könyörgött a sárkány.

- Annak a világát, minthogy mégis apám voltál, nem oltom el; hanem jer a háromszáz hatvanhatodik szobába, hogy peczeljelek ott ki világcsufjául!

És a tátosfiú úgy tón, miként mondá. - A hétfejű sárkányt bevitte a háromszáz hatvanhatodik szobába s ott fölszegezte a falra; egy szeget a jobbik szárnyába, másikat pedig a balba vert és a harmadikat a farkába. Mikor ezzel is készen volt, becsukta a nagy vasajtót; hetet fordítván a kulcsccsal, majd kilencz lakatot vetett föl.

Mikor ezzel is készen volt, fölkereste jó bátyját s azt mondja neki:

- No bátya, mivel világra jöttömet neked köszönhetem, jöszte velem, majd megmutatom én neked, hogy hol van a tündérkirályné!... Látod-e azt a nagy hegyet, mely itt előttünk az eget támasztja? No ha látod, annak a kellős közepén alszik a te szeretőd átok miatt örökálmot; de majd felköltjük, csak te a szavamra hallgass; mert ha nem a szerént cselekszel, sose látod többé a verőfényes napot, hanem te is lefekszel örökálmot aludni a tündérkirályné mellé: azért hát jól ide hallgass! Hát csak azt akarom mondani, hogy majd bevezetlek én téged ennek az irdatlan magas hegynek a gyomrába. A merre csak megyünk, egyébre ne ügyelj, mint mindig csak az én nyomomba hággj; mert ha csak egyszer is félre lépsz, ajtó zárul utánunk s mind én mind te csak úgy megleszünk átkozva mint az a tündérkirályné.

Majd az utunkban a merre megyünk mindenféle csuszó-mászó állatok, kigyók és békák hevernek; de jól vigyázz, hogy valamelyikre rá ne hággj, mert ha csak egy is elsikoltja magát, azt olybá vehetjük, mintha a halálharangot csendítették volna meg felettünk. Mikor aztán egyszer eljuthattunk a hegy gyomrába, tizenhárom fölvetett ágyra akadunk, melynek mindegyikében egy-egy szép leány fekszik. Hogy aztán melyik a tiéd, azt mondanom sem kell, mert majd megmondja néked a te szíved, s ha meg litted, feküdjél mellé s csókold meg háromszor. Az első csókra megmozdul; a másodikra lélekzetet vesz és a harmadikra: fölkel és fölébred. Aztán abban a szobában, hol a 13 szép leány fekszik, van egy rácsos almárium, nyisd ki annak az ajtaját, s vedd ki belőle az aranyvesszőt, melylyel legyincsd meg a szép leányokat, egyet-egyet háromszor, mondván: „Ébredjetek, keljetek föl, mert itt a virradat.” S azok mind egymásután ugranak föl. Mikor ezt is elvégezted, a legelső kigyót vagy békát, mely elédbe jön, üsd meg szintén háromszor, mondván: Ébredjetek, keljetek föl s bujjatok ki kigyó-béka bőrötökből. S azok egymásután vetik le a kigyó- vagy bőrruhát, s emberi alakot vesznek magukra; mert ezek is egytől fogva a legutolsóig, mindmind elátkozott tündérfajak és tündérkisasszonyok. - Most, miután megtudtad, a mit tudnod kellett, én most szurkos fáklyáért megyek, de ebben a szempillantásban mindjárt itt termék.

S ezzel a kis tátosfiú terült fordult, s honnan honnan nem, elég az hozzá, háromszáz hatvanhat mázsa szurkos fáklyát hozott az ölében, melynek feleközepét a bátyjának adván, elindultak a nagy hegyfelé.

Mikor a nagy hegy lábához értek, sok futkározás és keresés után egy helyütt megütötte a sziklát a tátosfiú, mondván:

- Nyilj ajtó előttünk!

S abban a szempillantásban, kicsapódott a sziklaajtó s usdi be rajta. Sötét volt a lyukban, hogy szinte harapni lehetett volna, de hát mire való volt az a tengernyi szurkos fáklya, ha nem arra, hogy világosítsanak vele? A szurkos fáklyákat aztán egymásután kezdték meggyújtogatni s utjok egyszeribe megvilágosodott.

A kis tátosfiú ment elől, a mi Miklósunk pedig utána, ki szünetlenül csak arra ügyelt, hogy az öcscse nyomába hággjon. A merre csak mentek, mindenféle kigyók-békák csúsztak-másztak a lábaik alatt, s ugyan kellett ám vigyázni, hogy valamelyikre rá ne tapossanak, hogy az el ne sikolthassa magát, mert különben csakugyan az olyan lett volna nekik mint a halálharang kongása; de hála istennek, mégse léptek egyre sem. Nagy fáradság, csuszás és mászás után végre a hegy gyomrába értek, hol egy kerek tágas szobára akadtak, melyben feküdt a 13 szép leány örök-álmot, középtől aludt a tündérkirályné szűz anyameztelenül, csak hosszú aranyhaja volt a takarója, mely mint valami selyemlepedő egészen beborította.

A kis tátosfiú aztán, mintha a föld nyelte volna el, eltűnt, szép Miklós pedig magára maradt, ki aztán izibe levetkezett s odafeküdt a tündérkirályné mellé. Mikor aztán megcsókola a tündérkirálynét először, az megmozdult.

Megcsókolja másodszor is, az egyet nagyot sohajtván, lélekzetet vett.

Megcsókolja harmadszor is, az fölkel, fölébred s fölnyitván szemeit, hát kit lát maga mellett, senkimást mint kedves szeretőjét, szép Miklóst, kiért már olyan sokat szenvedett s kiért még csak az imént is átok alatt örökálmot aludt.

Szép Miklós aztán fölkel a tündérkirályné oldala mellől, odament a rácsos almáriumhoz, kinyitotta annak az ajtaját, s kivette belőle az aranyvesszőt, melylyel, sorrul sorra járván az alvó

-65-

-66-

-67-

-68-

-69-

szép leányokat, mindegyiket három-háromszor meglegyintette, mondván:

- Ébredjetek, keljetek föl, mert itt a virradat!

S azok egymásután ugráltak föl, kipkedtek-kapkodtak a ruhájuk után, mely kinek-kinek a feje alá volt téve; szégyeltek magukat, hogy egy férfi előtt peczéren állnak.

Mikor szép Miklós ezzel is készen volt, azt a kigyót avagy békát, mely legelőször jött elébe, megütötte az aranyvesszővel szintén háromszor, mondván:

- Ébredjetek, keljetek föl, kigyó-béka ruhátokból bújatok ki s öltsetek emberi alakot; mert itt a szabadulás órája!

S azok megrázkodván, kibújtak kigyó-béka ruhájukból s emberi alakot öltének.

Erre megszólalt a szép muzsika, rárántotta a banda s ime, egy gyönyörű tündérpalotában találta magát a mi Miklósunk, kit aztán a tündérek bevitték a fürdőszobába, tejbe megfőrsztötték, aranytörlőbe megtörülték, aranyhaját szépen kifodorították, biboros-bársonyos köntöst adtak rá, s az érdem koronájával mint szabadító királyukat megkoronázták. Jobb felül állt a kis tátosfiú, bal felül pedig a felesége, a szép tündérkirályné.

-70-

Igy lett a szegény ember fiából tündérkirály s vén apjára aztán csakugy dült az áldás, hogy jobban se kellett s szegény feje azt se tudta, hogy honnan jön, pedig a fia öntötte a fejére a bőség-szaruját.

AZ ÖRÖKIFJÚSÁG VIZE. [1]

-71-

Volt egyszer a világon egy király s ennek három fia. A királynak az egyik szeme mindig nevetett, a másik pedig mindig sírt.

Mikor a három fiú már annyira fölcseperedett, hogy már a legény sorba is beillettek volna: összebeszéltek, hogy megkérdik az édes atyjukat, hogy mért nevet az egyik szeme mindig, a másik pedig mért könyezik? Mondom, hogy rájöttek e gondolatra, beküldték királyatyjukhoz a legöregebbiket.

Bemegyen a legöregebbik királyfi a fehér szobába, hát az apját ép fölöstökömnél találta.

-72-

- Fölséges királyatyám! kezdé beszédét a királyfi, nem felelnél egy kérdésünkre, nem mondanád azt meg nekünk, hogy mért sír az egyik szemed mindig s mért nevet a másik?

E kérdésre a király mitse válaszolt, annyit se, hogy: „bá”; hanem nagy mérgesen felkapott egy nagy kést, mely ép az asztalon hevert s a fia után vágta.

Megijed a királyfi, utczu vesd el magad, kiszaladt a fehér házból. A nagy kés a küszöbben állott meg.

A két ifjabb királyfi, már mint a középső és a legkisebbik, ott várakozott a kertben bátyjok érkezétre; de nem kellett azután sokáig várniok, mert imhol jön nagy lelkenedezve a legöregebbik királyfi.

- No mit mondott... no mit mondott, kérdezték egyszerre ketten is.

- Hát csak azt mondta, hogy egyet se szólt, azt is lassan mondta; mert nem érkezik rá beszélni, mert ép a fölöstökömnél találtam; hanem eredj be te középső, tán te szerencsésebb leszesz.

Bemegyen a középső királyfi a fehér szobába, hát az apja még most is ott ült az asztalszegben a fölöstökömnél.

-73-

- Fölséges királyatyám! kezdé beszédét a királyfi, nem felelnél egy kérdésünkre, nem mondanád azt meg nekünk: hogy mért sír az egyik szemed mindig, mért nevet a másik?

Dühbe jön a vén király, ennek se válaszolt egy kukkot sem, hanem nagy mérgesen felkapott egy nagy kést, mely ép ugy kezeügyében az asztalon állott s a fia után vágta.

Megijed a királyfi, megoldja a lába kerekét s ki a szobából. A nagy kés az ajtóban állott meg.

A két testvére, már mint a legöregebbik és a legfiatalabbik, még most is ott sétáltak a kertben le s fel; testvérük érkezétre vártak; de nem kellett azután sokáig várniok, mert imhol jön nagy lelkenedezve a középső királyfi.

- No mit mondott... no mit mondott, kérdik egyszerre ketten is?

- Hát csak azt mondta, a mit neked: egyet se szólt, azt is lassan mondta; mert én is még a fölöstökömnél találtam, két urnak pedig, hogy beszéljen is, egyék is, nem lehet szolgálni, hanem eredj be te öcsém, hátha te szerencsésebb leszesz mint mi ketten itt, la?

-74-

De azt, mind a legöregebbik mind a középső, nagy bölcsen elhallgatták, hogy mint vágta a nagy kést mindkettőjük után édes atyjok.

Bemegyen a legkisebbik, a legszebbik királyfi is a fehér szobába. Ez is az apját még az asztal

mellett találta.

- Fölséges királyatyám! kezdé beszédét a legkisebbik királyfi, nem felelnél egy kérdésünkre, nem mondanád azt meg nekünk: mért sír az egyik szemed mindig és mért nevet a másik?

Erre is megharagszik a vén király, felkap egy nagy kést, mely ép a kezeügyében volt s utána vágta a fiának. A nagy kés a királyfi lábakásájában állt meg; de ez nem futott ki a fehér szobából, hanem kihuzván a nagy kést a lábából, visszatette az asztalra, mondván:

- Fölséges királyatyám! most is azt kérdem, hogy mért sír az egyik szemed mért nevet a másik?

- No kedves fiam, teljék szived kívánsága, már neked megmondom, mert te vagy mindhárom fiam között a legbátrabb és legvitézebb, mert te nem futottál úgy el, mint az a másik kettő. Hát azért nevet az egyik szemem, mert tibennetek leli minden gyönyörűségét; azért sír pedig a másik, mert már megvénültem, mert már kenyerem javát, ételem savát-borsát megettem, mert már közelebb vagyok a sírhoz, hisz az egyik lábam már ugyis a koporsóban.

-75-

Hanem itt meg itt buzog fel az örökifjuság vize; s ugyanott található a szépenszóló aranypintyőke, s ha én az elsőből, nem többet, csak egy kortyot is ihatnám, a másodiknak pedig vidámitó énekét hallhatnám: akkor kedves fiam, ez az egyik szemem is csak úgy nevetne mint a másik.

Minekutána a legkisebb királyfi mindezt végig hallgatta, bement a kertbe két bátyjához.

- No mit mondott, kérdik egyszerre ketten is?

- Hát biz királyatyám nem szólt egyebet, mint: azért nevet az egyik szeme, mert minden gyönyörűségét mibennünk találja; azért sír pedig a másik, mert már megvénült, megöregedett s innen-onnan kiköltözik ez árnyék világból. De itt meg itt buzog fel az örökifjuság vize, s ugyanott található a szépenszóló aranypintyőke, s ha ő az elsőből nem többet csak egy kortyot is ihatnék, a másodiknak pedig vidámitó énekét hallhatnám: akkor testvéreim, az egyik szeme is csakugy nevetne mint a másik. Azért kedves testvéreim, ez szóm és mondásom hozzátok, hogy menjünk be a mi királyi atyánkhoz s adjuk tudtára, hogy mi elmegyünk, s ha csak lehet hozunk az örökifjuság vizéből, de még a szépen szóló aranypintyőkét sem hagyjuk ott.

-76-

S a három királyfi e szerint cselekedett. - Felnevelő apjoktól keserves könyhullatások között elbúcsúzván, elindultak országvilágszerte az örökifjuság vize és a szépen szóló aranypintyőke fölkeresésére.

Itt a két legöregebbik testvér királyatyjuk számnélküli ménesei közül kiválasztottak két legjobb, legtüzesebb aranyszőrű paripát; a legkisebb pedig, a mint egy rossz tesznye csikó mellett elment volna, ez arczul üté a királyfit a farkával, mondván: „Engem válaszs szép királyfi“ s az csakugyan ezt a fótos csikót választotta.

A két öregebbik királyfi meg nem állhatta, hogy el ne nevesse magát öcscsük választásán; de az nevet legjobban, a ki utoljára nevet; mert a rossz, tesznye csikó olyan igaz mint hogy élek, hisz ott voltam a hol mondták, ugy láttam mint most - tátos volt.

-77-

Aztán mindhárman elindultak egy úton, de alig mentek egy jó darabra, a két öregebbik testvér előre vágatott és a legkisebbet elhagyták. Mikor már szem-benemlatta távolságra előre haladt a két öregebbik királyfi, megszólal a tátos ló, kérdvén:

- Mit szomorkodol, mit bánkódogol, kedves gazdám; tán azon busulsz, hogy azok a gyönyörű mákvirágok itt hagytak? Nem baj az kedves gazdám, csak szerencse; hagy menjenek ők a magok útján, mink is a magunkén, hisz ugyse messze mennek azok, mert a legelső csárdában, a melyet elő-utó találnak megpihennek.

S ott tizenkét zsvány várakozik rájuk, kik barátruhában vannak felöltözve s kártyáznak egymás közt. Majd a két bátyád is leül közibük kártyázni s az lesz a dolog vége, hogy minden pénzüket, lovukat, szerszámukat, de még a rajtuk való ruhát is elnyerik tőlük; ugyannyira, hogy még a bor árát sem tudják kifizetni: ezért a csapláros mindaddig nem ereszti el őket, míg a bor-, széna- és zab árát le nem dolgozzák. De hogy mi is azonképpen ne járjunk, mi ne jobbra, hanem balra tartsunk.

-78-

Mikor a maga mondókáját bevégezte a rossz csikó, megrázkodott s olyan aranyszőrű, hat lábú, széltől fogantatott, zsarátnokot evő tátosparipa lett belőle, hogy csak párját kellett volna keresni, vagy ha keresték volna is, mégse találták volna.

- No kedves, most illünk egymáshoz, én te hozzád, te pedig én hozzám: azért ül fel csak a hátamra, s hogy menjek veled: ugy-e mint a gondolat, ugy-e mint a villámlás, vagy a hogy a legsebesebb röptű madár szállhat?

- Csak ugy édes lovam, válaszolt neki a királyfi, hogy sem én bennem, se te benned hiba ne essék!

S aztán a hatlábú tátosparipa felszállt a levegőégbe, s mentek mendegéltek hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen; egyszer egy nagy vadon erdőbe, hol se eget se földet nem láttak, egy kis gúnyhó előtt leszálltak.

Bemegyén a királyfi a gúnyhóba, hol egy olyan vén asszonyra talált, ki még az országútnál is

öregebb volt. Köszön neki:

- Adjon isten jó napot, édes öreg anyám!

- Ha öreg anyádnak nem szólítottál volna, hamm! mindjárt bekaptalak volna!... Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Az örökifjuság vizeért és a szépszóló aranypintyőkeért megyek, hogyha hallotta hirüket édes öreg anyám?!

- Hallani, csak hallottam, de hogy hol van, azt nem tudom megmondani; hanem, ha ezen a nagy hegyen keresztül mészsz, kis domb alatt, kerek erdő tövében lakik az én néném, ha csak ez nem tud felőle, ugy senki a világon!... De nem azt mondom én királyfi, hanem azt, hogyha már az örökifjuság vizeért mészsz, ne itt van ez a butykos s hozz ebben nekem is, mert ládd, én is szeretnék még egyszer 18 éves lenni.

A királyfi elvette a butykoszt és a nyeregkápájára kötötte. Ez a vén asszony megajándékozta a királyfit egy aranypatkóval, hogy tegye el, tán még hasznát veheti. A királyfi ezt is elvette, s megköszönés után, belepakolta a montli-zsákba s azzal tovább ment.

A tátosparipa egyet ugrott, kettőt szökött, már túl volt az irdatlan magas hegyen, s a kerek erdő tövében levő kis gunyhó előtt szállt le.

Bemegyén a királyfi a gunyhóba, hát itt még öregebb, még vénebb asszonyra akadt, mint az első volt. Köszön neki.

- Adjon isten jó napot, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes fiam! s ha öreg anyádnak nem szólítottál volna: hamm! mindjárt bekaptalak volna! Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Az örökifjuság vizeért és a szépszóló aranypintyőkeért megyek, hogyha hallotta hirüket édes öreganyám?

- Hallani csak hallottam, de hogy hol és miképpen lehetne rájuk szert tenni, azt nem tudom megmondani. Minek tagadnám, mikor inkább hasznom mint károm lenne belőle, hogyha elhozhatnád; hanem ezen az irdatlan magas hegyen keresztül menve, mely itt előttünk az eget támasztja, kis domb alatt kerek erdő tövében lakik az én néném. Ha csak ez nem tud felőlük, ugy senki a világon! De egyet mondok királyfi, kettő lesz belőle, ne itt van ez a butykos, tedd el, s hozz nekem is benne abból az örökifjuság vizéből. Aztán ne, itt van ez az aranytörlő is, tedd el ezt is, mert tán még hasznát veszed.

A királyfi mind a butykoszt, mind az aranytörlőt elvette, s megköszönvén a hozzája való szívességet, tovább ment.

Itt a tátosparipa csak egyet ugrott, kettőt szökött, már túl volt azon az irdatlan magas hegyen, mely az eget támasztotta, s a harmadik kis gunyhó előtt állt meg.

Bemegyén a királyfi ebbe is, s itt már olyan vén asszonyra akadt, hogy annak az orra szüntelenül a száját, ez pedig a fülét csókolta.

Köszön neki.

- Adjon Isten jó napot, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes fiam! ha öreg anyádnak nem szólítottál volna: hamm! mindjárt bekaptalak volna!... Hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Az örökifjuság vizeért és a szépen szóló aranypintyőkeért megyek, hogyha hallotta hirüket édes öreganyám?

- Hahó királyfi, dehogy nem hallottam, dehogy nem! hisz Tündérszép Ilona várában fölleheted mind a kettőt, mert valósággal ott van. S ha ezen az irdatlan magos hegyen, mely itt előttünk az eget támasztja, keresztül méggy, a kék tengerre akadsz. Ennek a tengernek a hetvenhetedik szigetében áll Tündérszép Ilona vára aranykacsa lábán, s minthogy a vár kívülről szüntelen forog, mint a fergetyű, bizony nem mehetsz abba be a földről, hanem ha van olyan tátoslovad, mely a tetején is beugrik, akkor bemehetsz, csak arra az egyre vigyázz, hogy mind mikor beugratsz, mind mikor kiugratsz, ugy felkösd a lovad farkát, hogy egy szál se maradjon szabadon; mert ha csak egy szál is hozzá csapódik a vár rezes tetejéhez, az megszólal, s a tündérek se irgalom se kegyelem, szanaszét tépnek. Mikor már egyszer bent leszesz, a vár kellős közepén vagyon Tündérszép Ilona hálószobája, keresd föl ezt, eredj be hozzá. Ő ekkor ép alszik, s mindent tehetsz vele, csak megne csókold, mert ha megcsókolnád, tüstént fölébredne s bizony nem tudom én, hogy mit cselekednék veled. Tündérszép Ilona ágya se a földön, se az égben, hanem ég és föld között a levegőben van, s virághágcsón kell hozzá fölmenni. Eredj fel rajta s hajtsd kétfelé hosszú arany haját, melylyel, mint valami selyemlepedővel, takarózzik, s feküdjél mellé, de mint mondám: mindent tehetsz vele, csak meg ne csókold. Az ágya felett függ aranyos kalitkában a szépszóló aranypintyőke, melynek a száját, hogy meg ne szólaljon, egy aranyhajszállal tekergesd be. A szobája két szegletében buzog fel két forrás; az egyikben van az örökifjuság vize, a másikban pedig a halál vize. Merits mind a kettőből, s hozz az én számomra is az örökifjuság vizéből ebben a butykosban; mert ládd, még egyszer én is szeretnék 18 éves lenni, ha pedig abból nem többet, csak egy kortyot is ihatnék, azzá válnék. Ne, itt van ez az aranylóvakaró is, tedd el, mert majd hasznát veszed még.

Mikor a vén asszony ekkép befejezte a maga mondókáját, a királyfi elbúcsuzván tőle, el vitte mind a butykost, mind az aranylóvakarót. Aztán felült jó tátoslovára, mely csak egyet ugrott, kettőt szökött, s már túl volt azon az irdatlan magas hegyen, mely az eget támasztotta.

Hogy keresztül ment a királyfi az irdatlan magas hegyen, a kék tenger partjára ért. Itt a tátosló felszállt a levegőégbbe, s vitte a királyfit mint a fergeteg. Annyira, annyira, hogy egyszer mégis elértek a kék tenger hetvenhetedik szigetébe. Mikor ideért a királyfi, leszállt a lováról s annak a farkát úgy felkötötte, hogy egy szál szőr se maradt szabadon. Mikor ezzel is készen volt, újra ráült, fel a levegőégbbe s beugratott Tündérszép Ilona réztetejű vára kellőközepére. Aztán a királyfi előkereste a butykosokat és a korsókat, miket magával hozott s be egyenesen Tündérszép Ilona hálószobájába.

-84-

A tündérkirályné csakugyan mint a vén asszony mondá, se a földön se az égben, hanem föld és ég között a levegőégben feküdt, s mély álomba volt merülve. A királyfi aztán fölmenvén a virághágcsón, a tündérkirályné aranyháját kétfelé hajtotta s mellé feküdt. S azzal mindent csinált, csak megcsókolni, nem csókolta meg. Majd fölkelte és egy aranyhajszállal betekerte a szépenszóló aranypintyőke száját, s aztán levette a szegről. Majd ismét lemenvén a virághágcsón, a butykosokat és a korsókat megtöltötte az örökifjúság vizéből, de egy korsóval a halál vizéből is merített.

Mikor mindezekkel készen volt, úgy a hogy bejött, kiment a szobából, majd ismét felkötvén jó tátoslóva farkát, ráült s ki akart ugratni a várból. De, hogy hogy nem, a tátosló farkát a nagy sietség, vagy mi miatt, nem jól találta felkötni, mert egy szál lószőr szabadon volt, s így midőn ép a vár teteje felett ugratna, az egy szál lószőr megcsapta annak a tetejét.

-85-

Az egész vár, mint a harang, megcsendült, a tündérek pedig egyszerre talpon voltak s utána a királyfinak.

S már-már utoléri, ha a tátosló meg nem szólal, mondván:

- Ejnye, kedves gazdám, be viszket a jobb fülem töve: tekints csak hátra, kit látsz magadután jőni?

Hátratekint a királyfi, hát látja, hogy a sok tündér mindjárt lehuzza a lóról.

- Végünk van kedves lovam; mindjárt utolérnek a tündérek!

- Ehj, dehogy érnek, dehogy, csak a lókefét vedd el!

Elveti a királyfi a lókefét s ebből olyan ágasbogas erdő keletkezett, mint a milyen sűrű volt a lókefe.

Mig a tündérek ez ágas-bogas erdőn keresztülvergődtek, addig a királyfi újra tulvult árkonbokron.

Itt a tátosló balfüle újra viszketni kezdett; annyira annyira, hogy végre mégsem állhatta szó nélkül.

- Ejnye, kedves gazdám, be viszket a balfülem: tekints csak hátra, kiket látsz magadután jőni?

-86-

Hátratekint a királyfi, hát látja, hogy a sok tündér mindjárt utoléri s bizon leveszik a lóról.

- Végünk van kedves lovam; mindjárt utolérnek a tündérek!

- Ehj, dehogy érnek, dehogy, csak az aranytörlőt vedd el!

Elveti a királyfi az aranytörlőt, s ebből olyan nagy tenger keletkezett mint a világ.

Mig a tündérek keresztülvergődtek a tengernyi vízen, addig a királyfi újra jó darab földet hagyott maga után.

De itt a tátosló mindkét füle viszketni kezdett; annyira-annyira, hogy végre mégsem állhatta szó nélkül.

- Ejnye, kedves gazdám, be ég a két fülem, tekints csak hátra, kiket látsz magadután jőni?

A királyfi harmadszor is visszatekintett, hát látja, hogy a sok tündér csakugy rajzik utána, s bizon mindjárt leveszik a lóról.

- Végünk van; mindjárt utolérnek a tündérek!

- Ehj, dehogy érnek, dehogy, csak a lóvakarót vedd el!

-87-

Elveti a királyfi az aranylóvakarót s ebből olyan ágas-bogas aranyerdő keletkezett, mint a milyen sűrű volt a lóvakaró.

A mint az ágas-bogas erdőhöz értek a tündérek, ezen már sehogy sem tudtak keresztülvergődni; ezért mit volt mi tenniök, kénytelen kellett fordulniok.

Igy szabadult meg a tündérektől a királyfi, ki aztán mikor elért ahhoz a gunyhóhoz, a melyben a legvénebb asszony lakott, betért hozzá s az alighogy pár kortyot nyelt le az örökifjúság vizéből, tüstént abban a szempillantásban megifjodott s 18 esztendő szűz leányává változott.

Aztán a királyfi betért a középső testvérhez is, kit szintén megifjított, de végre a harmadik vén asszonyt sem kerülte el, mert ennek is átadta a butykost, ebben pedig az örökifjúság vizét. Alig

ivott a vén asszony pár kortyot e csodavízből, megrázkodott s olyan szép 18 esztendőös hajadonná változott, hogy nemcsak hanem ugyancsak.

A királyfi aztán ettől is elbucszván, ment mendegélt hazafelé, hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó tur, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy korcsma előtt megállott.

-88-

Bemegyén a királyfi a kocsmára udvarára, hát látja, hogy két bátyja még most is ott dolgozik lánczra verve, s ugyancsak hasogatják a fát. Innen a korcsmába ment. A barátruhába felöltözött 12 zsvány még most is ott kártyázott a hosszú asztal mellett. Híják a királyfit, hogy üljön közibük, de az mintha nemis hallotta volna, a korcsmároshoz fordult, kitől két bátyját, ezeknek lovait és szerszámaikat kiváltotta. Aztán mindhárman hazafelé indultak; de itt a két öregebbik testvér összesugott, s azon tanakodtak, hogy és mikép veszítsék el az öcscsüket; mert milyen nagy szégyen lesz az nekik, hogyha hazaérnek és öcscsük elbeszéli otthon, hogy mi történt velük.

Addig sugtak, addig búgtak, míg egyszer csakugyan kifőzték a taplót, s megállapodtak az öcscsük elvesztésén, mert a mint egy ó-kút mellett elhaladtak volna, hirtelen lerántották a lóról, kezét-lábát elvágta s bevetették az ó-kútba, az aranypintyőket pedig és a két korszó vizet magukhoz vették, hogy azokat ők hozták szép tündérországból, Szép Ilona várából.

-89-

S mikor aztán a két öregebbik testvér hazaért, kinek volt nagyobb szája mint nekik, kik dicsekedtek jobban fel, mint ők, hogy és mint jártak szép tündérországból, mi mindent nem láttak ott, miket emberi nyelv ki nem beszélhet; - de az aranypintyőke nem szólalt meg és a két korszó víz közül nem tudták megmondani, hogy melyikben van az örökifjúság vize, avagy a halálvize: ezért a vén királynak még annakutána is csak úgy sirt az egyik szeme és csakugyan nevetett a másik szeme, mint annakelőtte.

Itt a legkisebbik királyfi a mint sürgölődött-forgolódott az ó-kútban, egy kevéske vízbe talált behenteregni s ime ettől a csodavíztől mind a keze, mind a lába újra kinőtt, majd megmosdván benne, ha eddig szép volt, eztán hétszerte szebb lett. Aztán nagy ügygyel-bajjal kimászott a kútból, egy szolgálégény képében beállított ura atyja udvarába. Senkise ösmerte meg. A király pedig megfogadta ígáslovak kocsisának.

Itt a vén király, nagy jutalom ígérese mellett, országszerte kihirdette, hogy az, a ki a szépenszó aranypintyőket szólásra bírja hozni, és a két korszó víz közül ki tudja azt választani, hogy melyikben van az örökifjúság vize, ilyen nagy, olyan nagy tisztséget nyer el. Itt az egész birodalomból senki sem mert jelentkezni, csak az ígáslovak kocsisa. Az összegyűlt uri népek még kinevették, hogy ez a jött-ment fajankó, ugyan már, hogy tudná véghez vinni azt a nagy csodát.

-90-

De alighogy meglátta az aranypintyőke a kocsisképében felöltözött királyfit, azonnal megszólalt és a ki annak az énekét hallotta, ha mindjárt apja-anyja feküdnék is a teritőn, mégis nevetni kellett neki.

Aztán a legkisebbik királyfi kezébe vevén a két korszót, s mindjárt kitalálta, hogy melyikben van az örökifjúság vize, melyből alighogy pár kortyot lenyelt a vén király, megrázkodott s olyan huszonnégy éves ifjúvá változott, hogy csak párját kellett volna keresni. Bezzeg aztán nem sirt többé az egyik szeme, hanem mind a kettő nevetett, csak mikor a legkisebbik, legkedvesebbik fia jutott az eszébe, akkor eredtek meg a könnyei.

De itt lelkemteremtette, mi történik a dologból, mi nem, Szép Ilona fölkerkedett a várából, nagy hadat gyűjtött és a mi mesebeli királyunk országára csapott.

-91-

Majd mikor ahhoz a városhoz ért, hol maga a király lakott, megállt annak a végén, sátorveretett s azt az egész táborával körülvétette, majd követ által beüzent a királynak, hogyha azt a fiát, a ki az ő várát meglopta, ki nem küldi: kő kövön nem marad s mindenkit, minden irgalom és kegyelem nélkül, kardélre hányat.

Megijed a király ezen a szörnyű izeneten s hivatja két fiát, kiknek tudtul adja, hogy mit üzent a tündérr királyné, Szép Ilona.

Legelőször a legöregebbik királyfi ment ki.

De azt el is felejttem mondani a szóbeszéd között, hogy a tündérr királyné az ő sátorától kezdve a királyi rezidenciáig aranyhidat veretett, melyet vörös bársonnyal terített be.

Mondom, legelőször a legöregebbik királyfi ment ki, de ez nem mert az aranyhidra lépni, nehogy kárt tegyen abban a drágalátos vörös bársonyban; hanem szép csendesen a hid mellett kutyagolt.

S mikor elérkezett a tündérr királyné elé, az azt találja kérdeni tőle:

- No királyfi, hát te voltál az én váramban?

- Igen is, én voltam, fölséges tündérr királyné.

- Hogyha megfelelsz arra, a mit kérdek, úgy elhiszem, hogy csakugyan te voltál.

- Megfelelek.

- Hát mondd meg azt nekem: hogy áll az én váram?

- Csakugy, mint más vár - a földön.

-92-

- Jól van. Hát hogy áll az én kutam?

- Csakugy, mint más kút - a földben.

- Jól van. Hát hol áll az én ágyam?

- Csakugy mint más ágy - a földön.

- Hazudsz beste lélek hunczutja; mert te sose láttad nem hogy az én váramat, kutamat és ágyamat, de még a környékén se voltál!... Huzzátok le, parancsolta Szép Ilona a katonáinak, s vágjatok rá ötven botot!

És a katonák szépen lefülelték a legöregebbik királyfit, s olyan ötven botot hegedültek rá, hogy míg élt se felejtette el, hanem mindig a szájában maradt az íze.

S a legöregebbik királyfit aztán, emigy kielégítve, visszaküldte a tündérkirályné azon üzenet mellett, hogyha azt a fiát ki nem küldi, a ki az ő várát meglopta, kő kövön nem marad s mindenkit, minden irgalom és kegyelem nélkül, kardélre hányat.

Most a király a középső fiát küldte ki; de ez se mert végig menni az aranyhidon, hanem a hid mellett kutyagolt mindaddig, migcsak el nem érkezett a tündérkirályné színe elébe, ki ettől is azt találta kérdeni, szót szólván:

- No királyfi, hát te voltál az én váramban?

- Igen is, én voltam, fölséges tündérkirályné.

- Hogyha három kérdésemre megfelelsz, akkor elhiszem, hogy te voltál. Legelőször is tehát azt kérdem: hogy áll az én váram?

- Csakugy mint más vár - a földön.

- Jól van. Másodszor azt kérdem tőled: hol áll az én kutam?

- Csakugy áll mint más kút - a földben.

- Jól van. Harmadszor azt kérdem tőled; hogy áll az én ágyam?

- Csakugy mint más ágy - a földön.

- Hazudsz, beste lélek hunczutja: mert te nem hogy az én váramat, kutamat és ágyamat láttad volna, de még a hírét se hallottad!... Huzzátok le, parancsolta a katonáinak, s vágjatok rá ötven botot.

És a katonák szépen lekapták a királyfit a húsz körméről, s olyan ötven botot hegedültek rá, hogy az azt mig élt se felejtette el, hanem még a halálos ágyán is eszébe jutott.

A középső királyfit is visszaküldte az atyjához azon üzenettel, hogyha azt a fiát, a ki az ő várát meglopta, ki nem küldi: kő kövön nem marad, s minden irgalom és kegyelem nélkül még annak az ártatlan síró-rívó portékának sem kegyelmez, mert azt is a kősziklához vereti, vérét a föld issza, husát pedig a kutyával eteti.

Ezen a szörnyű kegyetlen üzeneten annyira búbanatnak eresztette a fejét a király, hogy se étele, se itala, se nappala, se éjjele.

Megszánta az apját a legkisebbik királyfi s bement az apjához s azt kérdi tőle:

- Fölséges uram! nem felelne egy kérdésemre, nem mondaná azt meg nekem: hogy mért adta a fejét annyira a búbanatnak, hogy se étele, se itala, se éjjele, se nappala?

- Mit kérded oh jó szolgám, mikor ugyse segíthetsz a bajomon?!

- De hátha még is.

- Node, mivel oly hű tisztetem vagy, hogy mindent a kezedre bízhatok, mintha, tulajdon magzatom, a véreimből való vér, a testemből való test volnál, hát megmondom: Már hogyne búsulnék, hogyne bánkódnám olyan nagyon, mikor a tündérkirályné azt üzente nekem: „hogyha azt a fiamat ki nem küldöm, a ki az ő várát meglopta: kő kövön nem marad s minden irgalom és kegyelem nélkül még annak az ártatlan síró-rívó portékának sem kegyelmez, mert még azt is a kősziklához vereti, vérét a föld issza, husát pedig a kutyával eteti.” Ezért fől az én fejem, kedves szolgám!

- Ha csak ez a baja fölségednek, válaszolt a legkisebb királyfi, sose bánkodjék és busuljon olyan nagyon, csak azt engedje meg, hogy azt a rossz csikót, mely ott a szemétdombon legelész, felkantározhassam, én pedig királyi köntöst ölthessek magamra; majd kimegyek én a tündérkirálynéhoz, majd megfelelek én neki, csak bizza reám fölséged azt egész dolgot.

- Szivesen fiam, szivesen, akár egy egész ménes közül választhatsz, akár tizenkét királyi köntöst is felölthetsz, csakhogy aztán szavadnak ura légy!

Itt a legkisebbik királyfi magára ölti a biboros-bársonyos királyi köntöst, kiereszti aranyhaját, szép görbe szablyát köt az oldalára, majd mikor mindezekkel készen volt, ráült az aranyszőrű tátozparipára s fel egyenesen az aranyhídra, végig nyargal a vörös bársonypokróczon, hogy csakugy csengett alatta a ló érczpatkójától az aranyhid, hogy jobban se kellett.

Szép Ilona az aranyhid végén várta a királyfi érkezését s mondogatta magában:

- Ez ő, ez a váram, kezem, szívem megrablója!

Mikor a királyfi Szép Ilona elé ért, meghajtottta előtte magát, ki azt találja ettől is kérdezni, szót szólván:

- No szép királyfi, vald meg igaz lelkedre, te voltál-e az én váramban?

- Én voltam.

- Hogyha három kérdésemre megfelelsz: akkor elhiszem, hogy csak ugyan te voltál.

- Megfelelek.

- Legelőször is tehát azt kérdem tőled: hogy áll az én váram.

- A kék tenger hetvenhetedik szigetében, még annak is a kellős közepén, aranypulyka lábán áll a te várad, s kívülről szüntelen kering mint a fergetyű.

- Jól van. Másodszor tehát azt kérdem tőled: hogy áll az én kutam?

- Hogy áll? hát a hálósobád mindkét sarkában buzogván fel két forrás, két kút van a szobádban az egyikben van az örökifjúság vize, a másikban pedig a halál vize.

- Jól van. Harmadszor tehát azt kérdem tőled: hogy áll az én ágyam?

- Se a földön, se az égben, hanem ég és föld között a levegőben áll, s virághágcsón lehet fölmenni.

- Ugy hát, te vagy az én kedves férjem!

S ezzel a királyfi és a tündérkirályné megölelték, megcsókolták egymást, s azt mondták egymásnak:

- Én a tiéd, te az enyém, ásókapa se választ el egymástól!

Rögtön papot, hóhért, vaskalapot hívtak, a pap összeadta, a hóhér seprőzte, az istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte s volt léh meg léh, boldog volt az a kinek egy kanállal juthatott.

Igy a nagy szomorúságból nagy vigasztalás lett, s csak a két öregebbik királyfi szomorkodott, hogyim kitűnt az, hogy biz ő kelmék nem hogy Szép Ilona várában lettek volna, de még a hírét se hallották.

De hiában, elébb-utóbb kiüti a zsákból a szeg magát!

VILÁGSZÉP SÁRKÁNY RÓZSA.

Volt egyszer a világon egy nagy meseország, annak egy szomorú királya, ennek pedig egy még szomorúbb felesége. Azért volt pedig a király és a királyné oly szomorú; mert a királyné méhe gyümölcstelen volt; mert őket magtalansággal, meddőséggel verte meg az isten. Pedig az volt a mágyiás könyvben szórul szóra megírva: hogy a királyné szül egy magzatot, még pedig fiút, ki aranyfoggal jön a világra, s azért tátos lesz.

Ezekért volt a király és a királyné olyan szomorú mint a szomorúfűzfa.

- Istenem, kiáltott fel egyszer a királyné, ha az én aranyfogú tátos fiam megszületne, senki más nem lenne annak a felesége, mint világszép Sárkány Rózsa.

Alig ejté ki ebbeli ígérését, ime azonnal terhesnek érezte magát, s hét esztendő mulva csakugyan a világra hozta az aranyfogú tátosfiút.

Itt a gyermek alighogy a világra jött, azonnal megszólalt, mondván:

- Apám! tanulni akarok; küldj fel az oskolába s adj a mester elé.

Itt a fiú mikor már 17 éves volt, a világ mindenféle iskoláját kitanulta, s ekkor az anyjához fordult, mondván:

- No anyám, tudod-e hogy mit ígértél, mielőtt a világra hoztál volna?!

A királynénak csak ekkor állt el a szeme-szája, mert már minden ígérését elfelejtén, semmiről semmitse tudott.

- No anyám, ismétlé újra a tátosfiú, gondolkozzál csak, mit ígértél nekem, mielőtt a világra hoztál volna.

A királyné másodszor sem felelt.

- No anyám, még egyszer kérdem, ismétlé újra a tátosfiú, gondolkozzál csak, mit ígértél nekem, mielőtt a világra hoztál volna.

A királyné harmadszor sem felelt; mert már semmiről semmitsem tudott.

- No anyám, én nem tehetek róla, de majd mindjárt az emlékezetedbe hozom.

S ezzel a tátosfiú a kezébe kapta a fejszét, belevágta a mestergerendába, s azt egy csapásra kétfelé hasította. Majd megragadta az anyját hajánál fogva, kivette annak az emlőjét s azt a mestergerenda hasadékába dugván, mellénél fogva felakasztotta.

- No anyám, ha nem emlékezel, most már mindaddig ott leszel felakasztva, mígcsak meg nem mondd nekem, hogy mit ígértél akkor, mielőtt a világra hoztál volna.

Az aranyfogú tátosfiúnak senki se mert véteni, pedig ott volt az édes apja s egyéb hirneves vitézek; mert tudták azt, hogy ezerszeres jaj lesz annak, a ki a szavát fölmerné emelni; mert az a hatalmas gyermek, a milyen ereje van, mindnyájokat összemorzsolná a kisujjával.

Itt a királynének végre eszébe jutott, hogy mit fogadott akkor, mielőtt a fiát világra hozta volna, s szót szolt ilyeténképen:

- No édes fiam, tudom már, hogy mit fogadtam akkor, a mikor még nem szültelek a világra: hát biz én így kiáltottam fel: „Istenem, ha az én aranyfogú tátosfiam megszületne, senki más nem lenne annak a felesége, mint világszép Sárkány Rózsa.“

- No ládd, édes anyám, ezt már elébb is elmondhattad volna, és akkor nem kellett volna olyan csúnyát látnod; de én arról nem tehetek, s azért engedj meg.

S ezzel a tátosfiú újra bele vágta a fejszéjét a hasadékba, azt kétfelé repesztvén, édes anyja emlőjét kivette a furcsa cserepcsikből.

- No ládd, édes anyám, minek fogadsz te olyant a mit nem tudsz teljesíteni; minek ígérted te nekem világszép Sárkány Rózsát, ki örökifjúsággal és hervadhatlan szépséggel bír, és a ki a sárkánykirálynál nagy sárkányországban van férjnél, kit az a rut féreg - veszett volna az anyjánál - erőnek erejével rabolt el szép tündérországból.

Azért, édes anyám, felnevelő apám és kedves barátaim, ez szóm és mondásom hozzátok: én mindaddig megyek, ha lábom térdig elkopnék is, vagy míg a szememmel látok, míg sárkányországot felnem találok. És vagy elhozom onnan világszép Sárkány Rózsát, vagy pedig sose gyönyörködtök többet az én nézésemben; mert könnyen ott hagyhatom ám a fogam fehérét.

S aztán az aranyfogú tátosfiú édes apjától, szülő anyjától és kedves barátjaitól keserves könyhullatások között elbucsuzván, elindult országvilágszerte, világszép Sárkány Rózsa fölkeresésére.

Mén, mendegél aztán a királyfi hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer a mint elestveledett volna, valami fényességet lát egy pocséta közepében.

Megyen a fényesség felé, hát látja, hogy egy tündérszépségű asszonyság ül egy kis aranyos kocsiban, melybe hat fehér mókuska van fogva; de a kocsi se ide se oda, elakadtak a pocsétában.

Itt a királyfi sem rest, rögtön segítségére ment a hat fehér mókuskának, s aztán az ő segítségével csakhamar kiértek a pocsétából. Mikor már a poros úton volt az aranyos kocsi, a tündérszépségű asszonyság visszafordul, s azt találja mondani a királyfinak.

- No szép királyfi, jótét helyébe jót várj: mit kívánsz azért én tőlem tündérek királynéjától?

- Nem kívánok én egyebet, felelt a királyfi, csak azt: add nekem feleségül világszép Sárkány Rózsát.

- Hahó, királyfi, nagy fát mozgatsz! Ha nem mondd is hogy ki vagy, ugyis tudom... Nagy a te erőd, nagy a te tudományod, de fölöstökömre is kevés volna az nagy sárkányország királyának; mert tudd meg azt, hogy az a vasat úgy gyurja mint én a tésztát; mert az a követ úgy morzsolja mint én egy gomolya túrot; mert az legerősebb fát is egy ököl-ütésre úgy pozdorjává tőri, mint én a kendert: azért, mint mondam, nagy fát mozgatsz, beletörik a bicskád, és könnyen ott hagyhatod a fogad fehérét.

- Én, felelt az aranyfogú királyfi, az életemmel nem sokat törődöm, és ha meg egyszer, vagy ha még hetvenhétyszer oly erős lenne is az a sárkánykirály, mégis megmérkőzném vele világszép Sárkány Rózsáért!

- Ha már csakugyan oly annyira megbicsakoltad magadat, hát tudd meg, hogy Sárkány Rózsa az én leányom, s én tőlem rabolta el az a kutyának való. Azt is tudd meg, hogyha csakugyan elhozhatod, fiammá fogadlak és szép tündérországból leszen a lakásod, s ott is az első székbe mint méltó helyedre ülsz, világszép Sárkány Rózsa pedig, nem bánom legyen a tied, legyen a feleséged... Ne, itt van ez az egy tőből nőtt három aranyhajszál és ez a roszt kolincsmadzag. A roszt kolincsmadzaggal üsd meg háromszor az egy tőből nőtt három aranyhajszálat, majd meglátod, hogy milyen széktől fogantatott, zsarátnokot evő tátosparipád lesz, mely bizonyosan elvisz nagy sárkányországba; a roszt kolincsmadzagból pedig válik olyan aranyos lószerszám, hogycsak párját kellene keresni, vagy ha keresnék is, mégse találnának. Mikor aztán ráültél jó tátoslovadra, itt meg itt, ennek meg ennek a magas hegynek a tövéből buzog fel egy forrás, keresd fel azt és fürödjél meg benne; majd meglátod, hogy bár eddig is erős voltál, de aztán hétszerte erősebb leszel, tested pedig semmiféle fegyver nem fogja, és a hajad aranyhajjává változik. - Mikor ezt is elvégezed, a forrás partján a füzes között találsz egy kardot, mely

-100-

-101-

-102-

-103-

-104-

hegygyel fölfelé nőtt ki a földből, keresd föl azt és szakítsd le. Ez a kard olyan tulajdonsággal bír, hogyha a kezed elfárad a sok viaskodásban, magától is vág, szúr és öl. Ha ezeket mind megcselekszed, úgy tán legyőzheted nagy sárkányország királyát; különben ha majd a küzdésnél erőd fogyását érzed, ne itt van ez a három üveg; mindháromban erősítő szer van, s csak ezekből igyál, még pedig először a legkisebből, aztán a középsőből, végre a legnagyobbikból. Majd meglátod, hogy ezektől az italoktól előbbi erődöt hétszerezve nyered vissza.

-105-

S ezzel a tündérkirályné aranyostorával a fehér mókuskák közé csapott s mint álomlátás, mint pára eltűnt szem elől, a királyfi pedig elővette az egy tőből nőtt három aranyhajszálat és azokat a rozsz kolincsmadzaggal háromszor megütötte. Ime! mint a legsebesebb fürgeteg egyszerre ott terem a vasderes, hatlábú, sárkánytejet szopott, zsarátnokot evő, széltől fogantatott tátosparipa, a rozsz kolincsmadzagból pedig olyan aranyos szerszám lett, hogy csakugy tündöklött attól a sok drága csattól és sallangtól.

Itt a királyfi felült jó tátoslovára s megsem állt mindaddig, míg annak a bizonyos magas hegynek a tövébe nem ért, hol abban a bizonyos forrás vizben meg is fürdött. Eddig is szép volt a királyfi, de most hétszerte szebb; eddig is erős volt a királyfi, de most hétszerte erősebb; testét pedig mintha vaspánczél borította volna, nem fogta a fegyver, a haja pedig aranyhajjává változott. Mikor a királyfi a fürdással emigy készen volt, a földből nőtt kard keresésére indult, melyet csakugyan meg is talált a füzesek között, és azt le is szakasztotta.

-106-

Mikor a királyfi mindezekkel készen volt felülvén jó tátoslovára, elindult országvilágszerte nagy sárkányország fölkeresésére.

Ment, mendegélt aztán a királyfi hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan tul, innen innen, egyszer elérkezett a rézhidhoz; de azon nem ment keresztül, hanem a hid alatt húzta meg magát. Ez a hid vezetett be nagy sárkányországba, azért annak a két végén egy-egy sárkánykigyó állt istrázsát.

Mikor a királyfi jól megpihent, és a tátosparipa is kifujta magát, felpattanván jótátoslovára, kiugratott a rézhidra.

Összetűztek, de nem telt bele sok idő, hogy az aranyfogú vitéz mind a két sárkányt a más világra küldte; annyi volt neki az a két sárkánykigyó, hogy fölöstökökre is kevés lett volna.

Most az aranyfogú vitéz keresztül ment a rézhidon, végig tánczoltatta rajta a tátosparipát. Csengett-bongott a réz hid az aranypatkótól. Így jutott el a királyfi nagy sárkányországba; de hogy őt semmiféle teremtet állat megne lássa, megszólalt a királyfi ilyenképen:

-107-

- Köd előttem, köd utánam, hogy senki se lásson.

És őt csakugyan nem látta senki sem, bár a királyfi mindenkit látott. Itt minden sárkánynak volt külön, szebbnél szebb gránit, márványpalotája; mindegyiknek volt különbnél különb, szebbnél szebb felesége, kiket a másvilágról királyoktól, hercegektől, grófoktól és tündérektől raboltak el. A palotákban pedig egész halommal volt a rablott kincs: arany, ezüst, gyémánt és briliánt; mindenféle drága fegyverek: ezüstkard aranymarkolattal, ezüstszekercze puszpángfa nyéllel. Három nap is kevés volna, ha én azt a temérdek rablott kincset el akarnám sorolni, mely sárkányországban össze volt hordva.

Nagy sárkányország kellős közepén terült el egy selyemrét, selyemréten virágos kert, virágos kert kellős közepén állott a sárkánykirály gyémántpalotája aranyoszlopokon. A selyemfüvet ép ekkor vágták aranykaszával, ezüstvillával forgatták és aranygereblyével összegyűjtötték. A selyemszénát aztán aranyszőrű tátosparipák aranyrácsból és aranyсарoglyából ették, az itatóvályú pedig fehér márványból volt kifaragva. A virágos kertben pedig a kerek föld minden virágai diszlettek hervadatlanul.

-108-

Az aranyfogú királyfi világszép Sárkány Rózsát egy szomorúfűzfa alatt ülve találta. Itt a királyfi nem győzte eléggé szemmel-szájjal nézni annak ragyogó szépségét, de hogy is ne! sarkig érő aranyhaja két foncsikba fonva gyenge fehér lábát verte; dereka olyan volt mint az ingó nádszál, ábrázolja ékes mint egy királynéé, tekintete szelid mint a galambé; ha nevetett, rózsza nyílt gyenge fehér arczán; ha könyezett, igaz gyöngy hullt a szeméből, és ha egyet lépett, arany potyogott ki a sarkából.

Itt a királyfi sarkantyúba kapja jó tátoslovát és világszép Sárkány Rózsá elé rúgatatott, mondván:

- Mit búsulsz, szívem szép szerelme, hisz itt vagyok, hisz eljöttem a szabadításodra?!

S azzal megölelték, megcsókolták egymást, mondván:

- Én a tiéd, te az enyém, ásó kapa sem választ el egymástól.

-109-

- Szivem szive, kérdé a királyfi, itthon van-e az a kutya; mert jót csak nem mondhatok neki!

- Szivem szép szerelme, válaszolt neki világszép Sárkány Rózsá, most még ugyan nincs itthon, de majd hazajön tizenkét órára.

- Azért kérdem, mert ha itthon volna az a kutya - veszett volna az anyjánál - rögtön megmérkőzném velem!... De szivem szive, nem felelnél egy kérdésemre:

- S mi lenne az, szerelmem bimbaja?

- Hát biz aranyos rubintom az nem egyéb, mint csak azt akarom tőled kérdezni, hogy nem tudnád-e azt meg mondani: miben áll a sárkánykirály ereje?

- Hahó, szivem szép szerelme, ha én azt kitudhattam volna, úgy már nem találnád itt világszép Sárkány Rózsát!

- De még azt is akarom kérdeni tőled, szelid kis galambom, hát azt nem tudnád megmondani, hogy micsoda erősítő itallal él?

- A pinczében van egy kőhordó, abban hogy mi van, azt egész bizonyossággal nem tudom, de azt igaz hitemre mondhatom, hogy minden délben abból szokott inni.

- Szivem szép szerelme, ha szépen megkérnélek, nem hoznál nekem abból az italból?

Itt világszép Sárkány Rózsa térül fordul, kezébe veszi az aranykulcsokat, leszalad a pinczébe és egy kobakkal csakugyan hozott a kőhordóból, melyből a királyfi jót huzott. Eddig is erős volt a királyfi, de most még hétszerte erősebb; csakugy pattogott az ér a karjában, hogy jobban se kellett.

Itt elérkezik a tizenkét óra, itt a sárkánykirály nagy haraggal jön hazafelé, már egy mérföldről kiabálta:

- Idegen búzt érzek; idegen búzt érzek!

Mikor a sárkánykirály megállott az udvarán, jó tátoslováról csakúgy szakadt a tajték, hogy jobban se kellett. Itt a sárkánykirály be se ment a palotájába, hanem nagy mérgesen elkiáltja magát:

- Ehj, mindig hallottam az aranyfogú királyfinak hírét, szeretnék vele megmérkőzni, ha itt volna!

- Itt vagyok, kiáltott neki vissza az aranyfogú vitéz.

- No, ha itt vagy, ép jó kedvemben találsz, jer ki velem az ólomszérűre, mérközzünk meg.

Itt kimennek az ólomszérűre, itt a sárkány király elővett egy kősziklát, melyet fakéssel kettévágván, feleközepét magának tartotta meg, feleközepét pedig az aranyfogú vitéznek dobta, mondván:

- Ha te ezt a követ úgy összemorzsolod mint én, akkor elhiszem, hogy erős vagy!

Itt a sárkánykirály a markába kapja a kősziklát s úgy összemorzsolta, hogy szinte lisztté vált.

- Az még semmi, kiáltott neki az aranyfogú vitéz, hanem ide nézz s ezt tedd meg: én ezt a kősziklát úgy összemorzsolom, hogy nemcsak lisztté válik, hanem víz is csepeg ki belőle.

S ezzel a királyfi úgy összemorzsolta a kősziklát, hogy nemcsak porrá vált, hanem még víz is csepegett ki belőle.

- No már most látom hogy erős vagy s méltó vagy arra, hogy velem megviaskodjál. Azért csak a pinczébe szaladok, kardot kötök s aztán összetűzhetünk.

- De az eb-ingét, nem mézsz innen egy tapodtat sem, ha nincs kardod, én is elvetem a magamét s úgy mérközzünk meg!

Mit volt mit tenni a sárkány királynak, látta hogy emberére akadt, derékon kapja a királyfit s úgy vágta az ólomszérűhöz, hogy az térdig süllyedt le.

Hehj, a királyfi sem rest, kiugrik a lyukból, derékon kapja a sárkánykirályt s egész térdig vágta az ólomszérűbe.

Hehj, a sárkánykirály sem rest, kiugrik a lyukból, megkapja az aranyfogú vitézt s egész derékig vágta az ólomszérűbe.

Hehj, a királyfi sem rest, kiugrik a lyukból, derékon kapja a sárkánykirályt s egész nyakig vágta az ólomszérűbe.

Hehj, a sárkánykirály sem rest, kiugrik a lyukból, derékon kapja az aranyfogút s egész az álláig vágta az ólomszérűbe.

Hehj, az aranyfogú vitéz sem rest, kiugrik a lyukból, derékon kapja a sárkánykirályt s egész az orra hegyéig vágta az ólomszérűbe.

Itt a sárkánykirály sehogy sem tudott kijőni a lyukból s ekkor az aranyfogú azt mondja neki:

- No sárkánykirály, úgy-e már most csak elhiszed hogy erősebb vagyok; úgy-e most már csak elvehetném az életedet; de egy feltétel alatt megkegyelmezek.

- S mi lenne az?

- Hogyha nekem adod világszép Sárkány Rózsát.

- Jól van, nem bánom, legyen a tiéd.

Hehj, az aranyfogú vitéznek sem kell több, most már azt gondolta, hogy az övé egész a diófaig, izibe felpattan jó tátoslovára, az ölébe veszi, s illa berek, nád a kert; - de alig ért a kapuig, máris

utána szaladt a sárkánykirály, ki azalatt kibujván a lyukból, jót húzott a kőhordóból, s visszahitta.

- Hahó, aranyfogú vitéz! még nem a tied világszép Sárkány Rózsa, mert még előbb megjátszom veled, s még egy próbát tegyünk.

Itt a királyfinak csak ekkor esett le az álla, s csak akkor tudta, hogy kivel van dolga; nagy immel-ámmal visszafordult.

Aztán összetűztek; de előbb a királyfi is jót húzott ám a három üvegből, s ekkor még erősebb lett.

Mondom, összetűztek és nem sok idő telt el bele, hogy a sárkánykirály a porba harapott.

S ekkor világszép Sárkány Rózsa a kezében levő aranyvesszővel megcsapta háromszor a gyémántpalotát, s az minden kincsestül, virágostul, kertestül és selyemrétestül együtt gyémántalmává változott, melyet a kebelébe rejtván, fölült a tátoslóra kedvese mellé.

-114-

Itt az aranyfogú vitéz hazafelé viszi világszép Sárkány Rózsát.

Nagy lőn az öröm nagy meseországban, s az még nagyobb lett akkor, mikor világszép Sárkány Rózsa kivette a kebeléből a gyémántalmát, melyet az ország legszebb részén letevén, az aranyvesszővel háromszor oldalba ütötte, s ime! egyszerre mint káprázat, ott terült el a selyemrét, rajta a virágos kert, ennek pedig a kellős-közepén ott állott a gyémántpalota aranyoszlopokon.

Aztán lakzit laktak, papot, hóhért és vaskalapot hívtak; a pap összeadta, hóhér seprőzte, istennyila kerülgette, de soha meg nem ütötte.

Még most is élnek nagy boldogan, hogyha meg nem haltak.

A TIZENKÉT FEKETE VARJÚ.

-115-

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer a világon egy szegény asszony, kinek már annyi gyermeke volt, hogy nevet is alig tudott nekik adni; szép számmal voltak biz azok, ép tizenketten, ép egy tuczet, pedig a tizenharmadikkal is terhes volt.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy sült hazugságnál, mind a 12 fiú bemegy az anyjához, hogy adjon nekik kenyeret. Hogyim egy harapás kenyere sem volt a szegény asszonynak, nagy mérgesen felkiáltott:

- Oh istenem! mért nem teszesz csudát, mért nem változtatod a fiaimat valami állattá, ha mindjárt fekete varjuvá is.

Erre a szóra mind a tizenkét gyermek megrázkódik, fekete varjuvá változtak s elrepültek.

-116-

A szegény asszony csak ekkor bánta meg, hogy az istent merte kisérteni, csak ekkor fakadt sirva, mikor látta, hogy a dolognak fele sem tréfa, hisz amott repül messze messze 12 fia fekete varjú képében. Már megvan, már megvan, s ezen tán már az a jó isten sem segíthet.

A szegény asszony aztán lebetegedett, s egy kis leánykát hozott a világra. Ez volt a tizenharmadik.

Mikor ez a kis leány 14 éves volt, az édes anyja kiterítgette száradni tizenkét bátyja ruháját, s meg nem állhatta, hogy sirva ne fakadjon.

- Mit sírsz, mit rísz édes anyám olyan keservesen? - kérde a kis leány.

- Hogyne sírnék, hogyne rínék, mikor 12 bátyád ruhája ez itt, la, kik fekete varjuvá változván, elrepültek.

- No ugy édes anyám, nekem egy szempillantásig sincs itthon maradásom, hanem mindaddig megyek, míg 12 testvéremet fel nem találom. Azért isten áldja meg kigyelmedet, mert én most útnak eredek.

S ezzel a kis leány édes anyját megcsókolván útnak eredt.

-117-

Ment, mendegélt aztán hetedhét ország ellen, még az operenciás tengeren is túl, még az üveghegyeken is túl, még azon is túl, hol a kis kurta farkú disznó túr, tulonnan túl, innenen innen, egyszer egy nagy vadon erdőbe jutott, hol sem eget, sem földet nem látott.

Megyén, mendegél a nagy vadon erdőben, egyszer egy kis gunyhóra akadt. Bemegyén a kis gunyhóba, hol egy vén asszonyra talált. Köszön neki:

- Adjon isten jó estvét, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes leányom, hogyha öreg anyádnak nem szólítottál volna: hamm, mindjárt bekaptalak volna!... hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Fekete varjú képében elszállt 12 testvéremet keresem. Nem hallott-e róluk valamit édes öreg anyám?

- Mi türés-tagadás édes leányom, biz én nem hallottam, hanem itt ezen a völgyön fel és szállaton le, kerek erdő alatt kis domb tövében lakik a néném, ha csak ő nem tud róluk valamit, úgy senki a világon. De te leányom fáradt is vagy, éhes is vagy, szomjas is vagy: azért feküdjél le az én ágyamra, pihend ki magad, de előbb edd meg ezt a madárláttá egy pár aranykörtvét.

-118-

A leány elvette az egy pár aranykörtvét, s megette. S mikor éhségét ekkép csillapította, lehajtotta a fejét a vén asszony ágyára, s elaludt.

Másnapra kelve aztán, a vén asszony útnak eresztette a kis leányt, megmutatván neki az igaz utat.

Ment, mendegélt aztán az igaz uton, s úgy estendefelé érkezett a másik kis gunyhóhoz is. Bemegyén a kis gunyhóba, hol szintén egy vén asszonyra talált. Köszön neki:

- Adjon isten jó estvét, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes leányom! ha öreg anyádnak nem szőlítottál volna: hamm, mindjárt bekaptalak volna!... hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

- Fekete varjú képében elszállt 12 bátyámat keresem, hogyha hallotta hírét édes öreg anyám?

- Mi türés-tagadás, biz én nem hallottam édes leányom, minek tagadnám, hisz se károm, se hasznom benne; hanem itt meg itt, a szálláson fel, a völgyön le, kerek erdő alatt, kis domb tövében lakik a néném, ha csak ő nem hallott róluk valamit, úgy senki a világon. De leányom, a mint látom, fáradt is vagy, éhes is vagy, szomjas is vagy?

-119-

A leány nem szólt semmit, csak a fejével ütött rá, hogy úgy van a dolog.

- No, ha éhes is vagy, szomjas is vagy, ne, itt van ez az egy pár aranyalma, edd meg, s itt van ez a kobak, bájjital van benne, igyál belőle.

A leány megette az egy pár aranyalmát, s ezektől, mintha ketté vágták volna, rögtön elvesztette az éhségét, - aztán a hegyébe jót huzott a kobakból, az ebben levő italtól pedig egészen visszanyerte elfogyott erejét. S mikor éhét, szomját ekkép enyhítette, lefeküdt a vén asszony ágyára s elaludt.

Másnapra kelve aztán megköszönte a vén asszony szivességét, s útnak eredt.

Ment, mendegélt aztán az igaz úton, egyszer még is eljutott a harmadik gunyhóhoz is, hol szintén egy vén asszonyra, a három testvér legöregebbikére talált. Köszön neki:

- Adjon isten jó estvét, édes öreg anyám!

- Fogadj isten, édes fiam! ha öreg anyádnak nem szőlítottál volna: hamm, - mindjárt bekaptalak volna!... hát hol jársz itt ezen az idegen földön, hol még a madár sem jár?

-120-

- Fekete varjú képében elszállt 12 bátyámat keresem. Valjon nem hallotta-e hiröket, édes öreg anyám?

- Hahó, édes leányom, dehogy nem hallottam, dehogy nem! hisz minden istenadta estve a gunyhóm felett repülnek el; de te kedves leányom, ilyes állapotban, ha bár addig mennél is, mig a két szemekkel látsz, mig a lábad térdig el nem kopnék, soha oda el nem jutnál; mert egy az, hogy messze van, más az, hogy olyan irtatlan magas kőszálra raktak fészket: hogy oda fel csak az mehet, a kinek szárnya van s a ki repülni tud. De azért ne ess ám kétségbe, mert hisz majd segítünk a dolgon, majd elküldlek én oda, csak a szavamra hallgass. Hát csak azt akarom mondani, hogy ne, itt van ez a csésze, s az ebben lévő kenőcsessel estve lefekvés előtt kend meg szűz vállacskádat, majd kinőnek a te sugár szárnyaid, s oda repülhetsz, ahová akarsz. De te leányom, a mint látom, éhes is vagy, szomjas is vagy, fáradt is vagy.

A kis leány ismét nem szólt semmit, csak a fejével ütött rá, hogy nincs különben.

-121-

- No ha éhes is vagy, szomjas is vagy, ne, itt van ez az egy pár aranydió, edd meg, aztán itt van ez a kobak, bájjital van benne, igyál belőle.

A kis leány elvette mind az egy pár aranydiót, mind a kobakot, s aztán az evés- és iváshoz látott. S alig ette meg az egy pár aranydió belét, s alig húzott egyet a kobakból, mintha ketté vágták volna, enyhült éhe és szomja.

Aztán belefeküdt a vén asszony ágyába, de előbb, mint az mondá, mindkét felől bekente szűz vállacskáit, s ime! reggelre kelve kinőttek sugár szárnyai. Mondom, hogy mindkét felől kinőttek sugár szárnyai, s a vén asszony által mutatott irányban elrepült.

Csak repül, csak repül, egyszer egy sereg varjú közeledik feléje s megolvasta, biz azok ép 12-ten valának. Hej! - gondolta magában a kis leány, - ezek lesznek az én bátyáim; de azért szóba se állt a varjakkal, hanem tovább repült.

S mindig közelebb-közelebb jutott ahhoz a magas kőszálhoz, a melynek tetején 12 bátyja lakott. Hetednapra aztán mégis azt mondhatta: itthon vagyok. Hogy leszállt a kőszál tetejére, itt egy virágos kert közepén álló gyönyörű szép márványpalotát talált. A kis leány aztán nem kérdezte, szabad-e, nem-e bemenni, hanem megfogta az aranykilincset s benyitotta az ajtót. Legelőször a pitvarba jutott, a pitvarból a konyhába, a konyhából jobbról is, balról is hat-hat szoba nyílt. Keresztülment a 12 szoba során, sehol senkit sem talált.

-122-

Aztán visszajött a konyhába, s izibe a dologhoz látott; frisen elébekötötte a fehér kötényt, fát hozott, tüzet rakott, 12 ember számára odatette az ételt, – majd míg az ételek felforrnak, kisöpörte a 12 szobát, 12 ágyat megvetett, s letörülgetett.

Mikor ezzel is készen volt, ismét a főzéshez látott. S mikor megfőtt az étel, 12 személyre felterítette az asztalt, mindegyik elébe kést, kanalat, villát és tányért tett; s mindegyiknek kimérte a maga dózist.

Aztán az evéshez látott; mindegyik testvére ételéből evett egy vagy két kanállal, s mikorára a végére ért, egészen jóllakott.

Hogymint elvult törődve, mind a 12 testvére ágyát sorra próbálta, végtére mégis a 12-ikben elaludt.

-123-

Itt lelkem teremtette, alig aludt el a szép kis leány, ehun jön ám suhogó repüléssel a 12 fekete varjú. Bemennek a maguk hajlékába, hát látják, hogy a konyhán tűz égett, de a mely most össze van seperve, hamuval behintve, az edények elvannak mosva. Mi dolog ez, mi dolog ez? nem tudták a dolgot mire vélni. A konyhából a szobákba mennek. Minden ágy meg van vetve, a szoba földje kiséperve, a por letörülgetve. Bemennek az ebédlő-szobába, hát itt fel van terítve az asztal 12 személyre, 12 dózis étel az asztalon; de mindegyik kenyereből és ételéből vagy egy harapás, vagy egy pár kanál étel hiányzik. Ki járt itt, ki volt itt? keressük meg, keressük meg. Keresik – keresik, hát a legutolsó szobában csakugyan megtalálják a kis leányt; ott aludt a legfiatalabb bátyja ágyában.

A 12 fekete varjú körülállta az ágyat, s mindjárt felösmerték, hogy ez senki más, mint az ő testvérök.

– Felkölsük-e, ne kölsük-e? – kérde a legkisebb, kinek az ágyában feküdt.

– Ehj, ne kölsük fel, szólt az előtte való fiú, mert jó hogy megtalálna ijedni tőlünk.

-124-

– De biz felköltjük, legalább hírét halljuk rég nem látott tubus anyáknak.

Amint így ott tanakodnak felette, hogy felkölsük-e, ne kölsük-e, a leány megmozdult, s fölébredt. Volt bezzeg sirás-rivás, csók meg csók annyi, hogy fele is elég lett volna.

De mindennek csak az lett a vége, hogy a kis leány mindig csak azon volt, mindig csak azt ohajtotta, hogy jőjjenek haza az ő varjúbátyjai, de ezek erre csak azt felelték, hogy nem lehet a szórtúl; mert ők átok alatt vannak. Végre a legöregebbik varjú, mint legokosabb vette át a szót.

– Kedves testvérünk! te csak menj haza, s mondd meg az anyáknak, hogyha azt akarja, hogy hazamenjünk, elébb váltsa meg a lelkünket. Megválthatja pedig, hogyha felhasítja a hüvelyk-ujját s az abból kifolyó vérről tizenkét pár inget-gatyát varr a mi számunkra, de mindaddig az ideig, míg csak a varrás tart, senkihez, de senkihez egy árva szót sem szabad beszélnie, különben dugába dőlne az egész mesterség.

No jól van, a kis leányt aztán 12 varjúbátyja útnak eresztette; de mindegyik megajándékozta valamivel, az egyik ezt, a másik azt adott neki.

-125-

A kis leány aztán, estve lefekvés előtt megkente szűz vállacskaikat a vén asszonytól kapott csoda-kenőccsel, reggelre kelve már kinőttek sugár szárnyai, s hazarepült, 12 bátyja pedig egész a falu széléig elkísérte; de innen, mint a villámlás, visszafordultak a nagy vadon-erdőfelé.

– Adjon isten jó napot, édes anyám! – köszönt a kis leány.

– Fogadj isten, édes leányom! hát megjöttél?

– Megám, a mint láthatja kigyelmed.

– Hát feltaláltad 12 bátyádat?

– Fel; itt meg itt, ezen meg ezen a vadon erdőben, egy irdatlan magas hegy tetején laknak, egy gyöngyadta márvány-palotában. – Sorra jártam 12 szobát, aztán tüzet raktam, az ételeket odatettem, s míg felforrnak, kisépertem a szobákat, megvettem az ágyakat, s letörülgettem. Aztán ismét a főzéshez láttam, s mikor készen volt az étel, kitálaltam; mindegyik testvérem ételéből ettem egy vagy két kanállal, majd mindegyik ágyát megpróbáltam, végre a 12-ikbe elaludtam. Mikorra fölébredtem, tizenkét bátyám körülállta az ágyamat. Aztán volt öröm, volt sirás-rivás, s kérve kértem őket, hogy jőjjenek haza, de azt mondták, hogy nem lehet, végre a legöregebbik testvérem ezt mondta: „Kedves testvérünk! te csak menj haza, s mondd meg az anyáknak, hogyha azt akarja, hogy hazamenjünk, elébb váltsa meg a lelkünket. Megválthatja pedig, hogyha felhasítja a hüvelykujját s az abból kifolyó vérről tizenkét pár inget-gatyát varr a mi számunkra; de mindaddig az ideig, míg csak a varrás tart: senkihez, de senkihez egy árva szót sem szabad beszélnie, különben dugába dőlne az egész mesterség.” – Ez volt hozzám a legöregebbik bátyám szava és mondása.

-126-

A szegény asszony aztán nem szólt semmit, hanem kivett a szűszékből egynehány vég vásznat s rögtön a szabáshoz látott. A kis leány váltig beszélt hozzá, hogy így lesz jó, úgy lesz jó, de az anyja, egy szó nem sok, de még annyit sem szólt. S mikor készen volt a szabással, hüvelykujját felhasította, s az abból kifolyó vért többé húzta s a varráshoz fogott. Itt átjöttek a szomszéd asszonyok, s kérdezték: „Mit varr édes komám asszony?” de biz az nem mondta: hogy ezt meg ezt, hanem szóltanúl egyre dolgozott az ingeken és gatyákon. Annyira-annyira, hogy végtére mégis elkészítette az ingeket és gatyákat. S mikor a legutolsó őtést megtette, íme! ehun repül ám

-127-

a tizenkét fekete varjú, megrázkódnak, leveték a varjúruhát s emberi alakot vettek fel magukra. Tizenkét vasas-szekér alig bírta utánuk elhozni a sok kincset és a temérdek gazdagságot; mert míg a 12 fiú varjúképében járt, egyebet sem tettek, mint aranyat, ezüstöt gyűjtöttek.

A PRINCZESZNÉ ÉS A SÜNDISZNÓ.

-128-

Volt egyszer a világon egy király, s ennek három szép eladóleánya.

Itt a király hosszú útra készült, s ezért sorrul-sorra megkérdezte a három princesznét, hogy kinek-kinek mit hozzon.

- Nekem, szól a legnagyobbik, aranyos ruhát.
- Nekem, szól a középső, biboros-bársonyos ruhát.
- Nekem pedig, szól a legkisebb, szóló-szólót, mosolygó-almát és csengő-baraczkot.

S ezzel a király elment ország-világszerte a hosszú útra. Aranyos és biboros-bársonyos ruhát csak kapott, de szóló-szólót, mosolygó-almát és csengő-baraczkot bár tűvé tett értük mindent, seholse.

Ezért a király, hogyim a legkisebbik és legkedvesebbik leánya kivánságát nem teljesíthette, nagy búsán és nagy bánkódva hazafelé vette az útját.

-129-

A mint mén mendegél, egyszer olyan nagy kátyúban lelte magát, hogy a kocsi tengelye tolta a sarat.

Itt leltem teremtette most mi tevő legyen, mikor se előre se hátra, mikor se ki, se be, mint az ablakfa? Az aranyos czizmával csak nem szállhatott le, mikor a ló füle is alig látszott ki a kátyúból, embert pedig, ki segítségére lehetett volna, még hírrel sem látott.

A mint ott legjavában évődik, egyszer, honnan honnan nem, csak terem egy kis sündisznó, s azt mondja a királynak:

- Röff, röff! Hogyha nekem adod a legszebbik leányodat, majd kisegítlek én.

Mi volt mit tenni a királynak, legszebbik leányát odaigérte a kis sündisznónak.

Az a kis állat aztán csak a rúd végét kapta meg, s úgy kirántotta a kátyuból a király kocsiját, mintha ott se lett volna.

No jól van, ez abba maradt. A király aztán nagy búsán hazafelé bandúkolt, a sündisznó pedig elment a maga útjára az erdőbe.

Itt leltem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, egyszer a mi mesebeli királyunk rezidenciája előtt megáll egy kordé, s erről csak leszáll a mi sündisznónk s fel egyenesen a király színe elé, kinek azt találja mondani:

-130-

- Röff, röff! Tudod-e mit ígértél akkor, mikor a kátyuból kisegítettelek, most tehát azért jöttem.

Itt a király mit mit nem cselekszik, kapja a lelkét, a juhászának a leányát felöltöztette abba a drága patyolat ruhába s azt adta oda a sündisznónak.

A sündisznó aztán a királyi ruhában felöltöztetett juhászleányt beültette a kordéba, s aztán eldöcögött; de alig ért ki a határból, megfogja a szegény juhászleányt és a kősziklához vágta, s aztán nagy mérgesen újra beállított a király színe elé s azt mondja neki.

- Röff, röff! Tudod-e mit ígértél akkor, mikor a kátyúból kisegítettelek, azért tehát az igazi királykisasszonyért jöttem.

Itt a király mit mit nem cselekszik, kapja a lelkét, most meg a kondásának a leányát öltöztette fel még czifrábban mint az elsőt, kit aztán át is adott a sündisznónak.

De a sündisznó ezzel is úgy bánt mint az elsővel; mert alig ért ki a határból, ezt is a kősziklához vágta, s aztán nagy mérgesen harmadszor is beállított a király színe elé s azt mondja neki:

-131-

- Röff, röff! Tudod-e mit ígértél akkor, mikor a kátyuból kisegítettelek, azért tehát nem kell nekem sem a juhászleány, sem a kanászleány, hanem az igazi királykisasszonyt add ide.

Mit volt mit tenni a királynak, a legroszabbik ringy-rongy ruhába felöltöztette a legkisebb királykisasszonyt - minthogy a két nénje inkább a kútba akart ugrani, mint elmenni, - s azt adta által a kis sündisznónak.

De bezzeg most a sündisznó ezzel nem bánt úgy, mint a két első leánynyal, hanem szépen felültette a kordéra s aztán gyű te Sárga, gyű te Fakó, meg sem állt vele hazáig.

Mikor a sündisznó hazaért a királykisasszonnyal, egy rossz ólat mutatott neki, mondván:

- Ne, itt van a te királyi rezidenciád!

Majd szalmát vitt be neki, mondván:

- Ne, itt van a te menyasszonyi ágyad!

Majd elszaladt az erdőbe, meghentergődött egy vadalmafa alatt és a sok vadalmát, melyek a bundája töviseire szürodtak, hazavitte s azt mondja a princznéből lett feleségnek:

- Ne, itt van a te ételed, lakj jól!

Mit volt mit tenni a princzének, be ment az ólba, evett a vadalmából s aztán lefeküdt a szalmára s elaludt szép csendesen.

Itt lelkem teremtette, mikor a princzné másnap reggel fölébredt, bezzeg nem az ólban és nem a csupasz szalmán találta magát, hanem egy virágos kert kellős közepén álló királyi rezidenciában, és szép paplanos ágyban, és az oldala mellett bezzeg nem a sündisznó feküdt, hanem egy gyöngyadta 24 éves királyfi. Kik aztán alighogy meglátták egymást, azt mondták egymásnak:

- Én a tiéd, te az enyém, ásó kapa sem választ el egymástól.

S aztán megölelték és megcsókolták egymást.

A princzesznét aztán huszonnégy szobaleány öltöztette fel, kik őt akár merre, akár jobbra akár balra lépett, szüntelen kísérettek s csak a parancsszóra vártak.

Mikor a princzné szépen fel volt öltözve a biboros bársonyos ruhában, a királyfi karon fogva levezette a virágos kertbe.

A királyné hogy elment a szőlőlugos mellett, a szőlők megszólaltak, mondván:

- Szakits rólunk szép királyné!

Aztán hogy tovább mentek, az almák mosolyogtak a királyné felé, mondván:

- Szakits közülünk szép királyné!

S mikor a baraczkok mellett elhaladtak volna, azok a legszebb ezüstcsengő hangon szólaltak meg.

Mikor a princzeszné két nénje hírét vette, hogy milyen jóljárt a testvérök, csak ekkor bánták meg, hogy a sündisznóhoz nem mentek férjhez, de késő idő után kántálni, késő eső után a köpenyeg!

Igy teljesedett be a legkisebb princzeszné kívánsága; biz ő rá nem illett ez a mondás: „Feltette már a búfedelet;“ mert ugy éltek együtt mint a galamb az ő párjával.

A CZIGÁNY ÉS A PAP.

Összetalálkozik a cigány a papjával. Köszön neki nagy alázatosan:

- Szerencsés jó napot kívánok, Nagyságos tisztelendő úr!

- Servus! fogadja a pap.

De a cigánynak sehogysem fért a begyébe, hogy mért köszön neki a tiszteletes ur így: Servus? Ezért egy vargabetűt vetett s a másik utcán újra elébe került a tiszteletes urnak s köszön:

- Szerencsés jó napot kívánok, nagyságos főtisztelendő ur!

- Servus! mondja a pap másodszor is.

Mindig servus, mindig servus, tanakodik magában a cigány, valjon mért köszön nekem így a tiszteletes ur? Ezért a cigány újra vet egy vargabetűt, s ismét a tiszteletes ur elébe került. Köszön neki:

- Szerencsés jó napot kívánok, nagyságos főtisztelendő ur:

- Szervusz! mondja a pap harmadszor is.

- Megkövetem alásan a nagyságos főtisztelendő urat, nem mondaná meg, hogy mért köszön így nekem: Servus, servus, servus?

- Ehj, cigány, minden szervusz öt garas!

No jól van, ez abba' maradt. - De egyszer halottja van a cigánynak s elhívja a papot, hogy temesse el a rajkót predikációval.

A pap el is temette a halottat s kéri a temetéspénzt, hogy fizesse le az egy huszast.

- Ehj, tudja mit mondott nekem a tiszteletes ur: minden servus öt garas, tehát egy servus, két servus, három servus, négy servus, adjon vissza tizs krajczárt.

Volt egyszer a világon egy igen szép királykisasszony. Mint mondám szép volt a királykisasszony, mert biz az akár ki fia is megnézhetné s tudom, hogy nem hagyta volna egy tekintetre; de mi haszna, ha a zúzaja gonosz volt: mert az udvarló vitézekkel csakugy félvállról beszélt; ennek is hajított oda egy szót, annak is vetett oda valamit, erre rá kancsított, amarra mosolygott, de isten bocsá bűnét, mintha kőből lett volna a szive, egyet sem szeretett igazán. Különösen valami herczegfit, kit legjobban szívelhetett a többi között, gyötört leginkább.

Itt a királykisasszony, mikor egyszer fészülködött, hogy hogy nem, két kis állatkát fogott, melyeket aztán, hogy valjon mekkorára nőnének, zsiros bögrébe tett.

-137-

Itt lelkem teremtette, a két kis állatka annyira megnőtt, annyira meghízott a zsiros bögrében, hogy egy pár czipő kitellett a bőrből. Mondom, mikor a két kis állat akkorára meghízott, a királykisasszony mindkettőnek lerántatta a kantusát, kikészítette s a czerzettbőrből aztán czipőt varratott magának.

Mikor aztán felhúzta a lábára az új czipőt, ország-világszerte kihirdettette, hogy az, a ki kitalálja, legyen az szegény ember, koldús, szóval bárki, hogy micsoda bőrből van készítve az ő két czipője: senki más nem lesz a hitves ura.

Mondom, mikor ezt ország-világszerte kihirdettette: hét világból gyűltek össze a házasulandó ifjak azzal a jó reménységgel, hogy majd ő találja ki, hogy micsoda bőrből van a királykisasszony czipellője, s ekkor az övé lesz a szép virágszál.

A királykisasszony szeretője a herczegfi, kapja a lelkét, mit mit nem cselekedett, felöltözött koldus ruhába, s mint ilyen bebújt a kályhalyukba.

A királykisasszonyt pedig ép ekkor vetköztette a szobaleánya, s csak elkezd:

- Mit gondolsz Marcsa - mert közbe légyen mondva, így hitták a szobaleányt, mit gondolsz Marcsa, kitalálja-e valaki, hogy izébőrből van a czipóm?

-138-

A koldus-ruhában felöltözött herczegfi pedig ezt mind jól hallotta; de senkinek sem szólt a dolgról semmit, hanem kibújt a kályhalyukból, lefeküdt a szalmába s aludt kedvére.

Másnapra kelve, összegyűltek a házasulandó grófok, bárók, herczegek, urak, urfiak, válogatott cigánylegények, hosszú süveges tótok, hogy majd kitalálja ki, hogy micsoda bőrből van a királykisasszony czipője. Köztük volt a koldus-ruhában felöltözött herczegfi is.

Mikor mindnyájan együtt voltak, bejött a királykisasszony, letette a czipőjét a puszpángfa-asztalra. Ez is nézi, az is nézi; kézről kézre jár. Ez is hozzá szólt, az is hozzá szólt, az egyik egyet mondott, a másik mást mondott, de senkisé a dolog bibéjére, senkisé találta ki, hogy micsoda bőrből van varrva a királykisasszony czipője. Ekkor felállt az ajtószegből a koldusruhában felöltözött herczegfi s szót kért.

- Fölséges királykisasszony! már látom hogy senkisé találja ki, hogy mi bőrből van készítve e két czipő; már látom, hogy nekem is hozzá kell szólnom a dologhoz s majd megmondom én: hát biz az nincs egyéb bőrből varrva mint lisztes hátú bolhabőrből.

-139-

A koldusforma ember találta ki, annak adtak igazat s az övé lett a királykisasszony; de feltette magában a herczegfi, hogy megjátszik a feleségével, mármint a királykisasszonynyal. Ezért a falu végén volt egy ronda viskó; csupa szemét, csupa piszok s ide vitte a feleségét. A biborosbársonyos ruhát le kellett neki vetni s koldusasszony ruhába öltözködni. S mikor felöltözködött, elhitta magával koldulni, hogy ő majd az egyik soron járja be a falut, az meg a másikon.

Mit volt mint tenni a királykisasszonynak, vagy akart vagy nem, el kellett az urával menni s koldulással keresni kenyerét.

Mikor aztán estvefelé hazajöttek, tüzet kellett az asszonynak rakni s keménymagos levest kotyvasztani.

S ez így ment napról napra, egyik nap csakúgy mint a másik nap.

Itt lelkem teremtette, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, ott voltam a hol beszélték, úgy láttam mint most, de pengyom tódítsuk és, mert biz majd elfogy ez, hát egyszer ennek meg ennek a herczegnek, már mint a királykisasszony férjének a hajdúja a koldús ablakára jön, hogy holnap a feleségét gyomláni küldje a kertbe, mert különben kihánják a putriból.

-140-

Mit volt mit tenni a királykisasszonyból lett koldús asszonynak, vagy akart vagy nem, el kellett neki menni gyomláni, - a férje ura pedig jó eleve hazament s maga ügyelt fel a napszamosokra.

- No asszonyok, szólt a herczeg, csak sietni kell szaporán, mert ha máma elvégzik a munkát, estvére jó vacsora lesz. Kendtek csak látom, hogy igyekeznek, de annak a fiatal menyecskének ugyan felült a Laczkó a hátára. Pedig szegényke úgy dolgozott, hogy szinte a hátán csorgott le a víz.

Mikor aztán estendefeje elvégezték a munkát, a herczeg nagy vacsorát adott a

napszamosoknak; czifrán felterítettek a szegény asszonyok számára: mindegyik elé czintányért tettek, e mellé ezüstkanalat, kést és villát.

De egy koldus asszonynak, ki a királykisasszonyból lett koldúsasszony mellett ült, meg volt hagyva, hogy egy ezüstkanalat csúsztasson annak a zsebébe. Mit az is meg is tett.

-141-

Itt az inasok elszedik a tányért, összeolvassák az ezüstkanalakat, hát egy híja a száznak. Ki lopta el, ki lopta el, rögtön valamennyit megvizitáltak, hát a királykisasszonyból lett koldúsasszony zsebébe csakugyan megtalálták.

A szegény eleget mentegetődzött, hogy így nem tette, úgy nem tette, de mindez nem használt semmit, hanem mars a tömlöczbe, kezét-lábát vasra verték s úgy tették le a legmélyebb tömlöczbe. Ott sírt, ott rit a tömlöcz fenekén. Egyszer nyilik az ajtó s belép rajta maga a herczeg, ki rögtön kiadta a parancsolatot, hogy vegyék le róla a vasat.

- No ládd, szívem szép szerelme, hogy az isten a legrátartóbbat is megalázza, te mikor még királykisasszony voltál, hányszor gyötörtél engem s ha szoltam, még kineveltél. Ezért van ez mind. S most már azt is megmondom, hogy és mint tudtam ki a titkodat: hát felöltözködtem koldusruhába, bele bújtam a kályhalyukba s onnan kihallgattam, hogy miből van a te híres czipőd s így nyertelek el.

-142-

Szép szerével nem adtad nekem a kezedet, azért fortélylyal kellett elnyernem.

Aztán a királykisasszonyt kivezették a mély tömlöczből, ismét ráadták a biboros-bársonyos ruhát, felöltöztették szépen, s ekkor nagy pompával és királyi czeremoniával másodszor tartották meg a lakodalmat.

A SZEGÉNY EMBER, A HUSZÁR ÉS A PAP.

-143-

Volt egyszer egy szegény ember, kinek nem volt egyebe, csak egy riska, vaszka, csonka tehene; de a szomszédjának, ki pap volt, tiz darab fejős marha járt ki az udvarából.

Itt egyszer katonaság érkezik a szegény ember falujába, s mig ehhez párosával szállásolták be a vitéz urakat, addig a szomszédja megse érezte a katona-tartást, mintha ott se lettek volna.

Hogy meghagyta az Isten a vasárnapot érni, a szegény ember és az egyik katonája templomba ment, hol a pap azt találta prédikálni: Adjatok a szegénynek a mi van, mert az Isten ezer annyit ad helyette.

Hogy hazament a szegény ember és a katona a templomból, azt találja mondani a vitéz ur a szegény embernek:

-144-

- Hallod-e te szegény ember, egyet mondok, kettő lesz belőle: voltál-e ma a templomban?

- Voltam katonauram, voltam.

- Hát tudod-e mit kukorikult az a lelki kakas?

- Hogy adjunk a szegénynek azt, a mit, mert az Isten ezer annyit ad helyette.

- No ládd, ugy-e van neked egy csonka riska tehened?

- Van katonauram, van.

- Hát csak azt akarom mondani, hogy vágasd te le azt a vaszka, riska tehened, és méresd ki a szegényeknek, mert az Isten, mint a pap mondá, ezer annyit ad helyette.

- Jó lesz biz az, vitéz uram.

És a szegény ember riska tehenét, csakugyan levágták és kimérték a falu szegényeinek.

Itt lelkem teremtette mi történik a dologból, mi nem, másnap estve tehéneresztéskor, hogy hogy nem, a pap tiz tehene, tán a vér szagára, mind a szegény ember udvarára jött be.

- No szegény ember, mondja a katona, nem hijába papolt az a pap, mert ládd egy helyett tiz tehen jött be az udvarodra: azért fogd szarvon mind a tizet s kösd be az óladba; mert ezt neked az isten adta.

-145-

A szegény ember azonképen cselekedett, a hogy a katona mondta; mind a tiz tehenet bekötötte a maga óljába; de egy kevés idő mulva nagy haraggal átjön a pap s kérdi, hogy merészelte bekötni az ő tiz darab jószágát?

De a pap is más malomba örletett, meg a szegény ember is; mert ez mindig csak ezt a nótát fujta: „hogy ezt neki az isten adta.“

A pap, hogyim semmire se tudott menni a szegény emberrel, azt találja mondani:

- No szegény ember, azé legyen a tiz tehen, a ki hamarabb köszön egymásnak jó reggelt.

És ezt a katona úgy félfülről mind jól hallotta, s hogy eltávozott a pap, azt mondja a szegény embernek:

- No szegény ember cseréljünk ruhát, te add ide nekem a tiédet, én meg odadom az enyémet.

Ugyis lett. A szegény emberrel ruhát cserélt a katona, ki még az nap estve, hogy besötétedett, belopódzott a pap házába s elbujt a kályhalyukba.

-146-

A pap, közbe légyen mondva, a gazdasszonyát szerette. Ezért ugy három óra tájban zörget a szakácsné ajtaján, kérdvén:

- Hogy híják ezt a várost?

- Róma, felelt a gazdasszony.

- No ha Róma, én meg a pápa vagyok: azért ereszs be szivem szép szerelme.

És a gazdasszony beeresztette a papot. Ez a huszárnak még a soknál is több volt, nem szólt semmit, hanem szép csendesen kibujt a kályhalyukból s hazament a szállására.

A katona aztán a szegény embert a szomszédba küldte s megtanította, hogy ott mit mondjon.

A szegény ember át is ment s köszön a tiszteletes urnak:

- Jó reggelt tiszteletes uram!

- Fogadj isten szegény ember! Hát már fölkel, én ép most akartam átmenni kendhez.

- Haj, én megelőztem a tiszteletes urat s hamarabb fölkeltem, mert már akkor is itt voltam, mikor a pápát Rómába eresztették.

- Jaj, csak hallgasson kend, szólt a pap, s inkább legyen a kendé tíz darab tehenem.

Igy nyerte meg a fogadást az egyszerű szegény ember.

A HÁROM KIRÁLYKISASSZONY.

-147-

Volt egyszer a világon egy király s ennek három szép leánya. Minthogy a király már vén ember volt, megunta a királykodást: ezért férjhez akarta adni a leányait, hogy majd kinek-kinek kiadja a maga jussát; elosztja a királyságot három leánya közt.

De mielőtt ezt tette volna, meg akarta tudni, hogy melyik leánya szereti legjobban, mert majd ennek adja a legszebb országot: ezért a leányait maga elé hivatta s kérdi a legnagyobbiktól:

- No kedves leányom, hogy szeretsz te engem?

- Én atyám ugy szeretlek, mint a galamb a tisztabuzát!

- Jól van édes leányom, okosan feleltél. Hát te, hogy szeretsz engem? kérdi a középsőtől.

-148-

- Én atyám ugy szeretlek, mint a nyári szellőt.

- Jól van leányom, te is okosan feleltél. Hát te kis leányom, hogy szeretsz engem? kérdi a legkisebttől.

- Én atyám ugy szeretlek mint az emberek a sót.

A legkisebbik leánya feleletén szörnyűképpen megharagudott a király, azt mindenéből kitagadta, hogy ő neki nem leánya, hogy ő nem nemzette a világra; de még ez nem volt elég, hanem sarkig érő hosszú haját a kezére tekerte, tizenkét szoba földén végig hurcolta, és a legutolsó szoba garádicsáról mint valami kutyát, lerugdosta, hogy ő vele többé nem lakik egy fedél alatt, hanem menjen a pokolba, annak is a fenekére.

A szegény királykisasszony sírva-ríva, mint isten árva madara, elzúlott, elvadult és egy nagy vadon erdőben huzta meg magát, hol egy nagy odvas fára akadt, melybe bele bujván, ez volt neki a királyi rezidenczia! Majd szedett egy vagy két kötény száraz harasztot, melyből ágyat csinált magának, s ez volt neki a fölvetett selyemágy. S ha megéhezett, keresett magának az erdőben holmi vadalmát, vadkörtét, galagonyát, csipkét, kőkényt, s ezek valának a királyi ételek s mégse halt meg éhen. Ha pedig megszomjazott, keresett magának valami frís forrást, ivott belőle s ez volt neki a királyi ital s mégse halt meg szomjan.

-149-

Igy élt évről évre ebben a rengeteg nagy vadon erdőben.

De uramfia, mi történik a dologból, mi nem, nem egyéb a nagy semminél, egyszer a szomszéd királyfi ott vadászgatott abban a rengeteg nagy vadon erdőben, hát messziről látja, hogy nagy odvas fába valaki beszaladt.

Odamegyen a királyfi az odvas fához s bekiált a lyukon.

- Hej, ki van itt?

Semmi válasz.

- Hej, ki van itt? Ember vagy-e, ördög vagy-e? Ha ember vagy, jöjj ki; ha ördög vagy vigyen a fene!

Semmi válasz.

- Még egyszer kérdem: ki van itt; ember vagy-e, ördög vagy-e? Ha ember vagy, jöjj ki; ha ördög vagy, vigyen a fene; mert mindjárt belövök a lyukon!

Mit volt mit tenni a királykisasszonynak, kibújt az odúból nagy rongyosan; mert a mi ruhácskája volt, biz az már háromszor is leszakadhatott róla, meg aztán se tűje, se czérnája, hogyha elszakadt is valami, megvárhatta volna.

-150-

Itt a királyfinak annyira megtetszett a szép leány, hogy hazavitte s feleségül vette.

S mikor a mézes-mákos hetek elmúltak, kérdőre vonta a feleségét, hogy valja ki, hogy mi annak az oka, hogy az apja oly szörnyen nagyon kegyetlenül bánt vele?

- Mi tőrés tagadás kedves férjem, biz annak nincs egyéb oka, mint egyszer az atyánk arra a fura gondolatra jött, hogy sorra kérdezzen bennünket, ki, hogy szereti őt. A legöregebbik néném ezt mondta: „Én atyám úgy szeretlek, mint a galamb a tisztabuzát.” - A középső testvérem meg ezt mondta: „Én atyám úgy szeretlek, mint a nyári szellőt.” Végre én tőlem is megkérdezte, hogy szeretem őt s én azt találtam mondani: „Én atyám úgy szeretlek, mint a sót.” - Ezért a feleletemért szörnyűképen megharagudott királyi atyám, mindenéből kitagadott, megvetett, hogy én nem vagyok leánya, hogy ő nem nemzett a világra; de még mindez nem volt elég, hanem a hajamat a kezére tekerte, 12 szoba során végig hurczolt, majd a legutolsó garadicsáról, mint valami kuttyát, lerugdosott. Én aztán az erdőben húztam meg magamat s mindaddig ott voltam, míg csak te kedves férjem meg nem szabadítottál e kinos élettől.

-151-

- Igaz-e ez édes feleségem? kérdé a király.

- Nincs különben.

- No, ugy nekem egy gondolatom támadt: majd én meghívom királyi atyádat ebédre, külön főzetek neki, lesz papos ebéd, hanem ételt-italt só nélkül rakatok elébe.

Ugyis lett. - A vén királyt a szomszéd király, már mint a veje, meghívta ebédre. Az el is jött s fogadják nagy tisztességgel mint ahogy egy királyt illik, bevezetik a fehér szobába s mindjárt az első székbe ültették.

Itt eljön a dél, el az ebéd ideje. A vén királynak külön teritenek külön szobába s mikor az asztalon volt a leves, mondják, hogy tessék ebédelni, tessék az asztalhoz ülni. Az le is ült s a szájába vesz egy kanál levest, de se íze, se sava, csak kifordult a szájából. De a vén király nem szólt semmit, gondolta magában, hogyha a levesből nem eszik is, majd eszik a másik ételből; de biz ebbeli gondolatja sem lett idős, mert a másik tál ételben sem volt egy szikra só sem. A vén király ebből sem evett. Felhozzák a harmadik tál ételt is, ebben sincs egy szikra só sem. A király már bosszankodni kezdett s hogyim éhes volt, a kenyerezéshez akart látni; de a mint a szájába tett egy falatot, csak kifordult belőle; mert ez is sótalan volt.

-152-

S ekkor a vén király megharagszik, hogy ő belőle vén léttére csúfot akarnak űzni; mert sótlan étellel traktálják s nagy mérgesen bemegyen a királyhoz s mondja:

- Öcsém! nem tudom a dolgot mire vélni, mert vagy a szakácsod evett bolond gombát vagy én, de minden ételed olyan ízetlen és olyan sótalan, hogy csak kifordul a számból s nem nyelhetem le a világért sem.

- Megengedjen fölséged, de mink azt hallottuk, hogy fölséged nem szereti a sót: ezért külön főzettem a számára só nélkül.

- Már, hogy a patvarban ne szeretném! ki hallott ilyen bolondot!

- Hát igazán szereti fölséged? hisz én azt hallottam, hogy a legkisebbik leányát, azért, mivel erre a kérdésére: „Hogy szeretsz kedves leányom?” így válaszolt: „Én atyám úgy szeretlek, mint a sót”: - elüzte, elkergette fölséged az atyai háztól?!

-153-

- Akkor cselekedtem a legbolondabbul, de most szánom-bánom bűnomet s tán a felekirályságomat is odadnám annak, a ki még egyszer vissza tudná adni a leányomat!

Ekkor az ifjú király karon fogva bevezette a vén király leányát, már mint a feleségét s volt bezzeg öröm meg öröm s olyan vigásgot csaptak, hogy egy kis lakzival ért fel; de már ebben nem só nélkül, hanem sóval főzték az ételeket. A vén király aztán legkisebbik leányát ismét a kegyelmébe fogadta, s hogy a hibáját némileg jóvá tegye, ennek adta birodalma legszebb országát.

A CZIGÁNY ÉS AZ OBSITOS.

-154-

Volt egyszer a világon egy vén cigány, ki befogván a félszemű szürkét, kiment az erdőre fáért.

Hogy kiért a cigány az erdőre, felmászott egy nagy fára s maga alatt kezdte a fát vágni.

Arra megyen egy obsitos, hát látja, hogy a cigány mint vágja maga alatt a fát.

- Leesel, more!

- Nem én.

- No vigyázz magadra, leesel!

De a cigány rá se hederített az obszitosra, hanem tovább vágta maga alatt a fát.

Csak vágja, csak vágja, egyszer puff, letörik az ág s a more lepottyant.

- Ugy-e megmondtam, hogy leesel, szolt hozzá az obszitos!

-155-

- Ha már azt is megtudta jósolni, nem mondaná meg a vitéz ur, hogy meddig élek én?

- Csak addig more, mig a szürke hármát nem botlik.

No jól van, ez abba' maradt. Az obszitos tovább folytatta a maga utját, a cigány pedig megrakván a fakószekeret, hazafelé hajtott.

Csak mén, csak mendegél, egyszer a szürke valami kopacsban egyet botlott.

- No még, szolt a cigány, két botlás az életem s azzal tovább ment.

Csak mén, csak mendegél, egyszer a szürke egy kapaszkodón újra egyet botlott.

- No még egy botlás az életem, szolt a cigány, s azzal tovább ment.

Csak mén, csak mendegél, egyszer a szürke harmadszor is megbotlott egy hidon.

- No degleha, végem van, meghaltam, szolt a cigány s elvetette magát a hidon. A szürke aztán szép csendesesen magától is hazament.

A cigány ott feküdt az útmentében egész délutáni négy óráig, kezét lábát elvetette, hogy ő már így meghalt, úgy meghalt. Már megis éhezett, de nem mert megmozdulni, hanem várta, hogy mikor viszi el az ördög.

-156-

Egyszer, a mint ott elvetette magát, egy halottat hoztak át a hidon.

- Hát ez a cigány mit fekszik itt az útban? szolt egy a többi közül, s a cigány talpára jót huzott a nála levő bottal.

Bezzeg felugrott a cigány s egyszerre talpon volt.

- Kérem szépen, minek bántanak engem, mikor meghaltam.

- Hát mi ujság van a másvilágon? kérdé egy a többi közül.

- Nagy szükség, nagy éhség van ott, már én is megéheztem: azért, visznek-e annak a halottnak enni?

A cigányt a halottas nép előfogta s jól helybe' hagyta, hogy máskor tanulja meg mi az emberség.

- Hát mit kellett volna mondanom, kérdé a cigány?

- Az isten nyugtassa meg.

A cigány aztán jól megverten tovább vánczorgott, hát látja, hogy két kutya hogy viaskodik egymással.

- Az isten nyugtassa meg! szolt a cigány.

- Hej, te bolond, nem ugy kellett volna azt mondani.

-157-

- Hát hogy?

- Az isten válaszsza el.

S ezzel a cigányt újra elővették s jól helybe' hagyták, ki aztán mint az agyonvert, tovább lézengett.

Csak mén, csak mendegél, egyszer újra lakodalmas néppel találkozott össze.

- Az isten válaszsza el; az isten válaszsza el! köszönt a cigány.

A lakodalmas népnek sem kell több, kézre kapják a cigányt s ugy elverték, mint a két fenekű dobot.

A VÁNDORLÓ HERCZEG.

-158-

Volt egyszer egy fiatal, 24 éves, gyöngyadta herczeg, ki oly gyönyörves volt, hogyha valamely vászoncelédféle meglátta, az iránta tüstént szerelemre gerjedt, tüstént kilelte a szerelem-hideg s mondogatta magában: „adta fia, be szép herczeg! be szeretnék a magvából!“ Akár mondta, akár nem, elég az hozzá, hogy a herczeg senkit, de senkitsem szeretett.

Nem szeretett pedig azért, mert e herczegnek az a különös tulajdonsága volt, hogy igen

szeretett vándorolni: ezért vándorló hercegnek nevezték. Azért vándorolt pedig, hogy édes testvérét, kit még piczike korában a boszorkányok raboltak el, fölkeresse.

Itt lelkem teremtette! a vándorló herceg már hatszor akasztotta a nyakába a világot, és most hetedikszor indult el. Vele volt az inasa is, ki őt mint a kutya a gazdáját, soha el nem hagyta, hanem mindig a nyomába hágott.

-159-

Fel is út, le is út, most merre menjenek? de mivel a víz is lefelé folyik, ők is azért lefelé vették utjokat.

Csak mennek, csak mendegélnek egyszer beténferedtek egy nagy vadon erdőbe, még pedig olyanba, a hol se eget, se földet nem láttak.

E nagy vadon erdő kellőközepén állott a világ óriásfája, melynek a legkisebb ága is olyan vastag volt mint a mestergerenda, mint a czombom, a legkisebb levele pedig akkora, hogy egy lovas huszárnak is elég lett volna köpönyegül. E világ óriásfának a magassága olyan volt, hogy az eget támasztotta, kerülete pedig akkora, hogyha azt valaki meg akarta volna mérni, a legjobb futó paripán, három napig nyargalhatott volna, még sem kerülhette volna meg; de lógtak is róla akkora tojások mint egy ház, melyekre kívülről fekete betűkkel ez volt írva: „a ki e tojásba be akar menni, annak kell hogy legyen 24 regement katonája.”

A vándorló hercegnek pedig ép ennyi katonája volt, ki hogy elolvasta az írást, rögtön belefűjt a kürtjébe, mely ugy az oldalán függött. Ő ezt a kürtöt az apjától kapta, az apja a nagyapjától, a nagyapja a szépapjától, a szépapja pedig a dédapjától. Mondom, hogy belefűjt a kürtbe, a 24 regement katona egyszerre mint a parancsolat megállott a vándorló herceg előtt, kérdezőn tőle:

-160-

- Mit parancsolsz, kedves gazdánk?

- Azt parancsolom, szólta a herceg, azt parancsolom: ez orias-tojason tüstént vágjatok akkora lékot,^[2] hogy egy ember könnyen beférhessen rajta!

A 24 regement katona azonnal hozzálátott a tojásvár bevételéhez, de mégsem vették be; mert a hogy egy katona belevágta a tojásba a kardját, az azon szempillantásban szörnyethalt. Így már a 24 regement katonából itt-ott lézengett egy; alig maradtak életben vagy 100-an, és ráadásul a tojásán még most sincs lék vágva!

Megharagszik a vándorló herceg, kirántja a kardját, neki a tojásnak s hozzávág vagy ezer ember erejével. Itt lelkem teremtette! a tojásán akkora lékot vágott, hogy egy ember könnyen beférhetett rajta. A hercegnek sem kell több, kapja a lelkét, be a tojásba. Csak uszik, csak uszik a tojásfehérében, egyszer a szíkjához ér, hol is a kellőközepében egy aranylevelet talált. Az volt pedig az aranylevelre írva:

-161-

E levélke bírójára
Sose jön el végórája.

A herceg aztán az aranylevelet zsebre tette s kiuszott a tojásból. De uramfia! mikor a tojásszikja a verőfényen megszáradt rajta, csak akkor vette észre, hogy a teste annyira megerősödött, mintha tetőtől-talpig aranypánczéllal lett volna bevonva és a haja aranyhajjává változott, az arcza pedig oly naptündöklésű lett, mintha a homlokán csillag ragyogott volna.

A királyfi aztán fölszedte a sátorfáját, s ment mendegélt tovább az ő száz vitézével, kik a 24 regement katonából még életben maradtak.

Csak megyen, csak mendegél, egyszer elértek a Mágneshegyhez, mely őket már vagy egy mérföldhöz magához szíta.

No most mi tevők legyenek; hova tudjon a lelkök lenni; hogy szabaduljanak meg a Mágneshegytől? Mert itt csak nem maradhattak, mivel egy falat elemózsia nem sok, de még annyit sem találtak, a Mágneshegy körül. Ha csak azt a mágneskövet meg nem eszik, melyek mint valami virágok ott nyiltak a Mágneshegyen. Azokat pedig csak nem ehatték meg; mert nem adott az isten nekik vasfogát és olyan gyomrot, mely a mágneskövet is megemészse! Pedig enni csak kellett. Azért minden áron szabadulni akartak, de reménység nélkül; mert akárhányszor megpróbálták, mindannyiszor dugába dőlt. Ezer felé próbálták a szabadulást, ezer irányba távoztak el, de őket a Mágneshegy mindig visszazíta magához. Átlátták végre, hogy innen nincs szabadulás. Azért azt mondták: add meg magad Oláh Geczi!

-162-

Csak megvoltak ők addig, míg az elemózsiában tartott; de hogy ez is elfogyott, csak aztán következett még be a hadd el, hadd!

Hogy az elemózsia elfogyott, a lovakra került a sor. Hogy a lovuk is elfogyott, a katonákra. Sorsot huztak. A ki feketét talált kihuzni, az sziven szurta magát, aztán megsütötték és megették. De az ember-hús sem tartott örökké, az is elfogyott; ugyannyira, hogy nem maradtak életben többen csak hárman: a vándorló herceg, meg az inasa és a vándorló herceg legkedvesebb almás pejszórú, harmadfű paripája.

-163-

- Felséges herceg! megszólal az inas, mondanék én valamit, csak valami bántódásom ne lenne?!

- Oh jó Jancsi, mert így hívták az inast, már hogy lenne!

- Hát csak azt akarom mondani, kezdé beszédét az inas, hát csak azt akarom mondani: hogyha én éhenholt leszek is, az nem nagy kár; mert már úgy is vén vagyok s még az ördögnek sem kellenék, mert még az sem tudná hasznomat venni. De ily gyöngyadta ékes hajtásért már mint felséged, la! biz isten vétek volna. Azért e szóm és mondásom: ezt a legkedvesebb, almás pejszörű, harmadfű csikót leszúrom s aztán a kantusát lerántom. Azért rántom le pedig, hogy abba a felséges herceget bele varrom. Azért varrom bele pedig, mert minden istenadta nap egy saskeselyű szokott ide járni, mely az éhenholtakat viszi el. Majd az az irdatlan madár a lóbórt is felkapja s elviszi magával a fiainak. Így aztán felséged megszabadulhat a bizonyos haláltól. Én velem, mint már mondtam, ne gondoljon felséged semmit; mer már úgy is vén vagyok, mert már megettem kenyerelemek savát-borsát; mert én már ugyanis inkább a terítőre, inkább a koporsóba, inkább a földgyomrába illem, mint az életnek kertébe... Egy kóroval akar több akár kevesebb!...

-164-

Ugyis lett. - Az inas a legkedvesebb, almás pejszörű harmadfű paripát szügyön szurta, s a kantusát izibe lerántotta, melybe aztán a herceget bele varrta; de elébb keserves könyhullatások és sűrű zokogások között elváltak egymástól; hullt mindkettőjük könyve, mint a záporosó.

Itt jön az irdatlan nagy saskeselyű, mely akkora volt mint valami gályavitorla; csak az egyik szárnya is nagyobb volt, mint egy kétfelé nyíló kapu, hát még a másik! Mondom, hogy a Mágneshegyhez ért az irdatlan saskeselyű, meglátja a lóbórt a hegy-oldalban heverni. Ennek sem kell több, mint az áradat, mint a felhőszakadás lecsapott rája, belevágja a körmét, felkapja a levegőbe oly könnyen, mintha csak egy szalmaszálat vinne. Viszi, viszi sebes repüléssel, mint a kilőtt nyíl, egyenesen a fészkebe, mely egy irdatlan magas kőszál tetején volt, hol is a fészke szélére letevén, a fijainak ott hagyta. Maga pedig újra elrepült. A fióksaskeselyűk aztán neki estek a lóbórnek, melyet a körmeikkel és a szájukkal erős kegyetlenül vagdalni kezdtek.

-165-

Jaj neked vándorló herceg! mert ha ezer lelked volna is, mégis mindegyiket kioltanák azok az irdatlan fióksaskeselyűk! De mégsem oltották ki! Nem oltották ki pedig azért; mert hogyim egy haragos sötétzöld felhő közeledett, melynek a tömlőjéből kénköves tüzes eső hullt alá, mely mindent mint az égető tűz, összeperzsel; mondom, hogy kénköves tüzes eső esett, a vándorló herceg a kardjával ép ekkor hasította fel a lóbórt, kibujt belőle, melylyel aztán a fióksaskeselyűket, mint valami lepedővel, betakarta. Csakis így menekedtek meg a fióksaskeselyűk a kénköves tüzes esőtől, a bizonyos haláltól.

Itt a vén saskeselyű hazarepül, a fiaitól pedig megértvén a dolgot, hogy a vándorló herceg mint mentette meg őket a bizonyos haláltól, azt nem bántotta; de nem csak hogy izzé-porrá nem tépte, hanem őt az egyik fülébe, mint valami hintóba, beültette, levitte az irdatlan kőszálról s aztán szép csendesen letette egy nagy vadon erdőben.

A vándorló herceg aztán megyen, mendegél ebben a nagy vadon erdőben, egyszer valami láрма ütötte meg a füle dobját. Hogy a vándorló herceg a lármafelé tartott, hát látja, hogy egy oroszlán és egy sárkány életre-halálra egymással viaskodnak, de egyik sem birt a másikon erőt venni, egyik sem birta a másikat legyőzni.

-166-

Hogy a sárkánykigyó meglátta a vándorló herceget, azt mondja neki:

- Hallod-e te vándorló herceg! ha te ezt az oroszlánt le segíted győzni: bőrét-húsát neked adom.

- Hallod-e te vándorló herceg! szolt most az oroszlán, ha te ezt a sárkánykigyót le segíted győzni: bőrét-húsát neked adom s ráadásul világszép éltemben szolgálod leszek.

Most a vándorló herceg mit tegyen; melyiknek legyen a segítségére? de mégis inkább az oroszlánnak segített. Ketten aztán csakhamar legyőzték a sárkánykigyót s megölték. Tizenkét feje volt a sárkánynak, s mindegyikben egy-egy aranyfog, melyeket aztán a vándorló herceg egyenkint szépen kiszedvén, azokat tarisznyára rakta.

A vándorló herceg és az oroszlán aztán mentek, mendegéltek a nagy vadon erdőben, s ha megéheztek is, az oroszlán azonnal fogott valami vadat, melynek a kantusát aztán izibe lerántották, tüzet raktak, megsütötték és megették.

-167-

A vándorló herceg aztán akárhová ment, az oroszlán sose maradt el tőle, hanem mindenütt a nyomába hágott. Pedig a vándorló herceg szeretett volna tőle szabadulni, mert félt is tőle, meg nem is.

A vándorló herceg ezért mindig azon törte a fejét, hogy mint szabadulhasson tőle. Egyszer a mint így tűnődött volna magában, kiértek a nagy vadon erdőből és a Forró-tenger partjához jutottak. Mondom, hogy a Forró-tenger partjához értek, a vándorló hercegnek az a gondolatja támadt: az oroszlánt elküldi vadászni, s míg az odajár, ő addig vesszőből fon magának egy dereglyét, - mikor aztán ezzel készen lesz, azt a Forró-tengerbe taszítja, ráül és a szegény oroszlánt ott hagyja a faképnél. Hisz utána csak nem mén, mert hisz a Forró-tenger vize oly meleg, hogyha valami apró jószágot bele mártottak volna, annak a tolla azonnal lepállott volna, ugyannyira, hogy koppasztani is lehetett volna!?

-168-

Mondom, hogy a vándorló hercegnek ez a gondolatja támadt; az oroszlánt elküldte vadászni, maga pedig kihuzván jó kardját, mely úgy az oldalán függött, vele vesszőket vágott s azokból aztán dereglyét font. S mikor készen volt a dereglyével, azt a tengerbe taszította s ott hagyta a szegény oroszlánt a faképnél, mint Sz. Pál az oláhokat.

Mikor az oroszlán a vadászatból megérkezett, hát látja, hogy a gazdája a Forró-tengerben evez, még pedig ennek is csaknem a kellőközepén.

Az oroszlánnak se kell több, bele, egyenesen a Forró-tengerbe; gondolt is az vele, hogy szép bundája mind lepállik, de nemcsak hogy lepállik, hanem meg is főhet benne.

Csak úszik az oroszlán a Forró-tengerben, csak úszik, egyszer mégis utolérte a dereglyét. Hogy utolérte, a körmeit a dereglyébe vágta s úgy szűkölt, úgy kérte az urát, hogy szánja meg, vegye fel a dereglyébe. De biz az nem szánta meg; mert mindenáron szabadulni akarván tőle, elővette a lapátot s azzal agyba-főbe verte az oroszlánt. De az még akkor sem tágitott, hanem mindegyre szűkölt, mindegyre sírt, kérte az urát, hogy állítsa meg a dereglyét, hogy ugorjon bele. A vándorló herczeg ennyi hűség láttára, megszánta az oroszlánt, megállította a dereglyét, melybe aztán föl is vette. Szegénykének a bundája addig, a meddig a Forró-tengerben volt, mind lepállott; de gondolt is az vele, csakhogy az uránál lehetett.

-169-

Csak eveznek aztán, csak eveznek, egyszer a vándorló herczeg fülét valami énekhang ütötte meg, mely oly gyönyörves volt, hogy ki se tudom mondani.

Ugyan mi lehet az, ugyan mi lehet az, tanakodik magában a vándorló herczeg, az vagy angyaloké, vagy tengeri kisasszonyoké, de szó a mi szó, csakugyan szép?! Már csak megnézem, ha addig élek is!

Hogy az énekhang felé közelebb-közelebb eveztek, egyszer egy sziget merült fel előttük. E sziget volt pedig a fehér lelkek, a jó lelkek hazája, hol azok nagy tisztességben élnek. Élnek pedig a vitézség pálmájával, a szerelem édességével, a hir dicsőségével nagy tisztességben és mindenféle földi jók nagy bőségében, hogy a ki odajuthat, ott igazán a boldogság házában lakozik. Oda juthat pedig az, ki világszép éltében a hét halálos bűnben nem vétkezett, kinek a lelke oly fehér és tiszta mint a ma-esett hó és mint a patyolat, mint maga az ártatlanság.

-170-

Mondom, hogy a vándorló herczeg meglátta a szigetet, neki sem kellett több, hanem a dereglyét a felé kormányozta, melyhez oda érvén, kiszállott a partjára. De, hogyim fáradt volt, lefeküdt egy czedrusfa alá, de elébb szakított a fáról egy levelet, melylyel mint valami selyemlepedővel betakaróztatva, az Igazak éneke aranyszárnyakon elhozta az álmod, szempillái pedig oly nehezek lettek mint egy-egy malomkő, s elnyomta a buzgóság: szép csendesesen mint a tej elaludt. A vándorló herczeget reggelre kelve ismét a Jó-lelkek éneke ébresztette föl.

Hogy fölébredt a vándorló herczeg, elindult a sziget belsejébe.

Legelőször a rézerdőbe ért, hol rézszínű madárcák vidámitották a tájat. Ezek a kis madarak oly szelidek voltak, mint a kezes bárány, mint a galamb, melyet mindig marokból etettek és szájból itattak.

-171-

Innen az ezüsterdőbe ért, hol hófehér madárcák danolgattak szebbnél szebb nótákat.

Innen az aranyerdőbe jutott, hol aranysárga madárcák danolgattak szebbnél szebb nótákat. Az aranyfák, aranyfákot termettek, melyeket hófehér őzek és szarvasok evegettek.

Az aranyerdőből a selyemrétre jutott. Itt a vándorló herczeg ízibe lerugta a lábáról a saruját s úgy ment a selyemfűvön mezitláb. A selyemfűvet aranykaszával ép akkor vágta, aranyvillával forgatták és aranygeregelyével gyűjtötték. A vándorló herczeg a kaszásoktól vizet kért, mert igen igen szomjas volt, s azok adtak neki; megittatták a téjméz folyóból.

A selyemrétről a virágerdőbe jutott, hol aranyméhek virágtókékről szüretelték a szinmézet s kéretlenül édesítették az Igazak ajkait. A vándorló herczeg ajakára is rászállt egy kis aranyos méh, s kéretlenül megédesítette az ajkát.

A virágokat hófehér patyolatba öltözött leányok tépték s koszorut fontak belőle, melyeket az Igazak homlokára tettek.

A virágerdő kellőközepén állott az Igazak királyának a palotája szivárvány bolthajtásra, melyen annyi ablak volt, a hány nap van egy esztendőben.

-172-

Hogy ideért a vándorló herczeg, az Igazak elébe jöttek s oly szívesen fogadtak, imhogy a tenyerükre nem tették a lelküket. De mielőtt királyuk elébe vezették volna a vándorló herczeget, elébb balzsam fürdőben megfürdötték, az aranytörölővel megtörölték, aranyhaját szépen kifodorították s mindegyik szátra egy-egy igaz gyöngyöt húztak.

Mikor ezekkel mind készen voltak, ráadták a sarkig érő biboros bársonyos köntöst, s csak is így vezették a király elé.

A jó lelkek királya a vándorló herczeget három rózsabimbóval ajándékozta meg. Az egyik sárga, a másik fehér, a harmadik pedig piros volt; mely rózsabimbóknak olyan tulajdonságuk volt, hogyha az ember valamelyiket megszagolta, az tüstént kinyilt s kihullt belőle olyan ruha, melyen, egy öltés nem sok, de még annyi sem látszott. Az öltözet-ruha színe pedig mindig olyan volt, a milyen színű volt a rózsza: így a sárga rózsából tiszta aranyruha, a pirosból biborköntös, a fehérből pedig tiszta patyolat ezüstruha hullt ki.

-173-

A jó lelkek királynéja pedig adott a vándorló herczegnek olyan ezüsfuvolát, hogy annak hallatára, még ha a teritőn feküdnél is, mégis tánczra kerekednél.

A herczeg, a mint dukál, szépen megköszönte az adott ajándékokat, s aztán nagy hálálgatások, szerencse-kívánatok és keserves könyhullatások között tovább vándorolt.

Csak vándorol, csak vándorol, hetednapra végre a Forró-tenger tulsó partjára ért, hol is a tengerparton az útfélen előtalált egy olyan tesznye, vedlett, ringyes-rongyos, foltos csikót, melyet

még a farkas is ott hagyta volna, a hol találta. Hogy a vándorló herczeg a rosz csikóhoz ért, ki akarta kerülni, de az, világ csodájára megszólalt illetéknépen:

- Adjon isten jó napot, vándorló herczeg!
- Fogadj isten, tesznye csikó!
- Ne kerülj ki vándorló herczeg, inkább segíts lábra állni.

A vándorló herczeg, bár sietős volt az útja, odament a tesznye csikóhoz s farkánál fogva fölemelte.

- No vándorló herczeg, ha fölsegítettél kelni, szólt a tesznye csikó, amott van a selyemrét, húzz el oda és etess is meg. -174-

A vándorló herczeg ezeket is megcselekedte; mert a foltos csikót kötőféknél fogva, mint a kutya a d..... elvonzolta a selyemrétre s ott jöltartotta, megetette.

- No vándorló herczeg, szólt a foltos csikó, ha fölsegítettél kelni, és ha megetettél, most már itass is meg!... amott van a szivárványforrás, húzz el engem oda.

A vándorló herczegnek mit volt mit tenni, megfogta a rosz csikót üstökénél fogva, s huzta maga után mint a kutya a d..... mindaddig, míg a szivárványforráshoz nem értek, hol is aztán a rosz csikót megittatta a vízből.

Itt lelkem teremtette! alig ivott a rosz csikó a szivárványforrásból, megrázkodott s olyan seregélyszőrű tátosparipa lett belőle, hogycsak párját kellett volna találni, de még ha kerestek volna is, mégsem találtak volna.

- No kedves gazdám, szólt a tátosparipa, ha te eddig engem vonczoltál, majd vizlek én eztán, csak ülj fel a hátamra s hogy menjek veled: ugy-e mint a gondolat, ugy-e mint a forgósél, vagy a hogy a madár repül? -175-

- Csakúgy édes lovam, felelt a vándorló herczeg, hogy se én bennem, se te benned hiba ne essék!

A vándorló herczeg aztán felült jó tátoslova hátára, s mentek mendegéltek hetedhét ország ellen, egyszer elértek abba a városba, hol a világszép királykisasszony lakott, ki oly kimondhatlan gyönyörves volt, hogy még a fényes nap is megállott a nézésére. Ez az ékes hajadon egy virágos kert kellőközepén diszló, kakaslábon forgó, bádogtetejű várban lakott.

De a vándorló herczeg nem szállt be mindjárt a kakaslábon forgó várba, hanem a falu végén egy özvegy asszonyhoz.

De itt se volt lelkének sokáig maradása, mert szerette volna már látni a világszép királykisasszony ékes személyét; mert a kíváncsiság egyre fúrta az oldalát. Ezért, ugy alkonyat után, magához vevén a szépszólású varázsfurulyát, belopózkodott a virágos kertbe, innen pedig az ablak alá sonfordált. A világszép királykisasszony ép ekkor tekintett ki az ablakán s meglátta az ékes ábrázatu, delitermetű herczeget, kit aztán tüstént kilelt a szerelem hidege; de biz a mi vándorló herczegünk sem volt különbül, mert őt is annyira bántotta és annyira gyötörte az erősnél erősebb szerelem, hogy még a foga is vaczogott belé. Aztán a vándorló herczeg nagy keservében, mit csinált mit nem, elővette a szépszólású varázsfurulyát s ugy kifujta rajta azt a mi szivét nyomta, hogy annak a ki hallotta, majd megrepedt a szive miatta. Aztán a vándorló herczeg nagy búsan, mint a kinek az orra vére folyik, visszaballagott a falu végén lakó özvegy asszonyhoz s hogy hazaért, nem tett egyebet, ott voltam, a hol mondták, ugy láttam mint most, mint leült az asztalszögbe, fejét két karjára eresztve búszult, mint a ki a siralom-házban van. -176-

Az özvegy asszony pedig azt gondolta, hogy éhes: ezért kihúzta az asztalfiókot, kivette belőle a csermolyás kenyeret, hozott a padlásról füstölt szalonnát, egy itcze bort is tett elé s kínálja erősen, hogy majd a tenyerére tette a lelkét, hogy egyék igyék; de a vándorló herczeg, egy falat kenyér és egy korty bor, nem sok, de még annyit sem evett és ivott, hanem egyre búszult, mint a kinek az orra vére folyik, mint a ki a siralomházban van.

De az özvegy asszony félszéből-e vagy miből, szintén nem mert lefeküdni, hanem eloltván a fa közé csíptetett világot, tört-fáklyát gyujtott, aztán odaült a koczikba a tűzlócza mellé s várta, hogy mi lesz már vége annak a nagy búszulásnak; de biz a vén asszony nem győzte kiböjtölni a vándorló herczeget, mert az ott az asztalszögben álmatlanul virasztotta át a tengernyi éjszakát, csak hajnal felé fogta el valami álomféle, és ekkor is a világszép királykisasszonyról álmodozott. -177-

Reggelre kelve, a vándorló herczeg elővette az Igazak királyától kapott sárga rózsabimbót s megszagolta azt háromszor, s ime! az első szaglásra elkezdett a rózsabimbó feselni, a másodikra egészen kinyilott, a harmadikra pedig kihullt belőle a csillaglátta sárga aranyruha.

A vándorló herczeg aztán a sárga aranyruhát magára öltötte, aranyhaját kieresztette, megmosta naptündöklésű homlokát, és ekkor oly szép volt mint az esthajnal-csillag, mely szüntelen a napot kíséri s valamint az illik az égre, ugy illett neki az a gyöngyadta sárga rózsaruha; ugyannyira, hogy a ki meglátta volna, biz nem hagyta volna egy tekintetre, hanem kétszer, háromszor is visszafordult volna; - eszem a lelkét, de hogy is ne! mikor az egész öltözet-ruha ki nem látszott attól a százlevelű sárga aranyrózsától, csak látni kellett volna!... De hát még mikor felpattant jó tátoslovára s mint a kilőtt nyíl, a világszép királykisasszony bádogtetejű, kakaslábon forgó rezidenciájába bevágtatott, akkor kellett volna csak megnézni, akkor!... -178-

De el is felejttem mondani a szóbeszéd között, hogy a világszép királykisasszonyt úgy körülrajzolták az udvarló vitézek, mint a méhkirálynét a gavallérai; de ő egyiket sem szerette, mert nem érkezett még el az övé. Azért a kérőknek, kik igen unszolták, hogy már válaszszon közlők, és mivel sehogysen tudott már tőlük menekülni, azt felelte: hogy gyűljenek össze a bádogtetejű, kakaslábon forgó vár kellős közepén, verekedjenek meg egymással és ő azé lesz, a ki a vitézség pálmáját elnyeri, kit senki sem bír legyőzni.

Itt lelkem teremtette, már javában folyt a viadal, mikor a sárga rózsás aranyruhájú herceg bevágott a rezidenczia kapuján; de azt a herceg láttára mindenki abba hagyta s elébe lovagoltak, gondolván magukban, egygyel ismét többen vagyunk. Maga pedig a világszép királykisasszony leült aranyos-üveges hintájába, melyet négy aranyszőrű paripa vontatott s úgy ment a sárga rózsás ruhájú herceg elé. Fogadják aztán nagy tisztességgel, ugyannyira, hogy még a helyét sem találják; dehogynem találják! hisz maga a világszép királykisasszony kezdte leginkább pártját fogni; mert maga mellé ültette a cifra hintóba s úgy vitte be a rezidenczia udvarára.

-179-

Hogy beértek a rezidenczia udvarára, a hirneves vitézek újra a viadalhoz láttak, újra tülekedni kezdtek, hogy valjon melyikük nyeri el a vitézség pálmáját, hogy valjon ezzel együtt kié lesz a világszép királykisasszony?!

Csak tülekednek, csak viaskodnak, ugyannyira, hogy mind kidőlt már a nagy küzdelemben, csupán csak ketten maradtak: a sárga rózsás ruhájú vándorló herceg, és egy ismeretlen vitéz, ki ékes személyéről ítélve, bizonyosan valami báró, gróf, vagy pedig éppen hercegfí volt; mert a rózsás ruhájú hercegnek ép szakasztott mássa volt, mintha egy apjuk és egy anyjuk lett volna. Mondom, hogy csupán csak ez a kettő állta még a sarat: ez a kettő tűzött össze, és sokáig mint két elzúlott bika, viaskodtak egymással, de egyik se bírta legyőzni a másikat, mert igen egyforma erejük volt. - De minthogy már igen nagyon ki voltak fáradva, meg aztán estve is lett: végre abban állapodtak meg, hogy a küzdelemt holnap újra folytatják.

-180-

Itt lelkem teremtette, hogy vége volt a viadalnak, mindenki a fehér házba sietett a nagy traktára, csak a vándorló herceg hiányzott, mert ez visszament a régi szállására, a falu végén lakó özvegy asszonyhoz; de itt se volt se testének, se lelkének maradása, hanem levettén magáról az aranyruhát, bezárta a rózsaszekrénybe, - majd aztán kezébe vette a szépszólású ezüsfurulyát s elment a bádogtetejű, kakaslábon forgó vár ablaka alá, hol is oly szomorú nótákat fűjt, hogy még azoknak a nagy erős vitézeknek is, mint valami gyermeknek, könnybe lábadtak a szemei s mintha a világ legerősebb tormájából ettek volna, ugyancsak köszörülgették a torukukat. A világszép királykisasszony pedig három kendőt is telesírt s tüstént kiadta a parancsolatot, hogy erőnek erejével, szép szóval, kéréssel, fenyegetéssel, de okvetetlenül felhozzák az ő színe elé azt a furulyást, ki annyira megindította a szívét.

-181-

De a világszép királykisasszony szolgálai mikorrára leértek a virágos kertbe, már ekkor csak hűlt helyét találták a vándorló hercegnek; mert ez eleve - élvén a gyanúperrel - elhordta az irháját; nagy búsán, nagy leverten visszaballagott a falu végén lakó özvegy asszonyhoz. Otthon pedig nem tett egyebet, mint szó nélkül leült az asztalszögbe, fejét a két karjára nyugtatván, a nagy busulásnak adta magát. Az özvegy asszony újra azt gondolta, hogy tán éhes ez az ő vendége: azért kihúzván az asztalfiókot, kivette belőle a csermolyás kenyeret s elébe tette, de mellé még szalonnát és bort is hozott, hogy egyék-igyék; - de biz a mi vándorló hercegünk se nem evett, se nem ivott, hanem egyre búsult, egyre szomorkodott s álmatlanul virasztotta át a tengernyi éjszakát, csak reggel felé nyomta el valami álomféle és ekkor is a világszép királykisasszonyról álmodozott.

Reggelre kelve aztán a vándorló herceg valami szín alatt az öreg asszonyt elküldte a háztól, maga pedig azalatt szépen elővette a fehérrózsát, melyet aztán háromszor meg is szagolt. Az első szaglásra magától kihasadt a rózsabimbó, a másodikra egészen kinyílott, a harmadikra pedig kihullt belőle az a drága patyolatfehér ezüstruha, melynek szem nem látta még mássát!... A vándorló herceg aztán magára öltötte az ezüsféher rózsaruhát, aranyhaját kieresztette, naptündöklésű arcát megmosta s ekkor oly szép volt, mint az esthajnali csillag, mely szüntelen a napot kíséri, s úgy illett neki az a gyöngyadta ezüstruha, mint az esthajnali csillag az égre. Hát még mikor felpattant jó tátoslovára s a világszép királykisasszony bádogtetejű, kakaslábon forgó várába bevágott, - akkor kellett volna ám megnézni, akkor!!...

-182-

Már ekkor az udvaron készen várta az ismeretlen vitéz. - A többiek már bele se akartak szólni a dologba, mert úgy is tudták, hogy e két vitéz erejével egyik sem mérkőzhetik meg. - A két vitéz egész álló nap tülekedett, de egyik se bírta a másikon erőt venni, mert igen egyforma erejük voltak: azért végre azt határozták, hogy máma a tülekedést abba hagyják, de holnap élethalálra megviaskodnak.

Itt lelkem teremtette, hogy vége volt a nagy tülekedésnek, mindenki a nagy traktára a fehér házba sietett, csak a fehér rózsás ruhájú herceg nem; mert ez régi szállására, a falu végén lakó özvegy asszonyhoz tért vissza. De itt is csak addig volt maradása, míg a lovát bekötötte az ólba és a rózsaruhát levette, aztán pedig magához vevén a szépszólású varázsfurulyát, a virágos kertbe levő bádogtetejű, kakaslábon forgó vár ablaka alá sietett, hol is olyan bús nótát fűjt ki rajta, hogy a ki hallotta, biz megesett a szíve rajta. Maga pedig a világszép királykisasszony három kendőt is telesírt, oly sűrűn potyogtak a könnyei, végre parancsolatot adott ki, hogy azt, a ki az ablak alatt oly szomorú nótákat furulyál, tüstént hozzák a szeme elé. A szolgálk szót is fogadtak s egymás hátán rohantak a kertbe, de már ekkor csak hűlt helyét találták a vándorló hercegnek; mert ez - élvén a gyanúperrel - eleve elhordta az irháját s visszament a falu végén lakó özvegy asszonyhoz; hol aztán szótlanul leült az asztalszögbe, fejét két karjára nyugosztván, búsult mint a

-183-

kinek az orra vére folyik. Az özvegy asszony kínálja mindenféle jókkal, de se nem evett, se nem ivott, hanem egyre bánkódott; így az egész tengernyi éjszakát álmatlanul virasztotta át, csak hajnal felé nyomta el valami álmféle és ekkor is a világszép királykisasszonyról álmodozott.

-184-

Itt lelkem teremtette, mi kerül a dologból, mi nem, ott voltam a hol mondták, úgy láttam mint most, reggelre kelve a vándorló herczeg az özvegy asszonyt valami szín alatt kiküldte a szobából, maga pedig elővette a piros rózsabimbót, melyet aztán megszagolván háromszor, íme! az első szaglásra felhasadt a rózsabimbó, a másodikra kinyitott, a harmadikra pedig kihullt belőle olyan biboros-bársonyos ruha, hogy annak párját sem azelőtt, sem azóta nem látott senkisémet!...

A vándorló herczeg aztán a biboros-bársonyos rózsás ruhát magára öltötte, aranyháját kieresztette, és naptündöklésű orcáját megmosta, ki ekkor oly szép volt mint az esthajnali csillag, mely szüntelen a napot kíséri, s úgy illet rá az a biboros-bársonyos köntös, mint az a csillag az égre!... Hát még mikor fölpattant jó tátoslovára s bevágatott a világszép királykisasszony bádogtetejű, kakaslábon forgó várába, akkor kellett volna ám megnézni.

Már ekkor az udvaron várta az ismeretlen vitéz. Összetűztek, összeverekedtek. Valjon kié lesz a győzelem? mert mindkettő hirneves vitéz volt, ki sárkányokkal és oroszlányokkal viaskodott.

-185-

Csak tülekednek, csak tülekednek, egyszer az ismeretlen vitéz kebeléből kihull egy fekete zsinor, melynek a végén egy fél-gyűrű fityegett. Az ismeretlen vitéz, hogy a fél-gyűrűt senki észre ne vegye, izibe el akarta dugni, de a vándorló herczeg mégis meglátta. Itt lelkem teremtette! a mi biboros-bársonyos ruhájú vándorló herczegünk még a tülekedéssel is felhagyott s odalépett az ismeretlen vitéz elé s azt kérdi tőle, szót szólván:

- Vitéz herczeg! mert ékes termetedről mást nem is gondolhatok, mert annak kell lenned, mondom vitéz herczeg! ha meg nem sérteném személyedet, mondd meg csak nekem, hogy hol tettél szert arra a fél-gyűrűre?!

- Hogy hol vettem?... mivel oly híres levante vagy, neked csak megmondom: az anyám akasztotta a nyakamba, mikor még igen kicsike voltam.

- Mutasd vitéz herczeg, valjon összeillik-e ezzel a másik felével?

-186-

Itt lelkem teremtette, összeteszik a két fél-gyűrűt s azok úgy össze illettek, mintha csak ma törték volna ketté!...

- No vitéz herczeg, szólt a biboros-bársonyos ruhájú vitéz, úgy te vagy nekem egyetlenegy, rég nem látott, édes kedves testvérem!

A két testvér aztán megölelte, megcsókolta egymást, s karon fogva mentek be a rezidenciába, hol a világszép királykisasszony alig tudott magához jőni a csudálkozás miatt, de hogysis ne! mert alig egy pár szempillantás előtt, még életre-halálra viaskodott e két vitéz, most pedig karon fogva jőnek elébe!...

A két herczegfi aztán odalépett a világszép királykisasszony elé, hogy most már ha tetszik, válaszson közülök. De rég választott már ő, rég eljegyzette szive a vándorló herczeget, azért ennek hajította oda az aranyalmát, ki azt szerencsésen megkapván, az övé lett a világszép királykisasszony, ki harmadnapra fel is tette a fejére a búfedele.^[3] Már sok számos esztendeig uralkodott a vándorló herczeg az ő kedves feleségével, mikor egyszer koczogtatnak az ajtón, s ki lép be rajta?

-187-

Senki más, mint az oroszán, és a hú inas, ki a királynak azon kérésére, hogy és mint szabadult meg a Mágnes-hegytől, a következő fura historiát beszélt el:

„Midőn fenségedet a saskeselyű a lóbőrben elvitte: én a kardommal egy irdatlan gödröt ástam, melybe aztán a lóhúst bele is takartam, hogy valami kórsa madár el ne prédálja, hogy legyen mivel tengetni összetöpörödött testemet, mert már oly sovány voltam, hogy a csontom is zörgött. Én aztán ezerfelé is próbáltam a szabadulást, de mind hiába, mert a Mágneshegy mindig visszarántott magához, végre azt áldotam, hogy egy Lidércz vezet ki. Erre fölébredtem, hát uramfia, mint valami ezüstpára ott lebeg előttem a Lidércz. Szintén intett, hogy menjek utána. Én sem voltam rest, utána a Lidércz után, mindenütt a sarkában. Ha én szaladtam, ő is szaladt; ha én csendesen mentem, ő is csendesen ment. Nagy nehezen végre mégis elhagytuk a Mágneshegyet. Így szabadított meg a Lidércz a bizonyos haláltól. Alkalmassint az Igazak szántak meg s azok küldték a szabadulásomra. Aztán mentem mendegéltem hetedhét ország ellen, egyszer erre az oroszánra bukkantam, mely azt gondoltam, hogy mindjárt megessz. Pedig dehogy evett meg, mert különben itt se volnék a felséges királyom színe előtt! Nem evett meg pedig azért, mert hogyim elszakadt - követem alásan - a csizmám, a felséges királyét húztam fel, melyet az oroszán alig hogy megszagolt, soha el nem maradt tőlem, hanem mint valami kutya, mindig a sarkamba hágott. Eleinte félttem is tőle, meg nem is, de utoljára egészen megszoktam!...”

-188-

Sokáig élt aztán még a vándorló herczegből lett király, ugyannyira, hogy már az életét is megunta, de meghalni sehogysem tudott, mert az aranylevél még most is nála volt.

Mikor a halálos ágyán feküdnék, maga elé hívatja a hú inast s azt mondja neki:

- Hallod-e hú szolgám! a lajbim zsebében van egy aranylevél, vedd azt magadhoz, eredj fel a híd kellős közepére, szúrd azt a kardom hegyére és aztán erezd bele a mélységes tengerbe, hogy hadd legyen már az én éltemnek is vége.

Jancsi, mert közbe légyen mondva, így híták az inast, szót fogadott az urának. Előkereste a

-189-

király biboros-báronyos lajbiját, kivette belőle az aranylevelet, a király kardja hegyére szurta, hogy majd így beleveti a mélységes tengerbe; de mikorrára a hid kellős közepére ért, az a gondolatja támadt, hogyha ő ezt az aranylevelet beleveti a tengerbe, úgy az ő kedves urának is tüstént azon szempillantásban vége lesz: azért nem vetette bele az aranylevelet, hanem azzal együtt visszaballagott a király haldokló ágyához. De a király ép ezért nem halhatott meg. Visszajövet azt kérde a király hű inasától:

- Hallod-e jó szolgám! megtetted-e ezt, a mit parancsoltam?

- Megtettem.

- Belevetetted az aranylevelet a mélységes tengerbe?

- Belevetettem.

- Nem igaz, beste lélek, mert úgy én nem kinlódnék itt az étellel!... takarodj vissza s tedd azt, a mit parancsoltam!

Visszamegyen a mi Jancsink másodszor is a tenger hidjára, de az aranylevelet most sem vetette bele. Ezért a király harmadszor is visszaküldte. Mit volt, mit tenni a szegény Jancsinak, belevetni nem akarta, visszamenni nem mert, ezért tehát ő maga ugrott bele a mélységes tengerbe; de nála volt az aranylevél is. A tengerfenékről három véres bugyborék szállt fel s keserves jajszó hallatszott. A vén király azonnal megszűnt élni.

-190-

Eddig volt, mese volt, talán igaz se volt.

[1] Jelen népmeséhez hasonló nt. Erdélyi János ur mesegyűjteményében is „Pelikán madár“ czim alatt megjelent. S ha e két népmesét összehasonlítjuk, úgy találjuk, hogy, bár mindkettőn egy alapgondolat vonul végig, mégis mind az előadási módra, mind pedig magára a mesetárgy kivitelére nézve lényegesen különböznek egymástól: ezért jónak látja közölni a gyűjtő.

[2] Lék: tájszó = lyuk.

[3] Búfedél: tájszó = főköttő.

TARTALOM.

-191-

A három aranygyűrű	1
Az örökbefogadott testvérek	38
Az örökifjúság vize	71
Világszép Sárkány Rózsa	98
A tizenkét fekete varjú	115
A princeszné és a sündisznó	128
A cigány és a pap	134
A rátartó királykisasszony	136
A szegény ember, a huszár és a pap	143
A három királykisasszony	147
A cigány és az obsitos	154
A vándorló herczeg	158

Transcriber's Note:

Alternative spellings have been retained as they appear in the original.

List of corrected typographical errors:

- Page [22](#), "mellé bimbóján?" changed to "melle bimbóján?"
- Page [28](#), "tanyér levest" changed to "tányér levest"
- Page [40](#), "kire száll-az" changed to "kire száll, az"
- Page [44](#), "még almában sem" changed to "még álmában sem"
- Page [47](#), "ültettem raja" changed to "ültettem rája"
- Page [54](#), "a m iaz" changed to "a mi az"
- Page [59](#), "Ébredj, szívem" changed to "„Ébredj, szívem"
- Page [66](#), "Ébredjetek, keljetek" changed to "Ébredjetek, keljetek"
- Page [73](#), "hogy mert sír" changed to "hogy mért sír"
- Page [74](#), "felelnél egy kérdésünkre" changed to "felelnél egy kérdésünkre"
- Page [75](#), "kenyerem javát" changed to "kenyerem javát"
- Page [76](#), "„Engem válassz szép királyfi" changed to "„Engem válassz szép királyfi“"
- Page [82](#), "föld között" changed to "föld között"
- Page [89](#), "avagy a halalvize" changed to "avagy a halálvize"
- Page [90](#), "ifjúvá változott" changed to "ifjúvá változott"
- Page [91](#), "aranyhidra lépni" changed to "aranyhidra lépni,"
- Page [94](#), "az ő várat meglapta" changed to "az ő várát meglapta"
- Page [94](#), "se ejjele" changed to "se éjjele"
- Page [97](#), "megöleltek, megcsókolták" changed to "megölelték, megcsókolták"

- Page [101](#), "van **ferjnél**" changed to "van **férjnél**"
- Page [103](#), "**keves** volna" changed to "**kevés** volna"
- Page [115](#), "aranyereblyével **sszegyűjtötték**" changed to "aranyereblyével **összegyűjtötték**"
- Page [108](#), "szemmel-**szajjal**" changed to "szemmel-**szájjal**"
- Page [126](#), "Kedves testvérünk" changed to "„Kedves testvérünk"
- Page [134](#), "mért **közön** neki" changed to "mért **köszön** neki"
- Page [143](#), "**szállasolták** be" changed to "**szállásolták** be"
- Page [143](#), "találta **predikálni**" changed to "találta **prédikálni**"
- Page [148](#), "száraz **harasztott**" changed to "száraz **harasztot**"
- Page [150](#), "**nemzet** a világra" changed to "**nemzett** a világra"
- Page [152](#), "kedves leányom“?" changed to "kedves leányom?““"
- Page [155](#), "- No jól van, ez abba' maradt. - Az obsitos" changed to "No jól van, ez abba' maradt. Az obsitos"
- Page [156](#), "**kerde** a cigány?" changed to "**kérdé** a cigány?"
- Page [158](#), "a magvából!“!" changed to "a magvából!““"
- Page [173](#), "ringyes **gyen**-rongyos" changed to "ringyes-rongyos"
- Page [188](#), "megszoktam!..." changed to "megszoktam!...““"

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK DUNAMELLÉKI EREDETI NÉPMESÉK (1. KÖTET) ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the

Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive

Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.